BELGENTOP

DE STRIPSPECIAAL ZAAK

INLEIDING

Naar aanleiding van **175 jaar België** in 2005 koppelden we aan onze jaarlijkse top 10-wedstrijd van 2004 een extra oproep: "Geef ons jouw top 10 van de beste Belgische strips aller tijden!"
We beseffen uiteraard dat dit een momentopname is, dan nog samengesteld dankzij een deelnemend percentage van de lezers van *De Stripspeciaal-Zaak*.
Om het hele opzet eerlijkheidshalve te relativeren, dienen we 'aller tijden' bijgevolg tussen aanhalingstekens te plaatsen.

Vele deelnemers hebben niettemin gewikt, gewogen en gevloekt. Dat leerden we uit de vele reacties. Want het is inderdaad geen sinecure om alle verschenen Belgische strips in jouw collectie met elkaar te vergelijken... en ze bovendien te herkennen als Belgisch! Of, zoals een deelneemster het treffend verwoordde, "als zo'n top 10 al moeilijk is wegens appels met peren vergelijken, dan is zo'n BelgenTop als appels met Porsches vergelijken".

De totaallijst telt daarom maar liefst 404 genomineerde albums. De vijftig eerste, de vijftig beste, stellen we in deze speciale uitgave uitgebreid aan je voor in detail.
In maart 2005 stelden we deze ***BelgenTop 50*** al voor op www.stripspeciaalzaak.be. Nog steeds wordt deze subrubriek van de rubriek ***Toppers*** regelmatig geraadpleegd. Speciaal voor deze uitgave vulden we de verstrekte gegevens aan waar nodig, corrigeerden schoonheidsfoutjes en herschreven we verschillende passages.
Als toemaatje vind je op de pagina hierna de nummers 51 tot en met 100. Elk van deze albums werd minstens een paar keer genoemd door verschillende deelnemers.

Voor de archiefwaarde van deze ***BelgenTop 50*** hebben we in de meeste gevallen enkel de covers getoond van de versie in eerste druk. De datasheet bij elk album somt de info op over deze eerste druk.

Veel lees- en nostalgieplezier,

David Steenhuyse
medewerker De Stripspeciaal-Zaak

In deze speciale online-uitgave draait het allemaal om albums. Om je een idee te geven over het succes van bepaalde reeksen, geven we hieronder een **REEKS-TOP 20**.
We hebben daarvoor per reeks alle punten van alle genomineerde albums samengeteld. Tussen haakjes staat het aantal genomineerde albums. Een aantal one-shots scoort in dit klassement nog steeds hoger dan bepaalde reeksen.

1 Kuifje (19)
2 Blake en Mortimer (12)
3 De Chninkel (1)
4 Suske en Wiske (32)
5 Thorgal (13)
6 XIII (9)
7 De Duistere Steden (6)
8 Largo Winch (5)
9 Murena (4)
10 Zwartkijken (1)
11 De Klaagzang van de Verloren Gewesten (5)
12 Robbedoes en Kwabbernoot (11)
13 De Dorpsgek van Schoonvergeten (1)
14 Guust Flater (7)
15 Nero (12)
16 Coma (2)
17 Samber (2)
18 Jeremiah (9)
19 De Torens van Schemerwoude (5)
20 De Eeuwige Oorlog (3)

BELGENTOP VAN 100 NAAR 51

Jaartalvermelding ≈ jaar van verschijnen eerste druk. Het volgnummer tussen haakjes bij een titel is het uiteindelijke nummer in de latere reguliere reeks.

100 **De Duistere Steden: Brüsel**
François Schuiten + Benoît Peeters (1992 • Casterman)

99 **De Avonturen van Kuifje: De Scepter van Ottokar**
Hergé (1947 • Casterman)

98 **De Eekhoornprins**
René Hausman + Yann (1998 • Dupuis, Vrije Vlucht)

97 **Drie Grijze Haren**
René Hausman + Yann (1993 • Dupuis, Vrije Vlucht)

96 **Soda 8: Dood in Vrede**
Bruno Gazzotti + Tome (1997 • Dupuis, Spotlight)

95 **Ragebol 2: De Beeldhouwers van het Licht**
Frank Pé (1987 • Dupuis, Spotlight)

94 **Murena 3: Een Volmaakte Moeder**
Philippe Delaby + Jean Dufaux (2001 • Dargaud)

93 **De Avonturen van Suske en Wiske 13 (137): De Ringelingschat**
Willy Vandersteen (1951 • Uitgeversmij N.V. Standaard-Boekhandel)

92 **Meesters van de Gerst 2: Noël, 1932**
Francis Vallès + Jean Van Hamme (1995 • Glénat, Grafica)

91 **Thorgal 7: Het Sterrenkind**
Grzegorz Rosinski + Jean Van Hamme (1984 • Lombard)

90 **Het Geheim van de Zwaardvis (Blake en Mortimer)**
Edgar-Pierre Jacobs +/ Jacques Van Melckebeke (1950 • Lombard, Lombard Collectie)

89 **Wolf 1: Het Roze Kristal**
Steven Dupré + Anch (1990 • Oranje, Farao)

88 **Ster van de Woestijn 1**
Enrico Marini + Stephen Desberg (1996 • Dargaud)

87 **De Schorpioen 3: Het Kruis van Petrus**
Enrico Marini + Stephen Desberg (2002 • Dargaud)

86 **Jeremiah 8: Het Woedende Water**
Hermann (1983 • Novedi)

85 **S.O.S. Geluk 2**
Griffo + Jean Van Hamme (1988 • Dupuis, Vrije Vlucht)

84 **Largo Winch 9: Venetië Zien...**
Philippe Francq + Jean Van Hamme (1998 • Dupuis, Spotlight)

83 **XIII 2: Waar de Indiaan gaat**
William Vance + Jean Van Hamme (1985 • Dargaud)

82 **Djinn 4: De Schat**
Ana Miralles + Jean Dufaux (2004 • Dargaud)

81 **Robbedoes en Kwabbernoot 41: De Vallei der Bannelingen**
Janry + Tome (1989 • Dupuis)

80 **Suske en Wiske 37 (125): De Texas-Rakkers**
Willy Vandersteen (1959 • Uitgeversmij N.V. Standaard-Boekhandel)

79 **De Duistere Steden: De Muren van Samaris**
François Schuiten + Benoît Peeters (1983 • Casterman)

78 **Johan en Pirrewiet 9: De Fluit met Zes Smurfen**
Peyo (1960 • Dupuis)

77 **Het Geheim van de Grote Pyramide I (Blake en Mortimer)**
Edgar-Pierre Jacobs (1954 • Lombard, Lombard Collectie)

76 **De Avonturen van Kuifje: Cokes in Voorraad**
Hergé (1958 • Casterman)

75 **Guust Flater 9: Het Geval Flater**
André Franquin (1971 • Dupuis)

74 **Tom Carbon 2: Koude Kunstjes**
Luc Cromheecke + Laurent Letzer (1992 • Dupuis)

73 **Lucky Luke 20: De Eénarmige Bandiet**
Morris + Bob de Groot (1981 • Dargaud/Oberon)

72 **De Avonturen van Kuifje: In Congo (In Afrika)**
Hergé (1947 • Casterman)

71 **De Wraak van Graaf Skarbek 1: Twee Gouden handen**
Grzegorz Rosinski + Yves Sente (2004 • Dargaud)

70 **De Klaagzang van de Verloren Gewesten 3: Vrouwe Gerfaut**
Grzegorz Rosinski + Jean Dufaux (1996 • Dargaud)

69 **De Kronieken van Panchrysia 1: De Vlucht**
Ferry (1995 • Lombard)

68 **Voorbij de Steen 1: Het Spoor van Demer**
Ken Broeders (2001 • Arboris)

67 **Avontuur Zonder Helden**
Dany + Jean Van Hamme (1977 • Lombard)

66 **Soda 2: Brieven voor Satan**
Luc Warnant + Tome (1988 • Dupuis, Spotlight)

65 **De Avonturen van Kuifje: De Sigaren van de Farao**
Hergé (1955 • Casterman)

64 **Legende 1: Wolvenkind**
Yves Swolfs (2003 • Talent, Blitz - Millennium)

63 **De Avonturen van Blake en Mortimer (9): De Valstrik**
Edgar-Pierre Jacobs + Jacobs/Fred & Liliane Funcken (1962 • Lombard, Lombard Collectie)

62 **Murena 2: Zand en Bloed**
Philippe Delaby + Jean Dufaux (1999 • Dargaud)

61 **De Avonturen van Kuifje: De Juwelen van Bianca Castafiore**
Hergé (1963 • Casterman)

60 **Thorgal 4: De Zwarte Galei**
Grzegorz Rosinski + Jean Van Hamme (1982 • Lombard/Albracht)

59 **De Aasgieren 1**
Enrico Marini + Stephen Desberg (1998 • Dargaud)

58 **Coma 2: Dana**
Steven Dupré (2003 • Glénat, Grafica)

57 **De Duistere Steden: De Koorts van Urbicande**
François Schuiten + Benoît Peeters (1985 • Casterman, Wordt Vervolgd Roman)

56 **Thorgal 12: De Stad van de Verloren God**
Grzegorz Rosinski + Jean Van Hamme (1987 • Lombard)

55 **Jeremiah 9: De Winter van een Clown**
Hermann (1983 • Novedi)

54 **De Avonturen van Suske en Wiske (114): De Tartaarse Helm**
Willy Vandersteen (1953 • Uitgeversmij N.V. Standaard-Boekhandel, Blauwe Reeks)

53 **Western**
Grzegorz Rosinski + Jean Van Hamme (2001 • Dargaud)

52 **De Avonturen van Kuifje: Het Gebroken Oor**
Hergé (1946 • Casterman)

51 **De Avonturen van Kuifje: Het Geheim van de Eenhoorn**
Hergé (1946 • Casterman)

50 DURANGO 1: STERVEN ALS EEN HOND IN DE SNEEUW

DATASHEET

Tekenaar:
Yves Swolfs
Scenarist:
Yves Swolfs
Uitgever:
Uitgeverij Archers
Collectie:
Wild West Story
Eerste druk: 1981
Oorspronkelijke titel:
Durango 1: Les Chiens Meurent en Hiver
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Een wanhoopsbrief van zijn broer Harry overhaalt Durango naar White Valley af te zakken. Daar zwaait de oppermachtige senator Howlette de plak. Zijn terreurbewind heeft al een groot aantal onschuldige slachtoffers geëist en de burgers beginnen te beseffen dat dit geweld alleen met nog meer geweld kan bestreden worden. Durango is de geknipte man.

Topwaardering:
Een plot dat is te herleiden naar het oeroude wraakthema, de strijd tussen goed en kwaad, zonder al te veel nuances en met een bloederige scheut geweld erbovenop. Critici zijn niet mals: dit is bullshit met steeds eenzelfde wederkerend thema. Maar geef nu toe: luister jij naar wat de critici zeggen? Strips lezen is fun! Geniet nou maar van de strips die jij goed vindt en laat de rest maar zagen.

Aantal genomineerde albums van Swolfs: 5

Weetjes:
Sinds zijn dertiende is **Swolfs** verslingerd aan de spaghettiwestern, trouwens een term die soundtrackhofleverancier **Ennio Morricone** haat als de pest • Als eerste studierichting kiest Swolfs voor journalistiek aan de **Vrije Universiteit van Brussel**. Later opteert hij voor een tekenaarsopleiding (daarover meer bij De Prins van de Nacht) • In het blad Le 9e Rêve van **Sint-Lucas** publiceert Swolfs in zijn schoolperiode al een westernkortverhaal • Hij krijgt er les van oude vos **Claude Renard**. Zijn verstandhouding met de man is niet opperbest. Renard is een modernist en Swolfs heeft het eerder begrepen op stripauteurs als **Jijé, Greg, Hermann** en **Giraud**. Toch haalt Swolfs er zijn diploma en waagt zich in 1979 aan zijn eerste volwaardig album: Durango. Een geijkte omweg via kortverhalen in Kuifje of Robbedoes slaat hij glansrijk over • De gewelddadige reeks wordt een instant succes bij **Archers**. Het eerste deel raakt in één week volledig uitverkocht • Na deel 7: Loneville (1987) wordt Archers verkocht aan **Dargaud** die op zijn beurt de serie doorverkoopt aan **Les Humanoïdes Associés**. Swolfs heeft genoeg van dit gemarchandeer en zoekt zijn heil bij **Glénat** waar hij voor hun historische stripblad Vécu de reeks Dampierre creëert. Na twee albums is hij het al wat beu en draagt het penseel over aan **Eric** (= **Frédéric Delzant**) en vanaf deel 4 aan **Pierre Legein**. Swolfs blijft wel scenarist van de reeks • Het verschijnen van Durango 1 zaait twijfel in de vakpers. Is Yves Swolfs geen pseudoniem van Jean Giraud, de meesterlijke tekenaar van Blueberry? Een misverstand én een compliment dat kan tellen • Hoewel Swolfs zijn liefde voor de films van **Sergio Leone** en **Solima** niet verstopt en enige inspiratie zelfs toegeeft, beschuldigt de Nederlandse filmcriticus **Pieter van Lierop** na het verschijnen van deel 1 Swolfs ervan een andere spaghettiwestern te hebben geplagieerd, eentje van **Sergio Corbucci**, toevallig wel Swolfs' favoriete regisseur. Corbucci's film Il Grande Silenzio (The Great Silence) uit 1968 heeft inderdaad een meer dan gelijkaardige sfeer. Bovendien staat in het album op een kruis op een kerkhof de verwijzing "Silence". Het filmaffiche van Corbucci's Django uit 1968 is dan weer bijna een foto van een gemiddeld Durango-album. Kleur, sfeer, houding, kortom: nagetekend • Maar zelf houdt Swolfs het liever op inspiratie door de Australische film Mad Max, the Road Warrior uit 1983 van regisseur **Georges Miller** en met een jonge **Mel Gibson** in de hoofdrol voor latere delen van Durango.

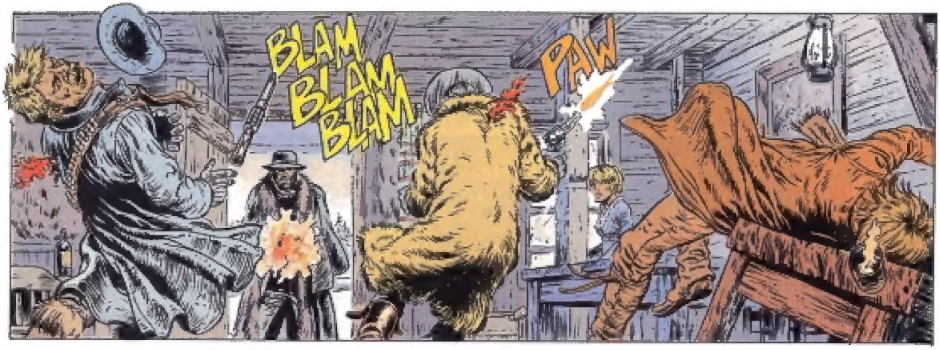

49 KIEKEBOE 26: ALBUM 26

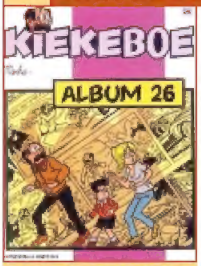

DATASHEET

Tekenaar:
Merho
(Robert Merhottein)
Scenarist:
Merho
(Robert Merhottein)
Uitgever:
Uitgeverij J. Hoste N.V.
Eerste druk: 1984
Uitvoering:
SC, zwart-wit

Plot:
Geen!

Topwaardering:
De totale afwezigheid van een gestructureerd verhaal of slechts een flinterdunne kronkelende storyline was voor krantenlezers moeilijk te volgen in 1983. Temeer omdat **Merho** alle stripconventies en stripclichés in vraag stelde of op zijn kop zette. Daar moet je als lezer een beetje je eigen kop bijhouden. Gelukkig hielden de lezers ervan. Het spervuur grappen en absurditeiten doen nog het beste denken aan de films van het trio **Jim Abrahams** en de **Zucker**-broers **David** en **Jerry** die successen oogstten met de twee FLYING HIGH-films en het drieluik THE NAKED GUN. Niemand gaf erom waar het verhaal over ging, zolang er maar gelachen kon worden. En dat is ook voor ALBUM 26 het geval, een album dat zowel lezers, critici als de auteur *himself* beschouwen als één van de beste uit de KIEKEBOE-reeks. Zou het kunnen omdat dit verhaal voor een keertje het oerconservatieve en doodbrave krantenstripwereldje verliet?

Aantal genomineerde albums van Merho: 6

Weetjes:
De Amerikaanse absurde comedy HELLZAPOPPIN' uit 1941 biedt inspiratie voor ALBUM 26. In deze film blijven beelden hangen, duiken cowboys op onverwachte momenten op. **Merho** jat er geen grappen uit, maar stelt op eenzelfde manier het stripgenre in vraag en speelt 42 pagina's lang met het medium en de clichés zoals nooit iemand hem voordeed • De grap met de versnipperende rijkswachter op de eerste pagina is ontleend aan een gag van **Windsor McCay**s monumentale krantenstrip LITTLE NEMO uit 1912 • Het automerk Michelotti Lazer uit het eerste prentje komt van een schaalmodel dat Merho bij de hand heeft bij het tekenen van de blitse sportwagen. **Giovanni Michelotti** (1921-1980) is een autodesigner met naam en faam die onder andere voor **Triumph** en **Ferrari** modellen ontwerpt. Op eigen houtje maakt hij eigen ontwerpen. De **Lazer** is één van zijn broedsels, maar het prototype schopt het niet verder dan een schaalmodel • In de albumversie staan een paar bijkomende grappen in vergelijking met de krantenversie: Merho die struikelt over de strooknummering 24 en de auto die uit strook 78 rijdt • Op pagina 11 ijvert Fanny voor een ander type vriendje. Ze toont tekenaar Merho een tekening van Bakelandt door **Hec Leemans** die in dezelfde krant HET LAATSTE NIEUWS publiceert. Merho ziet op papier de stijlbreuk niet zitten. Op het oog van een potentiële verkoop in het buitenland wordt Bakelandt in de latere kleureneditie ingeruild voor de internationaal beter gekende stripfiguur Tarzan, vermoedelijk naar een tekening van wereldtalent **Burne Hogarth** • Merho herhaalt in mindere mate dezelfde krachttoer in deel 50: AFGELAST WEGENS ZIEKTE (1991), deel 87: DE SIMSTONES (2000) en deel 100: 99 PLUS (2004) • Het spelen en experimenteren met de illustratiekaders zien we eerder al in strips van bijvoorbeeld **Willy Vandersteen** in SUSKE EN WISKE, maar vooral ook DE VROLIJKE BENGELS, een reeks die loopt van juli 1946 tot september 1954 in ONS VOLKSKE. Vandersteen is de grote leermeester van Merho die van 1970 tot 1976 een medewerker is bij **Studio Vandersteen**. Hij werkt er aan de JEROM-productie voor Duitsland en aan TITS (de vroegere PATS) • In een filmkijktest voor het ter ziele gegane maandblad TEEK (nummer 45, februari 1997) rangschikt Merho zijn favoriete komieken als volgt: 1. **Laurel** en **Hardy**, 2. **Buster Keaton**, 3. **W.C. Fields** en 4. **Charlie Chaplin**. Net van Buster Keaton herinneren wij ons een 'stomme film' dat het nieuwerwetse film met geluid heerlijk op de korrel neemt en tegelijkertijd bespeelt door bijvoorbeeld een ellenlange, uiteraard stomme monoloog te laten ondertitelen door een acteur een bordje te laten opsteken met daarop slechts een paar woorden 'ondertiteling'. Nu weet je ook waar onder andere **Mark Uytterhoeven** voor een scène met een ratelende Japanner en zijn zwijgzame tolk in MORGEN MAANDAG (1993) vandaan haalt. Kortom: het soort humor dat in ALBUM 26 niet zou misstaan • In 1983 ontvangt Merho de **Stripgidsprijs** (= de **Bronzen Adhemar**), een gegeven waar hij naar verwijst op pagina 23 door het beeldje in het decor te plaatsen • Het futuristische vliegtuig van de viking in het begin van het verhaal is gemodelleerd naar een speelgoedvliegtuigje • Hoewel het eerste album in kleur, deel 30: HET LOT VAN CHARLOTTE (1985), een jaar na de zwart-wit publicatie van ALBUM 26 volgt, laat Merho de lezer van de oorspronkelijke zwart-wit versie interactief én creatief deelnemen. In de zwart-wit versie heeft Fanny op pagina 32 nog medelijden met de lezer die het "prachtige landschap" niet in kleur kan zien: "Daar hebben de lezers niets aan! Deze strip is nog steeds ingekleurd". In de kleureneditie luidt het plots berispend: "Zouden we die voor één keer niet door de lezer zelf laten bepalen?" waarna we aan de slag mogen met kleurpotloden, wasco's of stiften • De interactiviteit trekt Merho door op pagina 44 door de lezer opeenvolgende cijfers aan elkaar te laten verbinden en zo zelf het decor te tekenen want de tekenaar heeft er geen tijd voor • Deze laatste scène wordt in het album AFGELAST WEGENS ZIEKTE aangevuld met een alternatieve scène van vijf pagina's lang • Diverse verwijzingen naar anders stripreeksen komen aan bod. Het begint al met het zoeken naar een geschikte titel. SUSKE EN WISKES DE VINNIGE VIKING, KUIFJES DE SCEPTER VAN OTTOKAR en BLAKE EN MORTIMERS HET GELE TEKEN passeren de revue. Op pagina 35 bezoeken Merho en Kiekeboe het opleidingscentrum voor stripfiguren, eerbiedig het Hergé Instituut genoemd. Op pagina 38 kruisen Kiekeboe en Konstantinopel het pad van de verdwaalde cowboy Lucky Luke • Op pagina 14 is er beeld zonder geluid. Blijkbaar worden in een strip tekstballonnen boven de personages gehangen aan touwen om ze te doen spreken, tenminste als ze tekst krijgen. Identiek hetzelfde idee zien we twintig jaar later terug in het extra *Making Of*-katern van de Franstalige editie van ROCK MASTARD 1: GESTAPO'S IN HET NAUW door **Boucq** + **Belkrouf** • Alsof hij de toekomstige kritiek op zogezegde sponsoring via snoepreisjes (zoals Namibië in DE HIMBAGODIN) en het veelvuldig voorkomen van het automerk **Ford** kan voorspellen, knipoogt Merho op pagina 21 naar dit soort publiciteit. Na een reeks reclame voor het fictieve tandpastamerk Plizant weet Merho zogezegd van niets als Konstantinopel insinueert dat hij geld zou krijgen voor de reclame. In zijn badkamer staat wel een gigantische doos met tienduizend tubes tandpasta.

Ik vond het anders een mooi begin, Merho!
Jij zou het zelf nooit bedacht hebben...
DIT IS GEEN KIEKEBOE-VERHAAL!
Zo doe jij niet! Jij bent geen superheld die in dure sportwagens rondrijdt en met mooie meiden schaamt!

48 DE LEEUW VAN VLAANDEREN

DATASHEET

Tekenaar:
Bob De Moor (Robert De Moor)
Scenarist:
Bob De Moor (Robert De Moor)
Uitgever:
Uitgeversmij N.V.
Standaard-Boekhandel
Eerste druk: 1952
Uitvoering:
SC, zwart-wit

Plot:
Lees er de geschiedenisboeken over de Guldensporenslag op na. Of beter nog: lees het geromantiseerde, gelijknamige boek van **Hendrik Conscience**.

Topwaardering:
Eigenlijk zouden we het liefst de fenomenale realistische tekenkunst van **Bob De Moor**s Cori de Scheepsjongen becommentariëren, maar in De Leeuw van Vlaanderen schuilt al de kiem voor dit grenzenloze meesterwerk. Het bijgekleurde, geïdealiseerde en geromantiseerde verhaal De Leeuw van Vlaanderen (1838) van **Conscience** is door zijn welhaast mythische reputatie doorheen de jaren foutief uitgegroeid tot een geschiedkundig verhaal terwijl dat helemaal niet klopt. Maar dat zoeken de lezers niet in de versie die de ook al onterecht voor flamingant beschouwde De Moor bijna onberispelijk in beeld brengt (we vergeven hem de talloze, uitpuilende tekstkaders).
De middeleeuwen opnieuw, hè. Voeg daarbij het gekende verhaal dat je ooit al wel eens op tv zag of in de schoolklas onderging en je hebt een stripklassieker die toch vooral door nostalgici hoog ingeschat wordt. Of de klassieke uitwerking de tand des tijds zal doorstaan bij komende generaties is nog maar de vraag.

Aantal genomineerde albums van Bob De Moor: 3

Plots komt de mysterieuze Gulden ridder vooruit gestormd en werpt zich op een bende Franse voetknechten..
Vlaanderen die Leu! Volg mij, Vlamingen!

Weetjes:
Tijdens de bevrijding in 1945 raakt **Bob De Moor** door een granaat gewond aan de linkerhand. Hij verliest de middel- en ringvinger • De strip- en illustratieproductie in de periode 1945-1950 is werkelijk fenomenaal. Frans- of Nederlandstalig, realistisch of humoristisch, historisch, sciencefiction of een familiestrip, lange verhalen of gags, 't maakt niet uit: De Moor tekent álles en voor een divers scala van tijdschriften en kranten. Hij is één van de meest productieve en beste Belgische tekenaars • **Hergé** is daar ook van overtuigd en werft De Moor aan in 1950 voor de oprichting van de **Studio Hergé**. Hij zal vanaf het Kuifje-verhaal Raket naar de Maan actief deelnemen aan de Kuifje-productie (zowel nieuwe verhalen als de hertekening van oude verhalen), voornamelijk voor het verzorgen van de decors. Maar hij verleent ook zijn medewerking aan albums van andere tekenaars, zoals Lefranc van Studio-collega **Jacques Martin** waarvoor hij aanvankelijk decors tekent en het volledige verhaal Het Hol van de Wolf, uitgegeven in 1974. Bovendien blijft hij werken aan eigen reeksen zoals Nonkel Zigomar, Snoe en Snolleke, Meester Mus, Barelli, Balthazar en het fabelachtig getekende Cori de Scheepsjongen • Door zijn werkzaamheden in Brussel verdient Antwerpenaar De Moor iets meer dan voorheen. Hij kan er zich een treinabonnement eerste klas door permitteren. Op het traject Brussel-Antwerpen schetst hij elke dag zijn haive pagina Nonkel Zigomar, Snoe en Snolleke voor de krant. Thuis hoeft hij enkel nog de schetsen te inkten • In 1949 verschijnt De Leeuw van Vlaanderen in het weekblad Kuifje. Het gigantische epos laat een enome indruk na op onder andere **Willy Vandersteen** • Niet alleen De Moor verstript het gelijknamige boek van Hendrik Conscience uit 1838. In 1934 verschijnt al een versie van Hergés generatiegenoot **Pink** (**Eugeen Hermans**). Andere versies kennen we van **Buth** (**Leo de Budt**), **Jef Nys** in de jaren zestig, **Gejo** in 1984, min of meer **Karel Biddeloo** in De Rode Ridder in hetzelfde jaar en Kroniek der Guldensporenslag door **Christian Verhaeghe** en huidig **Talent**-uitgever **Ronny Matton** in 1994 • Aanvankelijk kiest De Moor voor een tekenstijl zoals zijn latere Barelli, veel eenvoudiger van lijnvoering. Na amper drie pagina's gaat hij de meer realistische toer op • De Moors Vlaamse strips zoals De Leeuw van Vlaanderen, De Kerels van Vlaanderen en Sterke Jan smaakt het Tintin-publiek minder. In 1950, net in de week van 11 juli (de herdenking van de Guldensporenslag) verschijnt een Kuifje-cover van De Leeuw van Vlaanderen (zie afbeelding cover op deze pagina) met een trots wapperende vlag met de Vlaamse leeuw op. Voor de Tintin-versie wordt dat onheus veranderd naar een (Duitse!) adelaar. Tintin-lezers krijgen ook de strip niet te lezen. In de plaats wordt hen een roman geserveerd, geïllustreerd door De Moor. Het is net door die desinteresse, de geringe kans op publicatie en het vele werk voor Studio Hergé dat De Moor zijn eigen stripproductie op een lager pitje zet zonder kans een échte, zelfstandige carrière uit te bouwen en veeleer kiest voor zekerheid • Pas in de jaren tachtig herontdekken Franstalige lezers De Moors Vlaamse strips waardoor een vertaling volgt van Nonkel Zigomar en zelfs De Leeuw van Vlaanderen en het sterk Vlaamsgezinde De Kerels van Vlaanderen.

47 DE AVONTUREN VAN SUSKE EN WISKE: HET GEHEIM DER GLADIATOREN

DATASHEET

Tekenaar:
Willy Vandersteen
Scenarist:
Willy Vandersteen
Uitgever:
Uitgeversmij N.V.
Standaard-Boekhandel
Eerste druk: 1955
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Tijdens de onderwerping van Gallië door de Romeinen ontmoeten we Lambik als een stoer stamlid van de Belgae. Hij wordt gevangen genomen door een Romeinse patrouille en ook zijn vrienden Suske en Wiske worden aan de galeiriemen vastgeketend. In Rome aangekomen moet Lambik als gladiator de arena betreden. Tijdens een opstand redt hij keizer Nero het leven zodat hij hoofd wordt van de Pretoriaanse wacht van de keizer. Maar wanneer Lambik de keizer geen goud kan bezorgen om de soldij van de legioensoldaten te betalen, valt hij uit de gratie van Nero.

Topwaardering:
Rome, Rome, Rome, altijd maar Rome. Na de middeleeuwen de populairste historische periode van de geschiedenisminnende striplezers. Toch is dit allerminst een geschiedenislesje in stripformaat. Daar is het **Vandersteen** niet om te doen. Een boeiend tijdperk moet voldoende zijn. En dat is het ook. Voor de invulling vertrouwen we op de afwisselend heroïsche en kolderieke strapatsen van Lambik. Suske en Wiske lopen er wat kleurloos bij. Zij dienen de ware held. Ontzettend jammer dat hij tegenwoordig is gedevalueerd tot een domme, blunderende pummel.

Aantal genomineerde albums van Vandersteen: 51

Weetjes:
Zonder poespas met een of hypnose start dit verhaal meteen in het verleden • Na de vis Prosper in De Bronzen Sleutel en de dromedaris met de te korte poten Jezabel in De Tartaarse Helm (1952) is de leeuw Titus opnieuw een zelfstandig personage van grote waarde in de Blauwe Reeks. Het roze dinosaurusje Lollo in De Groene Splinter (1957) en Pepita, het gouden paard, worden later nog toegevoegd aan Vandersteens bestiarium • De voorpublicatie in Kuifje van 14 oktober 1953 tot 15 december 1954 loopt onder de titel Goud voor Rome dat in de Franse editie vertaald wordt als Le Gladiateur-Mystère. Bij de albumpublicatie in 1955 verandert de titel in Het Geheim der Gladiatoren en het geüpdatete Nederlands Het Geheim van de Gladiatoren voor de reguliere editie in de rode reeks in 1971. Voor deze editie worden zes platen weggelaten om het album terug te brengen tot de gangbare 55 pagina's • Van dit verhaal tekent Vandersteen geen covertekeningen voor het weekblad Kuifje • Tegenwoordig begin je een oude zak te worden als je je erover verbaast dat een jonge snaak zich luidop afvraagt waarom Wiske eigenlijk plots krullen heeft...

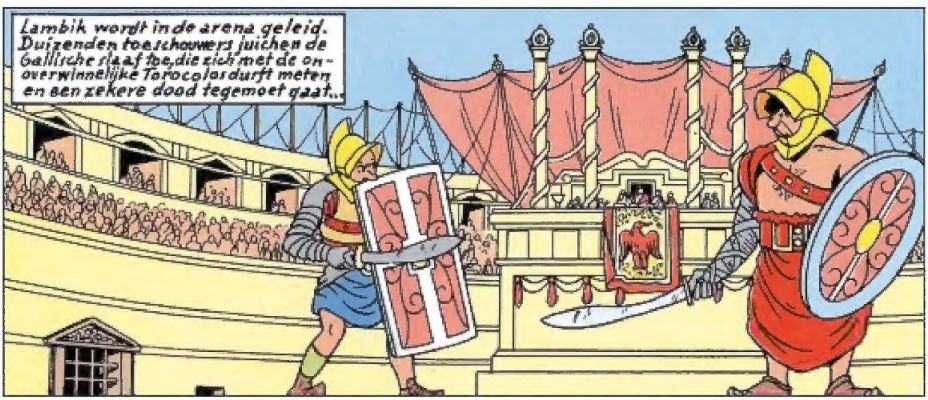
Lambik wordt in de arena geleid. Duizenden toeschouwers juichen de Gallische slaaf toe, die zich met de onoverwinnelijke Tarocolas durft meten en een zekere dood tegemoet gaat...

46 DE AVONTUREN VAN SUSKE EN WISKE: DE BRONZEN SLEUTEL

DATASHEET

Tekenaar:
Willy Vandersteen
Scenarist:
Willy Vandersteen
Uitgever:
Uitgeversmij N.V. Standaard-Boekhandel
Eerste druk: 1952
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Suske, Wiske en Lambik bevinden zich met verlof aan de kust van Zuid-Frankrijk waar ze zich voornamelijk onledig houden met onderwaterjagen. Prosper, een grote merou (da's een vissensoort), sleurt Lambik mee aan zijn harpoen naar het mondaine prinsdom Mocano. Een gemaskerde duiker redt Lambik het leven. Hij vertelt over een bronzen sleutel dat later een ontzettend gevaarlijk geheim blijkt te verbergen.

Topwaardering:
De volkse **Vandersteen** laat zijn helden en de lezers kennismaken met het mondaine leven op een schiereiland dat ondanks de enigszins nutteloze verbastering natuurlijk doet denken aan Monaco. Maar het is niet het decor dat dit album na meer dan een halve eeuw nog steeds topwaarderingen oplevert. Mysteries met gemaskerde mannen (een klassiek gegeven bij Vandersteen), geheimzinnige en snode belagers en een verschrikkelijk geheim dat na onthulling rampspoed en terreur brengt. De spanning creëert zichzelf in deze geslaagde KING KONG-variant. Het is bijna te makkelijk om het consistente succes te verklaren. Eenvoud siert.

Aantal genomineerde albums van Vandersteen: 51

Weetjes:
DE BRONZEN SLEUTEL is **Willy Vandersteens** tweede SUSKE EN WISKE-verhaal voor het weekblad KUIFJE na HET SPAANSE SPOOK. De publicatie loopt van 2 maart 1950 tot 2 mei 1951. Het is ook het allereerste SUSKE EN WISKE-verhaal dat compleet in kleur verschijnt • De albumpublicatie in 1952 verschijnt eerder dan HET SPAANSE SPOOK. Een ander verschil is dat HET SPAANSE SPOOK een volledig volgetekende cover heeft en niet, zoals alle andere SUSKE EN WISKE-verhalen een met wit omrande vierkante prent op een egaal blauwe of rode achtergrond • De albumversie heeft voorts een andere kleurinstelling dan de weekbladpublicatie in KUIFJE want de uitgever maakt gebruik van de kleurproeven van ONS VOLKSKE dat op de persen van een andere drukkerij wordt gedrukt. De Franstalige editie in de COLLECTION DU LOMBARD gebruikt dan weer de originele kleurproeven van het weekblad KUIFJE en kent een hertekende cover. Pas vanaf het volgende album, DE TARTAARSE HELM, gebruiken de uitgevers **Standaard Boekhandel** en **Lombard** dezelfde kleurproeven • Daar waar HET SPAANSE SPOOK in KUIFJE op slechts een halve pagina per week start, in twee kleuren dan nog, haalt de redactie bakzeil voor DE BRONZEN SLEUTEL dankzij de positieve respons van het publiek. Naast de vierkleurendruk siert het verhaal drie keer de cover van het stripweekblad • In het jaar 1952 verschijnen maar liefst vijf SUSKE EN WISKE-titels. Daarnaast verschijnt het eerste deel van JUDI: DE ZONDVLOED, gemaakt door de tandem Vandersteen/**Karel Verschuere** • In 1971 verschijnt het verhaal in de reguliere rode reeks onder het nummer 116, opnieuw met schrapping van een aantal pagina's, zeven in totaal • De BLAUWE REEKS telt zes albums. HET SPAANSE SPOOK en HET GOUDEN PAARD (eerste albumuitgave: 1969) maken daar geen deel van uit • Na HET GOUDEN PAARD, in KUIFJE verschenen van februari 1958 tot april 1959, verandert de situatie bij KUIFJE. Vandersteen raakt minder gemotiveerd en dat gaat ten koste van de kwaliteit. Hij heeft nog wel een idee voor een verhaal dat zich in Japan afspeelt met de titel DE SONOMETER, maar Vandersteen laat het hierbij en en stopt definitief met zijn klasseverhalen voor KUIFJE.

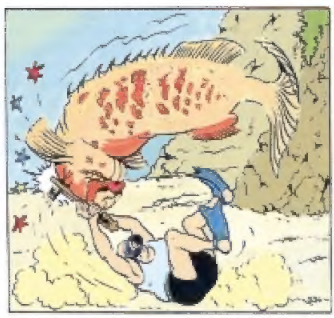

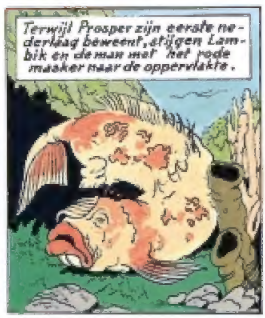

45 HET RAADSEL VAN ATLANTIS

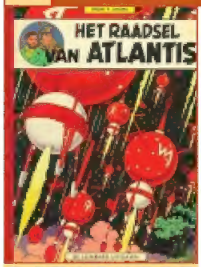

DATASHEET

Tekenaar:
Edgar-Pierre Jacobs
Scenarist:
Edgar-Pierre Jacobs
Uitgever:
Lombard
Collectie:
Lombard-Collectie
Eerste druk: 1957
Oorspronkelijke titel:
L'Énigme de l'Atlantide
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Ook op vakantie op het lieflijke eiland Sao Miguel kan professor Mortimer zijn ware aard van speurneus en avonturier niet opbergen. Volgens oude verhalen is het eiland een uit zee stekende bergtop van het mythische eiland Atlantis. In één van de kloven van de vulkanische vallei Furnas vindt Mortimer sporen en contacteert zijn vriend Blake. Samen zullen ze afdalen en het raadsel van Atlantis ophelderen.

Topwaardering:
Zelfs al behandelt **Jacobs** een al lang uitgehold thema als het onderzeese rijk Atlantis, dan nog voegt hij er een extra dimensie aan toe met zijn niet te klonen verbeelding.

Aantal genomineerde albums van Jacobs: 9

Weetjes:
De censuurproblemen rond de cover van Het Gele Teken beu wil **Jacobs** een volledig verzonnen verhaal voor het duo uitvinden. Toch geven enkele angstaanjagende taferelen toch weer aanleiding voor ingrepen van diezelfde censuur • Jacobs ziet het helemaal zitten met zijn verhaal waarin ufo's een belangrijke rol vervullen, nu eens niet van buitenaardse oorsprong, maar van ondergrondse. Maar als hij verneemt dat **Willy Vandersteen** het Suske en Wiske-verhaal De Gezanten van Mars in voorbereiding heeft, gooit perfectionist Jacobs prompt de koers van zijn verhaal om, hetgeen te merken is: het sfeervolle, intrigerende begin verandert spoorslags van toon • Jacobs is de eerste Belgische stripauteur die aan een Kunstenacademie studeert. Dat gebeurt in 1919 aan de Academie van Brussel. De grote Belgische architect **Victor Horta** is er directeur. Jacobs studeert er schilderkunst, maar verveelt zich al gauw en laat zijn studies voor wat het is • Het Raadsel van Atlantis vertoont gelijkenissen met Reis naar het Middelpunt der Aarde uit 1865 van **H.G. Wells** (bekend van The Time Machine en War of the Worlds) die Jacobs enorm bewondert • Grotten, ondergrondse laboratoria, geheime basissen en rioleringen... Jacobs houdt er een bijnaam als *L'Homme des Souterrains* (De Man van de Onderwereld) aan over. In zijn autobiografie Un Opéra de Papier staat een mogelijke verklaring voor deze fascinatie. Op twee- of driejarige leeftijd speelt hij op de binnenplaats van zijn ooms huis en valt door een vermolmd deksel in een oude put van meer dan zeven meter diep. Hij blijft er een half uur ontredderd zitten vooraleer iemand hem uit de nauwe put kan helpen • De vormgeving van de architectuur baseert Jacobs op de Maya-kunst in Mexico, de Minoïsche cultuur en dat van oorlogsbunkers • Jacobs en de veelzijdige pop art-kunstenaar **Andy Warhol** sterven in hetzelfde weekend. Jacobs op 20 februari 1987, Warhol twee dagen later.

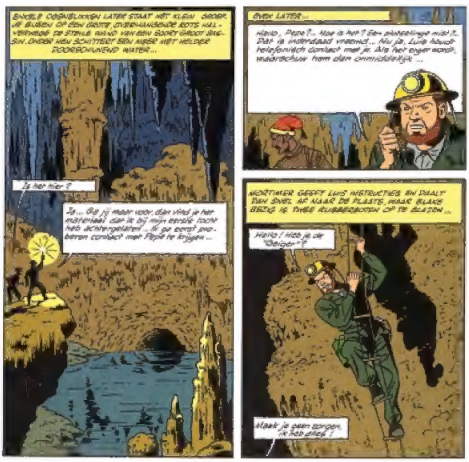
EVEN LATER...
Hallo, Pedro?... Hoe is het? Een gezellige nacht?... Dat is vanzelfsprekend vraagt... Nu ja, Luis houdt helpdienstdienst contact met de Arij het ergste wordt, waarschuw hem dan onmiddellijk...
Is het hier?
Ja... Op zijn maar voor dan vind je het middenpad dan ik bij mijn eerste tocht heb achtergelaten... Ik ga eerst proberen contact met Pedro te krijgen...
MORTIMER GEEFT LAST INSTRUCTIES EN DAALT TOT SNEL AF NAAR DE PLAATS, WAAR BLAKE BEZIG IS TWEE KLUBBEDIEREN OP TE BLAZEN...
Hallo! Hier je de "Delgado"?
Maak je geen zorgen, ik heb alles!

44 BLUEBERRY 14: CHIHUAHUA PEARL

DATASHEET

Tekenaar:
Jean Giraud
Scenarist:
Jean-Michel Charlier
Uitgever:
Semic (SC en HC)/Lombard (HC)
Eerste druk: 1975
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
Aan de grens van Arizona en Nieuw-Mexico keert luitenant Blueberry terug naar Fort Navajo na een inspectietocht langs de Mexicaanse grens. Hij betrapt cavaleristen van het Mexicaanse leger die de grens overschrijden. Ze achtervolgen een vluchtende misdadiger. Blueberry mengt zich plichtsgetrouw in de affaire en onderschept ternauwernood een zeer vertrouwelijke brief bestemd voor de president van de Noord-Amerikaanse Staten. Vooraleer hij het goed en wel beseft, wordt hij met een geheime opdracht van de regering belast om in Mexico een goudschat te bemachtigen die toebehoorde aan het vroegere zuidelijke leger. Om aan die opdracht te beginnen, moet Blueberry officieel uit het leger worden geschopt met Wanted-posters op de koop toe.

Topwaardering:
In deze start van een vijfdelige cyclus gooit Luikenaar **Charlier** alle westernclichés overboord en ruilt deze in voor rauwheid en een grotere realiteitszin. Blueberry zal niet langer een klassieke held zijn, hij zal zelfs de touwtjes niet langer in handen hebben. Ook qua fysieke uitstraling zal hij in deze cyclus evolueren van een ongeschoren **Jean-Paul Belmondo** naar een ruige **Charles Bronson** zoals hij te zien was in de **Sergio Leone**-prent ONCE UPON A TIME IN THE WEST uit 1969. Fransman **Giraud** verkent alle uithoeken van het blad en penseelt erop los. De kleinste details worden er nog morsiger door, meer doordrenkt van vuil of zweet. En dan is er nog de introductie van zangeres Chihuahua Pearl die, hoewel ze pas voor het eerst op pagina 41 te zien is, de titel van dit meesterlijke album wegkaapt. Dit album maakt deel uit van het hoogtepunt van de reeks met belangrijke omwentelingen die de toekomst van de held, die van de auteurs en volgens sommige infobronnen zelfs de uitgeefpolitiek van de grote uitgevers en dat van andere stripmakers drastisch verandert. De strip hoeft niet langer braaf te zijn.

Aantal genomineerde albums van Giraud: 5
Aantal genomineerde albums van Charlier: 11

Weetjes:
Als in 1965 **Charlier** de westernreeks BLUEBERRY voor het Franse striptijdschrift PILOTE schept, is tekenaar **Giraud** een jonge ex-leerling van **Jijé (Joseph Gillain)** die het vak leert door zijn medewerking aan een album van JERRY SPRING. Een gesprekje op de redactie van PILOTE, waar Giraud werk komt zoeken, laat Charlier uitweiden over zijn bezoeken aan het zuidwesten van de Verenigde Staten en zijn ontmoetingen met de Navajo's. Van stel op sprong valt de beslissing uit de lucht om samen een reeks te beginnen. Giraud komt met de naam Blueberry op de proppen • CHIHUAHUA PEARL is de start van de VOGELVRIJ-cyclus en volgt de BLUEBERRY- én westernklassiekers DE MIJN VAN PROSIT (1974) en HET SPOOK VAN DE GOUDMIJN (1975) op die samen een (inmiddels verfilmd) tweeluik vormen • In DE JONGE JAREN VAN BLUEBERRY: DE MISSIE DER VERDOEMDEN (2000) door **Michel Blanc-Dumont** en **François Corteggiani** staan de verschillende cyclussen bij elkaar opgesomd. Toch wel een complex gegeven. CHIHUAHUA PEARL vormt hierin de start van een gelijknamige cyclus van drie albums, de vijfde cyclus over de schat van de zuidelijken gevolgd door de 1e complot-cyclus over de teloorgang van Blueberry. Deze cyclus mondt uiteindelijk uit in het album ANGEL FACE (1978) waarna Giraud te kennen geeft de serie kotsbeu te zijn en er na tien jaar mee wil stoppen. Andere stripprojecten, veelal sciencefiction onder het pseudoniem **Mœbius**, interesseren hem meer. In het open einde zit Blueberry op een trein die ontploft • Giraud bestempelt het als toeval, zij het niet geheel overtuigend, dat de blonde Chihuahua Pearl gebaseerd is op Girauds ex-vrouw **Claudine** • In de jaren tachtig verschijnt er een artikel in MINUTE, een nogal rechtse Franse krant, waarin de reeks er van langs krijgt. Volgens de journalist mag je de strips absoluut niet kopen want ondanks de kwaliteiten van het scenario, zijn de tekeningen "ontzettend verdorven en opruiend" • Al in zijn schooltijd komen outlaws en moordzuchtige Apaches voor in de schoolboeken van Giraud • In 1956 verlaat de achttienjarige Giraud Frankrijk en trekt acht maanden in Mexico rond. Hij zou er nog eens terugkeren in 1965 met een trip naar de VS erbovenop. Na zijn terugkeer publiceert hij in diverse tijdschriften. Zijn ontmoeting in 1958 met Jijé resulteert in DE WEG NAAR CORONADO, in album uitgegeven in 1962, dat hij samen met Jijé tekent • Charlier is naast stripscenarist ook dokter in de rechten, journalist, gelicentieerd criminoloog en lijnpiloot! • Voor de reeks BUCK DANNY (getekend door **Victor Hubinon**) tekent Charlier aanvankelijk de decors, boten en vliegtuigen. Niet alleen omdat dit het enige is dat hij kan tekenen, maar veeleer om financiële redenen. In die tijd (1947) verdien je als scenarist *peanuts*. Maar Jijé raadt hem aan het alsnog enkel bij scenario's te houden, wat hij dan ook doet • In 1950 kan Charlier effectief aan de slag als lijnpiloot bij **Sabena**. Al vlug gaat hij daarna aan de slag als reporter en opnieuw als scenarist. Verschillende series zien kort na elkaar het levenslicht voor grote namen als Hubinon (TIGER JOE), **Albert Uderzo** (BELLOY), **Gerald Forton** (KIM DEVIL), **Michel Tacq** = **MiTacq** (DE BEVERPATROUILLE, JORIS JASPER), **Eddy Paape** (FLIP FLINK),... • Als artistiek directeur van **World Press** (dat ROBBEDOES produceert) geeft Charlier een kans aan de toenmalige debutanten **René Goscinny, Sempé, Jean Graton**, Eddy Paape, Gerald Forton, Michel Tacq • In 1959 staat hij samen met René Goscinny aan de wieg van PILOTE dat de geboorte betekent voor ASTERIX, ROODBAARD, TANGUY EN LAVERDURE en BLUEBERRY. De laatste drie reeksen zijn allen creaties van Charlier.

43 JAGUAR 1: HET VISIOEN

Tekenaar:
Jan Bosschaert
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Casterman
Eerste druk: 2001 (HC) / 2002 (SC)
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
Ergens ver weg op een planeet staat midden in de jungle een Maya-stad bevolkt door Amazones. In deze vrouwenwereld is er maar één groep mannen: de priesters. Zij alleen mogen voor nakomelingen zorgen. De jongens zijn voorbestemd om om in priesterschap te leven en de meisjes in afzonderlijke genootschappen. Oonah heeft een tweeling gebaard. Ze laat één van de kinderen offeren en de andere verstopt ze. Oonah vlucht samen met haar baby naar het bos waar de conquistadores onder leiding van de god Sarango haar doden. Zij nemen haar kind mee en keren terug naar hun basis, een ruimteschip midden in de jungle. Vreemd genoeg interfereert deze wereld met onze hedendaagse were d.

Topwaardering:
Jaguar moest **Bosschaerts** internationale doorbraak worden. En in striptaal betekent "internationaal" voora. Frankrijk. Als je het daar maakt dan hoor je erbij. De Belg **Dufaux** is dan alweer langer een gevestigde naam in het land van de franskiljons. **Casterman** gaf alvast groen licht voor een tweede cyclus na het eerste contract waardoor Bosschaert en Dufaux hun gang mochten in weggeteld drie albums. In het eerste van deze drie volgt Bosschaert aanvankelijk slaafs de door Dufaux voorgestelde indeling. Door zowel Dufaux' visuele filmachtergrond als Bosschaerts naturalisme is het een fabuleuze beeldverhaal geworden dat bij meer dan één lezer blijft hangen en waardering oogst. Onder meer de vrouwen van Bosschaert en het vragenoproepende scenario van Dufaux doen de rest.

Aantal genomineerde albums van Bosschaert: 6
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
Al in 1990 koestert **Bosschaert** plannen voor een strip zoals Jaguar. **Marc Legendre** is toen nog betrokken bij het project dat Salto Mortale heet waarvan het eerste album de werktitel Kaima draagt • Bosschaert vergaart bij striplezers bekendheid op kleine schaal met het in Humo voorgepubliceerde Pest in 't Paleis (1983) en de avonturenstrip Omn (1987) op scenario van de toenmalige Sjors en Sjimmie-scenaristen **Jan van Die** en **Wilbert Plijnaar. François Schuiten** zegt tegen hem: "De strips die je maakt, dat is allemaal rommel". Schuiten ziet een map met schilderijen en zegt: "Maak op die manier een strip, dat is nog nooit eerder gedaan" en ook nog dat het geen zin heeft om schilderijen te maken. Dus beginnen Legendre en Bosschaert vol goede moed aan een anderssoortige strip. Salto Mortale. Maar in een map met oude schetsen valt Legendres oog op reclamevoorbereidende illustraties voor jeansoveralls. Legendre wordt op slag verliefd op één van de meisjes. Sam is geboren. Bosschaert probeert er de gezellige en plezierige sfeer van de oude Robbedoes- en Kuifje-weekbladen mee terug te halen. Als grote fan van Gijst Fajter werkt hij de reeks aanvankelijk uit in een gelijkaardige tekenstijl • In 1973 publiceert Bosschaert voor het eerst in Robbedoes (nummer 1821 van 8 maart 1973). De rubriek Plant een Knol toont amateuristisch stripwerk van Robbedoes-lezers. Het tekstloze halve paginagrapje is schatplichtig aan **Franquin** • Enkel in de Fransstalige versie van het extra nummer Robbedoes 3000 is Bosschaert vertegenwoordigd met een kortverhaal van vijf pagina's geschreven door **Zidrou**. De dialogen en geluiden in de strip kan je beluisteren via de bijgeleverde cd. Het volledige extra nummer (op de vervolgverhalen na) staat trouwens te beluisteren op cd • Naast Franquin bewondert Bosschaert ook **Mœbius**, "échte tekenaars die leven scheppen" • Over Salto Mortale geven Legendre (die voor de verandering eens een realistisch scenario schrijft) en Bosschaert in 1990 in het Nederlandse striptijdschrift De Toestand weinig prijs. Ten eerste omdat het moeilijk valt uit te leggen, ook op tekengebied. De bedoeling is om het op groot formaat en in hardcover bij **Standaard Uitgeverij** te publiceren. Het album kost veel tijd naast het stripwerk voor Sam. Legendre herschrijft het verhaal, zelfs enkele keren. Het project stokt na een zevental pagina's • In nummer 63 van Brabant Strip magazine uit 1998 zet Bosschaert grote vraagtekens bij de potentiële verkoop van Salto Mortale. Hij kan het zich niet permitteren twee jaar te werken en er maar tweeduizend te verkopen in Vlaanderen. Neen, een Franse uitgever heeft hij nodig en dat wordt **Casterman** • De uitgever kent een volledig nieuw werknemersbestand door een paar overnames. Ze zijn op zoek naar nieuwe reeksen die ze willen opstarten. Bosschaert wordt gecontacteerd en hij wordt voorgesteld aan **Dufaux**. Bij een eerste contact toont Bosschaert de eerste platen van Kaima. Dufaux baseert zijn scenario op de allereerste prent van dit project. De start met de scène aan de trap is identiek. Op het schetsblad van de hardcovereditie prijkt de originele tekening van zovele jaren terug • Ook de pre-Colombiaanse setting is het idee van Bosschaert. Het verhaal van Kaima was een dagboek, bijgehouden door een journaliste die via opgravingen in een andere, parallelle werelt terechtkomt • Bosschaerts werkt eerst een paar pagina's uit van Jaguar in een traditionele inktstijl, ingekleurd met aquarel, maar zowel Casterman als Dufaux vinden het maar niets, "te veel **Dupuis**", te traditioneel. Drie maanden werk om zeep • Bij de eerste druk van de HC-editie zit een gratis schetsboekje. Het Nederlandstalige album is in een mum van tijd uitverkocht. Enkele maanden later volgt de SC-editie • De stad in de Jaguar-reeks is natuurlijk Antwerpen waar Bosschaert geboren is. Toch is het niet Bosschaerts idee om Antwerpen te nemen. Casterman en Dufaux willen namelijk niet wéér Parijs zoals Bosschaert eerst voorstelt • Op vraag van Bosschaert, maar ook omdat Dufaux het liefst in stukjes werkt, krijgt Bosschaert slechts met mondjesmaat telkens enkele pagina's per keer waarover dan gepalaverd wordt. Maar dat kan wel eens misverstanden opleveren. Het blonde meisje op pagina 19 tekent Bosschaert naar een model omdat hij denkt dat zij het hoofdpersonage wordt. Na twee pagina's wordt haar nek gebroken.

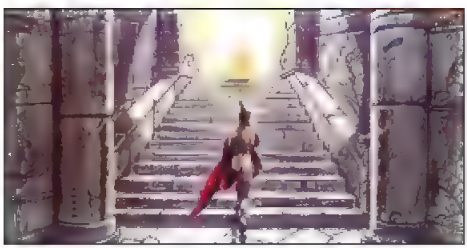

42 RAGEBOL 1: DE DROOM VAN DE WALVIS

Tekenaar.
Frank Pé
Scenarist:
Marc de Bom
Uitgever:
Dupuis
Eerste druk: 1987
Oorspronkelijke titel:
Broussaille 1: Les Baleines Publiques
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Een verbazingwekkend aantal meeuwen overspoelt de stad. Vele inwoners lijden aan slapeloosheid. Ragebol schenkt er niet al te veel aandacht aan tot hij een vreemde droom krijgt over zwemmende vissen in het straatbeeld. Heeft het één wat te maken met het ander? In een boekenwinkeltje ontdekt Ragebol een boek uit 1929 met een gravure die overeenkomt met Ragebols droom. De jongeling trekt op onderzoek. Tegelijkertijd raakt het meisje Catherine geïntrigeerd door de verwikkelingen. Een ontmoeting is in de maak.

Topwaardering:
Poëzie en romantiek zonder dat het per definitie kleverig, sentimenteel of zwaar op de hand is. Één man: **Frank**. 's Mans talent om treffend zeedieren in beeld te brengen doen ons vermoeden dat Frank voor de gelegenheid een wekenlange excursie op de zeebodem maakt. Al zullen tonnen foto's en containers inlevingsvermogen we. een handje geholpen hebben. Humor, gevoel en fantasie flaneren hand in hand door de straten van Brussel, op zich een lelijke stad, maar waar Ragebol overduidelijk een gelukkige inwoner van is. Zo ook Frank en **Bom** die hun beider woonplaats liefdevol in beeld brengen. Het magisch realisme en ook het surrealisme, een genre waar Belgen in alle takken — soms wereldwijd — in uitblinken, wordt ruimschoots aangeboord maar trekt het leven van alledag niet ongeloofwaardig uit balans.

Aantal genomineerde albums van Frank: 4
Aantal genomineerde albums van Bom: 3

Weetjes:
Hoewel De Droom van de Walvis Ragebols eerste album is, beleeft **Franks** rosse alter ego in het weekblad Robbedoes een hoop gags, kortverhalen en reportages uit de natuur die vandaag nog steeds niet in album zijn verschenen. Een dertiental van deze exploten verschijnen in de loop van 1979 tot 1983. Aanvankelijk was Ragebol ook echt bedoeld als een figuurtje dat een rubriek over de natuur moet opvrolijken • In 1983 ontwerpt Frank voor het weekblad een serie melancholische gagstrookjes en een éénmalig kortverhaal van De Eland die commentaar geeft op de zaken des levens. Eén van de aanhoorders is Robbedoes, de held van het blad. In 1984 verschijnt er een Franstalig albumpje bij **Dupuis**: Mémoires de l'Élan gevolgd door een nieuwe bibliofiele, Franstalige uitgave in 1992: L'Élan Prends du Poil de la Bête bij het Zwitserse **Éditions BD Club** • Vandaag vindt Frank de tekenstijl van De Droom van de Walvis te geforceerd en bepaalde gelaatsuitdrukkingen zijn veel te overdreven. Maar destijds geeft hij wel het beste van zichzelf waardoor hij er niets aan wil veranderen • Het huis in de Brusselse Leopoldwijk bestond echt, maar moest in 1998 plaats ruimen voor een nieuwe wijk van de **Europese Gemeenschap** • Als Frank al goed is opgeschoten met het verhaal, met de platen van de renovatiewerken aan het **Natuurhistorisch Museum** in het Leopoldpark achter de rug, start de echte renovatie van het museum. De schuttingen rond de werf komen als bij toeval op exact dezelfde plaats terecht zoals Frank die tevoren tekent. Op een avond wandelt hij op de werf rond en verzeilt in de makkelijk toegankelijke kelders. Frank komt eenzelfde doormidden gebroken afvoerpijp tegen waar massaal water uitstroomt (net zoals in de strip). Het water gutst in een grote put in de grond. Frank kan niet achterhalen waar het water in verdwijnt... Een onderaardse grot misschien? • Catherine is eigenlijk een idee van de uitgeverij nadat Frank en **Bom** de synopsis voor Ragebols eerste avontuur voorleggen: "Het zou misschien interessant zijn om in jullie dromen en bizarre toestanden een vrouwelijk personage te verwerken om het verhaal wat concreter te maken". Maar eigenlijk gelooft Dupuis er niet echt in en laat het auteursduo doen. Later wordt Ragebol alsnog een vaste en sterke waarde in de collectie Spotlight dat bij het verschijnen van dit eerste deel nog niet bestond.

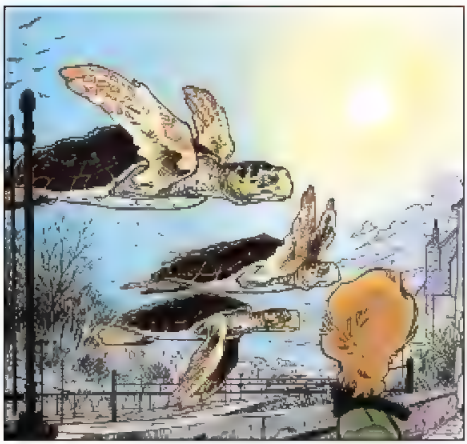

41 De avonturen van Kuifje: Mannen op de Maan

Tekenaar:
Hergé (Georges Remi)
Scenarist:
Hergé (Georges Remi)
Uitgever:
Casterman
Eerste druk: 1954
Oorspronkelijke titel:
Les Aventures de Tintin: On a Marché sur la Lune
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Nadat de voltallige bemanning in zwijm is gevallen op 't einde van Raket naar de Maan is Bobbie de eerste die een teken van leven geeft. Hij wekt zijn baasje en compagnie. De bemanning moet evenwel ontdekken dat de Jansens per ongeluk ook aan boord zijn van de raket. Met heel wat misverstanden en bizarre situaties achter de rug en in het verschiet, zweeft de raket naar de maan met het doel voor het eerst een man op het oppervlak rond te laten wandelen.

Topwaardering:
Een man op de maan. Zelfs al is het een stripfiguurtje van een verzameling gestileerde lijnen, het blijft tot de verbeelding spreken. Stel je de verwondering voor van je ouders of grootouders of herinner jezelf aan Kuifjes/**Armstrongs** eerste stapjes op de maan bij je eerste lezing van het album of het bekijken van de televisiebeelden van de echte maanlanding die de wereld rondgingen. Dat weidse, kille landschap dat o zo realistisch overkomt. En natuurlijk **Hergés** kunde om op geijkte wijze locaties een boeiend verhaal te vertellen. Geen enkele stripfiguur die vóór of na Kuifjes ruimteavontuur voet op de maan zet, kan tippen aan Mannen op de Maan.

Aantal genomineerde albums van Hergé: 19

Weetjes:
Zes maanden na de lopende voorpublicatie in het weekblad Kuifje worden de lezers op 7 september 1950 met een kuitje in het riet gestuurd. Het eerste deel zit erop. Pas op 18 april 1951 schrijft **Hergé** in een brief naar de lezers dat zijn artsen de tekenaar hebben opgedragen enkele maanden volstrekte rust te nemen. Dat valt te begrijpen na twintig jaar bijna onafgebroken scheppingsdrang. In een persoonlijke brief naar een correspondent is de kwaal meer uitgesproken: een zenuwinzinking. 1951 blijft verstoken van nieuwe platen van Mannen op de Maan. Op 2 april 1952 kondigt het weekblad de hervatting aan van het ruimteavontuur waarna het op 9 april opnieuw van start gaat • Tijdens de achttien maanden onderbreking gaat Hergé onder andere kamperen met zijn vriend **Marcel Dehaye**. Hij herbeleeft er zijn padvinderstochten uit zijn jeugd. Vervolgens vertrekt hij naar Zwitserland waar hij rege matig gaat vissen in het Meer van Genève. Koning **Leopold III**, die er voorlopig in ballingschap leeft, vergezelt Hergé enkele keren. Er ontstaat een warme vriendschap tussen de twee grootheden. In het weekblad worden oude, maar ingekleurde Quick en Flupke-grappen gepubliceerd om de leemte te vullen • Op 25 maart 1953, ruim 16 jaar vóór de astronaut **Neil Armstrong** zet Kuifje voet op de maan. Kuifjes historische woorden luiden: "Ik ben er!... Ik heb 'n paar stappen gedaan!... Ongetwijfeld voor het eerst in de geschiedenis van de mensheid LOOPT ER EEN MENS OP DE MAAN!" • En effectief in 1969 begroet het Belgische stripteam Neil Armstrong en de bemanning van de **Apollo XI** op het maanoppervlak. De illustratie is speciaal door Hergé gemaakt dat hij opdraagt aan Armstrong met de woorden: "*By believing in his dreams, man turns them into reality*" • In het Franse weekblad Paris-Match nummer 1073 van 29 november 1969 verschijnt een vier pagina's telend documentair verhaal door de medewerkers van **Studio Hergé** (waaronder **Bob De Moor**) over de verschillende etappes van de missie van de **Apollo XII**, de volgende ruimtemissie na het eerste maanavontuur, met de Amerikaanse bemanning **Conrad, Gordon** en **Bean** • Een passage van 2,5 pagina's, waarop de twee Jansens verdwalen, vervolgens moeilijkheden krijgen met hun zuurstoftoevoer en Janssen doorslaat, komt niet in de albumpublicatie voor. Een scène waarin Haddock de afgeknipte haren van de Jansens bijeenveegt zonder te zien dat Bobbie er zich in heeft genesteld en buiten de raket veegt, komt ook niet in het album voor. Om je gerust te stellen: Kuifje kan, vastgehouden door de kapitein, nog net op tijd zijn trouwe vriend redden • 't Kan niet allemaal correct zijn. De ontdekking van de grot vol staalactieten (die hangen) en stalagmieten (die staan) en de Tsjaan bewijzen volgens Kuifje dat er ook water op de maan was. Een foute redenering, hem ingegeven door de schrijver **Bernard Heuvelmans** waarover we het hebben in Raket naar de Maan • Weer wel correct is Haddocks gevecht met het zwevende bolletje whisky dat Heuvelmans in een scenarioversie schrijft. Ontdaan van de zwaartekracht vormen de meeste vloeistoffen een zwevende bolvorm • Na Het Geheim van de Eenhoorn/De Schat van Scharlaken Rackham en De Zeven Kristallen Bollen/De Zonnetempel is Raket naar de Maan/Mannen op de Maan het derde en laatste Kuifje-tweeluik.

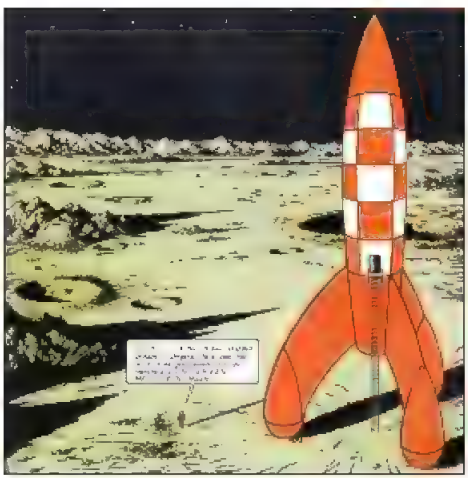

40 DE AVONTUREN VAN ROBBEDOES EN KWABBERNOOT 18: QRN OP BRETZELBURG

Tekenaar:
André Franquin
Scenarist:
Greg (Michel Regnier)
Uitgever:
Dupuis
Eerste druk: 1966
Oorspronkelijke titel:
Les Aventures de Spirou et Fantasio 18: QRN sur Bretzelburg
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Kwabbernoot koopt een piepklein radiootje waar Spip norendol van wordt. Het kleinood belandt in de neus van de Marsupilami waar het onophoudelijk blijft verder spelen tot hij zichzelf *knock out* mept en het uitschakelt. Het zendertje stoort echter de radiosignalen van de radioamateur Switch. Hij vangt al een tijd clandestiene noodsignalen op van de kleine koning Ladislas uit Bretzelburg die onder de knoet wordt gehouden door generaal Schmetterling. De Bretzelburgse geheime politie zet dan weer Switch op de nieken. Ze zien Kwabbernoot voor Switch aan en ontvoeren hem. Robbedoes en Switch moeten nu naar Bretzelburg.

Topwaardering:
Dit 64 pagina's tellende album bulkt van de goeie en grappige vondsten· de onnavolgbare manier waarop de Bretzelburgse politie tegelijk op een fluitje kunnen blazen en "Alarm" roepen, de hongerige herdershond, de door merg en been gaande 'martelpraktijken' van dokter Kilkil, de krantenkostuums en de trapbus,... Hou ons tegen of we blijven doorgaan! **Greg** 's misschien wel de meest onderschatte humoristische stripscenarist. Niettegenstaande dit Robbedoes-verhaal **Franquin** een kanjer van een inzinking bezorgde, moeten we na bijna veertig jaar concluderen dat hij er zijn werk van heeft gemaakt. De landschappen, huizen, kostumering, voertuigen, enzovoort zijn tot in het detail uitgewerkt. Franquin twijfelde steeds vaker aan zichzelf en schetste bepaalde prentjes tientallen tot zelfs een klein honderdtal keer opnieuw en opnieuw. Talent heb je of heb je niet, maar voor de rest is het zwoegen, ploeteren en zweten. *Chapeau.*

Aantal genomineerde albums van Franquin: 20
Aantal genomineerde albums van Greg: 16

Weetjes:
In de voorpublicatie in Robbedoes (vanaf nummer 1205 in 1961) heet het verhaal aanvankelijk QRM op Bretzelburg. Q-codes zijn internationale radiocodes waarvan elk woord uit drie letters bestaat, maar altijd begint met de letter Q. De codes zijn alfabetisch gerangschikt en worden onderverdeeld in drie grote groepen: QAA tot QNZ is voorbehouden voor de luchtvaart, QOA tot QQZ beslaat de scheepvaart en vanaf QRA mag iedereen de code gebruiken. QRM betekent "*I am being interfered with...*" terwijl QRN staat voor "*I am troubled with static...*" Radioamateurs wijzen **Franquin** erop dat QRM enkel interferentie van een radiozender kan betekenen terwijl het in het verhaal eerder gaat over statische elektriciteit waardoor QRN meer is aangewezen • In het reguliere album ontbreken vier platen, een scène waarin de Marsupilami met het ingeslikte radiozendertje de stad intrekt. Ook de liedjesteksten zijn veranderd voor de albumpublicatie om het geheel tijdlozer te maken. De toenmalige hit Kil-Watch uit 1960 van de Brusselse **The Cousins** (later nog gecoverd door **Bobbejaan Schoepen** en **Johnny Hallíday**) is vervangen door de eeuwige klassieker Twee Ogen zo Blauw. Een strookje met een martelscène is ook geschrapt. Daarin moet Kwabbernoot rondlopen in een paar schoenen die een paar maten te klein zijn • Eigenlijk wil Franquin na de Zwendel-dubbelslag Z van Zwende. (1961) en De Schadelw van Z (1962) opnieuw een verhaal met Zwendel maken, uitgaand van zijn jeugd. Hij tekent het verhaal alvast. Aan het begin zou de Marsupilami een transistorradiootje inslikken. Scenarist **Greg** begint dan met met zijn gagreeks Olivier Blander en heeft met Franquin afgesproken om de succesvolle samenwerking even te onderbreken. Maar als Franquin zijn verhaal gaat voorstellen aan uitgever **Charles Dupuis** reageert deze afwijzend. Hij wil niet weer een verhaal met Zwendel. Franquin schrikt ervan en zoekt een hele nacht met zijn collega tekenaars en beste vrienden **Peyo** (**Pierre Culliford**), **Jean Roba** en **Yvan Delporte** naar nieuwe ideeën. De volgende ochtend belt Franquin naar Greg om zijn hulp te vragen. De gag met het ingeslikte radiootje doet Greg denken aan een bevriend radioamateur. Hij stelt Franquin voor om er eens langs te gaan en het transistorradiootje te veranderen in een radiozendertje. Franquin brengt de kerel een bezoekje, neemt foto's van alle mogelijke zend- en ontvangsttoestellen en dat zonder scenario op zak. Pas later zou Greg het hele verhaal verzinnen. Franquins oorspronkelijke idee legt hij in de kast om het er in 1967 weer uit te halen voor het verhaal Rommelies in Rommelsem, meteen ook zijn laatste Robbedoes-verhaal. • De politieke situatie van Bretzelburg en zijn bevrijding wordt in de Duitse versie uit 1969 wel heel erg omgeturnd naar de West- en Oost-Duitse kwestie. Generaal Schmetterling heet er Ivan Sovniet en in een voorwoord is sprake van de Koude Oorlog met onrechtstreekse – maar zeer duidelijke – verwijzingen naar de onrechtvaardige opdeling van de beide Duitslanden. Verantwoordelijke voor deze farce is uitgever **Rolf Kauka** van het Duitse magazine Fix und Foxy. Niet lang hiervoor maakt Kauka van het stripduo Asterix en Obelix twee Germanen. De meest gebruikte zin in het verhaal is: "Die Amerikanen zijn gek." De Romeinen en Caesar moeten Gl's voorstellen. De Gothen uit het verhaal verandert hij naar Oost-Duitsers. **Goscinny** haalt er de Franse consul in Duitsland bij, die de publicatie laat stopzetten • De levendige expressiviteit van de 'martelscènes' van dokter Kilkil lokt heel wat kritiek uit. Franquin krijgt reacties in de trant van "Hoe heb je zoiets kunnen tekenen?!? Mijn haar staat er nog steeds van overeind en mijn tanden doen nog steeds pijn als ik er maar aan denk!" • Bij de plaat voorafgaand op de marteling met het krassende krijtje op het schoolbord krijgt Franquin een depressie en moet de publicatie in Robbedoes vijftien maanden stilleggen. Geen zin meer, fysieke problemen en geestelijke vermoeidheid. Een periode waarin hij nochtans andere zaken tekent zoals Guust Flater. Dezelfde Guust mag in april 1963 in een interview met de hoofdredacteur het verhaal tot dan toe nog eens samenvatten waarna Franquin en Greg de draad weer oppikken • In 1987 verschijnt een bibliofiele integrale editie van het album in hardcover met een wikkel en een hertekende cover. In het album staat het volledige verhaal (inclusief de weggelaten passages), aangevuld met covers van Robbedoes-verzamelalbums en info over de achtergrond van het verhaal.

39 THORGAL 15: DE MEESTER VAN DE BERGEN

Tekenaar:
Grzegorz Rosinski
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Lombard
Eerste druk: 1989
Oorspronkelijke titel:
THORGAL 15: LE MAÎTRE DES MONTAGNES
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
In een besneeuwd landschap trekt Thorgal door een bergpas. Een figuur met lange rode mantel blaast op een hoorn en veroorzaakt een lawine. Thorgal kan maar net ontsnappen en vindt onderdak in een half verbrande berghut. Daar ontmoet hij de jongen Torric. Hij vertelt Thorgal over Saxegaard, de meester van de bergen en het hoofd van een bende rovers die de nevestreek plundert. Bij het haardvuur vindt Thorgal een vreemde ring. Als ze de volgende ochtend opstaan en naar buiten gaan is de sneeuw verdwenen, de locatie is hetzelfde, maar de tijd helemaal niet. En dan houdt de rosse Vlana het duo onder schot. Thorgal begint door te hebben dat hij zich in het verleden bevindt. Maar hoe passen Vlana en Torric in deze historie?

Topwaardering:
Van dit album hou je of je haat het. Of stel,en we dit te zwart-wit voor? Vast staat dat niet iedereen gewonnen is voor **Van Hammes** gepruts met de tijd. Anderen (zij die het album wisten door te laten stoten tot deze ***BelgenTop***) vinden het maar al te prettig tegel jkert jd op het verkeerde been gezet te worden en uitgenodigd te worden om actief deel te nemen om de verschillende tijdslijnen te blijven overzien. Genaal en zeer invent ef k.eeft en overkleeft Van Hamme gebeurtenissen uit het heden aan die van het ver.eden of de toekomst en vice versa tot in 't oneindige. Je moet het lezen om het te begrijpen... en her.ezen om de auteurs op fouten te betrappen. Of toch niet? Nogmaals her.ezen!

Aantal genomineerde albums van Rosinski: 22

Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Het thema van het tijdreizen herhaalt **Van Hamme** nog eens in THORGAL 21: DE KROON VAN OGOTAÏ uit 1995. De jonge Jolan ontmoet er zijn oudere versie • Het tijdreisthema waarin een personage een oudere of jongere versie van zichzelf tegen het lijf loopt of kan lopen, komt voor in veel populaire films en boeken. Schrijver **H.G. Wells** waarschuwt in THE TIME MACHINE (1895, verfilmd in 1960, 1978 en 2002) al voor gevolgen van daden in het heden of verleden die de toekomst zullen herbepalen • Het basisverhaal met verschillende sprongen in de tijd kort op elkaars de basis voor de ongemeen succesvolle filmtrilogie BACK TO THE FUTURE (geregisseerd door **Robert Zemeckis**, geproduceerd door **Steven Spielberg** en met **Michael J. Fox** en **Christopher Lloyd** in de hoofdrollen). De films lopen in 1985, 1989 en 1990 in de zalen, in dezelfde periode als de totstandkoming van dit album • Hier mogen we ook de reeks SUSKE EN WISKE niet vergeten met Barabas' uitvinding de Teletijdmachine. Allemaal genoeg voorbeelden en inspiratie voor Van Hamme • Tussen 1 januari 1980 en 31 december 2001 bedraagt de totale verkochte, Franstalige oplage van de reeks THORGAL 6.8960 000 albums. Dat is dus zonder de albums die in de dertien andere talen zijn verschenen in meer dan twintig landen • Het jaar na de publicatie van dit album, verschijnt HANS 5: DE WET VAN ARDEA, **Rosinski's** laatste bijdrage aan de sf-reeks. Liever besteedt hij zijn aandacht aan zijn belangrijkste reeks, afgewisseld met losse albums ernaast, dan zijn concentratie en energie te verdelen over twee reeksen tegelijk. Zijn landgenoot en schoonbroer **Kas** (= **Zbigniew Kasprzak**) neemt HANS over • In 2005 vraagt een journalist van het stripinfotijdschrift BoDo. welk THORGAL-verhaal Rosinski' z jn meest favoriete is. Rosinski antwoordt: "Zonder twijfel DE MEESTER VAN DE BERGEN, zelfs nadat bepaalde journalisten van de algemene pers het negatief beoordeelden omdat ze er niets van hebben begrepen. Het is nochtans het meest logische, het best geconstrueerde."

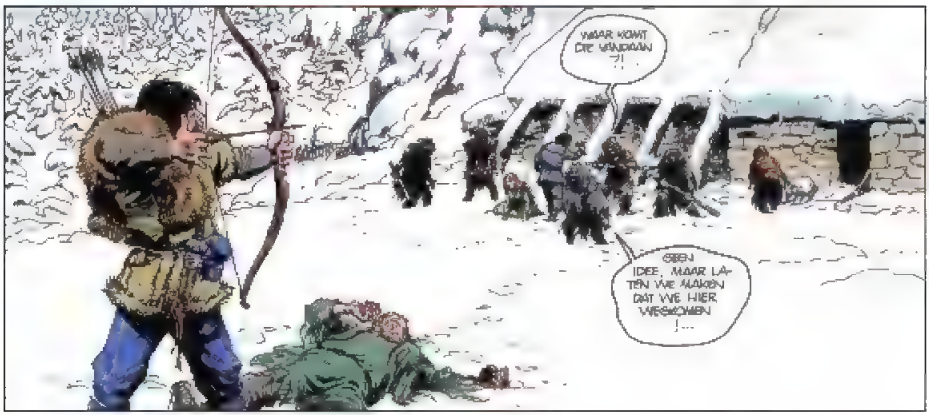

38 JAGUAR 3

Tekenaar:
Jan Bosschaert
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Casterman
Eerste druk:
2003 (HC) ; 2004 (SC)
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
Door de aders van de god Jaguar loopt het bloed van drie rassen: de Kluizenaars, de Amazones en de Sfeer. Jaguar manifesteert zich in de gedaante van Juda Lenj die de tijd van de steden en de tijd van de jungle weet te overheersen. Hij dooft ook de rivaliteit uit tussen de Kluizenaars en de Amazones. Hij is de enige die het mysterie kan achterhalen van de enorme Sfeer die onophoudelijk rond de aarde draait.

Topwaardering:
De info bij de plot hierboven hebben we geplukt van de kwartaalfolders van uitgeverij **Casterman** want net zoals tekenaar **Bosschaert** begrijpen we niet al te veel van het verhaal en we gaan ons niet vermoeien om daar zelf een samenvatting voor te verzinnen. In verschillende edities van onze top 10-wedstrijden van het jaar haalden de albums van JAGUAR steeds een sterke score. Toch begeleidden verschillende deelnemers hun inzending met de mededeling dat JAGUAR hun punten enkel verdiende door de tekeningen van Bosschaert en dus niet door het verhaal van **Dufaux**. Nietemin betekent het voor Bosschaert een bescheiden doorbraak in het volwassenengenre in Frankrijk en dat moedigen we steeds aan want typische Belgen als we zijn moet een artiest van de eigen kluit zich eerst bewijzen in het buitenland alvorens hier met lof toegejuicht te worden. Al mogen we van Bosschaert zeggen dat het vooral extra lof is.

Aantal genomineerde albums van Bosschaert: 6
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
JAGUAR 1 komt ook voor in onze ***BelgenTop***. Meer info vind je daar • Als illustrator verdient **Bosschaert** zijn sporen in Vlaanderen en Nederland. Hij tekent covers en illustraties voor onder andere HUMO, PLAYBOY, PANORAMA, P-MAGAZINE, LIBELLE, TEVE-BLAD, DE MORGEN, CHÉ, covers voor boeken van **Hugo Claus**, **Marc De Bel**, **Benno Barnard** en cd-hoezen voor onder andere **Pitti Polak**. Om nog maar te zwijgen van zijn affiches, zeefdrukken, ex libri's, posters, publicitair werk, schilderijen en naaktportretten • Het contract voor JAGUAR staat het duo Bosschaert-**Dufaux** toe om drie albums te maken. Daarna wordt de reeks geëvalueerd. Ondertussen loopt er al een tweede cyclus, DOG MENGO is er het eerste deel van. In 2006 verschijnt een tweede deel. Daarna wacht Bosschaert af of hij de serie verderzet want in de strip in het algemeen is hij redelijk ontgoocheld geworden • Dufaux beperkt zich in de scenario's die hij aan zijn tekenaars afgeeft tot de decorpage — zijn filmachtergrond indachtig —, een paar tekstballonnen en verbazend veel pagina's beschrijvende en gedetailleerde teksten voor één strippagina waarin weinig aan het toeval wordt overgelaten, maar wel aan interactie met de tekenaar • De invloeden van THE MATRIX mogen duidelijk zijn, alleen al door de zwarte mantels en de zonnebril. Deze invloed komt ook voor in DE AASGEREN, een andere reeks van Dufaux, getekend door de Zwitser **Enrico Marini**. Maar de film AGUIRRE, THE WRATH OF GOD (1973) van **Werner Herzog** met de Duitse acteur **Klaus Kinski** in de rol van Don Lope de Aguirre, is ook een niet te onderschatten inspiratiebron. Klaus Kinski is met conquistadorhelm en al te herkennen in het eerste deel van JAGUAR • Volgens Bosschaert hebben ze beneden Brussel en in Frankrijk geen probleem met de vreemde verhaalstructuur en -chronologie. Dufaux beweert dat Fransen graag vragen hebben, ook al blijven ze ermee zitten na drie albums. Dan hebben ze toch het gevoel een goed boek gelezen te hebben. In Vlaanderen daarentegen moet het àf zijn en vooral koppen.

37 CAATINGA

Tekenaar:
Hermann
(Hermann Huppen)
Scenarist:
Hermann
(Hermann Huppen)
Uitgever:
Lombard
Collectie:
Getekend
Eerste druk: 1997
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
De jaren dertig in het noordoosten van Brazilië in de streek Caatinga. Diamantino da Rocha, de zoon van een kleine veeboer, vindt het lijk van zijn vader. Hij is op bevel van hun rijke buurman vermoord. Met behulp van zijn broer besluit Diamantino de dood van zijn vader te wreken. Na een bloedige vergelding zijn beide jonge boeren gedwongen te vluchten. Ze worden opgenomen door één van de talloze bendes Cangaceiros, outlaws die de woestijnachtige Sertão onveilig maken.

Topwaardering:
Eigenlijk kan je dit beschouwen als een sociaal bewogen COMANCHE-album (de wreedheid blijft) of een anti-apocalyptische JEREMIAH. Hoe dan ook is het westernelement aanwezig, te meer omdat het toch hoofdzakelijk om wraak gaat. En daar houden **Hermanns** lezers toch van? De tekenaar tegenwoordig schilder/tekenaar — verliest zich ternauwernood in het schilderen van de details in dorre landschappen, knoestige bomen, doornstruiken en cactussen en zweterige personages. Druk volgetekende pagina's, dat wel, maar met een onge oofli jk, bijna vanzelfsprekend talent.

Aantal genomineerde albums van Hermann: 25

Weetjes.
De Braziliaanse film O CANGACEIRO, die in 1955 in Brussel te zien is, maakt door het geweldadige karakter een diepe indruk op de jonge **Hermann**. In 1991 bezoekt hij in het gezelschap van zijn vrouw Rio de Janeiro. Zijn vrouw koopt er een reeks ansichtkaarten waaronder een portret van leden van de beroemdste en meest gevreesde bende Cangaceiros. Het doet haar aan de film denken. Op het portret prijken aanvoerder **Lamplão** en zijn vriendin **Maria Bonita** die in de strip voorkomen. Hermanns interesse is gewekt en hij spreekt zijn vriend **Julio Emilio Braz** aan, een schrijver van jeugdboeken en stripliefhebber, die in Rio woont. Hij raadt Hermann aan om zich door de complexiteit van het onderwerp zeer goed te documenteren om historische en sociologische fouten te vermijden. Julio geeft 'm films, boeken en foto's uit die tijd mee. Hermann kan aan de slag en leert terloops zelfs Portugees lezen • Begin jaren dertig staan de vrijbuitersbendes op hun hoogtepunt, maar kondigt de ondergang zich reeds aan • In 1940 sterft de laatste Cangaceiro, **Corisco**, luitenant en vriend van bendeleider Lamplão. Zijn afgehouwen hoofd en dat van andere bendeleden wordt in het hele land tentoongesteld. Het afhakken van hoofden is een gangbare praktijk bij zowel Cangaceiros als de politie, die in wreedheid niet moet onderdoen voor de opstandelingen • Een Cangaceiro is een term uit de Sertão-streek als aanduiding van een opstandige boer die zich heeft aangesloten bij de Cangaço, een sociale beweging. Een Cangaceiro is een kruising tussen een Robin Hood en een genadeloze misdadiger • De beweging ontstaat aan het einde van de 19de eeuw en revolteert uit bittere armoede door onrecht tegen de rijke landeigenaars of grootgrondbezitters, kolonels genoemd • CAATINGA, genoemd naar de streek waarin het verhaal zich afspeelt, is het tweede album in Hermanns rechtstreeks ingekleurde tekenstijl dat hij voor het eerst toepast in SARA EVO-TANGO (1995) • Met dit album publiceert hij nog eens een album bij **Lombard** waarvoor hij ooit begon met de klassieke avonturenreeks BERNARD PRINCE, de brute, indertijd te gewelddadig bevonden western COMANCHE (alhebei op scenario van **Greg**) en de start van het min of meer historische JUGURTHA.

36 DE MEESTERS VAN DE GERST 1: CHARLES, 1854

Tekenaar:
Francis Vallès
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Glénat
Collectie:
Grafica
Eerste druk: 1992
Oorspronkelijke titel:
LES MAITRES DE L'ORGE: CHARLES, 1854
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Het dorpje Dorp in de Ardennen in 1854. De jonge, zwijgzame novice Charles Steenfort neemt een verfrissende duik in een nabijgelegen rivier. Hij ontmoet er de speelvogel Adrienne die hem verleidt Charles is de lievelingsleerling en neef van broeder Joseph die hem inwijdt in de geheimen van het bierbrouwen. Adrienne weerhoudt hem ervan monnik te worden. Hij moet de abdij verlaten. Na de dood van de vader van Franz Texel doet Charles Franz het voorstel om samen een brouwerij te beginnen. Maar daarin worden ze tegengewerkt door Jan en alleman.

Topwaardering:
Bier en strips. Die twee gecombineerd zijn een Belgisch visitekaartje van formaat. Dat formaat is een familie-epos van acht albums (het achtste is een bundel losse episodes afgewisseld met tekst) dat een 140-tal jaar beslaat en verschillende generaties van de brouwersfamilies Steenfort en Texel belicht. Zoals dat gaat draait het in dit epos rond intriges, machtsspelletjes, verraad, concurrentie, zakelijke en amoureuze liaisons... en heerlijk bier! Het duo **Van Hamme** en **Vallès** nemen ons zeven jaar (van 1992 tot 1999) op sleeptouw om het ganse relaas te vertellen. Met CHARLES, 1854 begon het allemaal.

Aantal genomineerde albums van Vallès: 3
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Vallès is een Fransman, hij is op 11 december 1959 geboren in Saint-Chély d'Apcher • Hij loopt school op **l'École des Beaux Arts** in Saint-Étienne waar hij zijn medestudenten **Luc Cornillon**, **Serge Clerc** en **Yves Chaland** ontmoet. De twee laatste tekenaars zullen het, naast hun stripwerk, nog ver schoppen in de publiciteit want hun gestileerde Klare Lijn-stijl (ook wel Atomium-stijl genoemd) is populair bij art directors, designers, grafisch vormgevers en kleinere groepen stripliefhebbers. Ook Vallès hanteert een min of meer gestileerde realistische tekenstijl • In 1984 kan hij bij **Magic Strip** de strip HET MEER DER DWAZEN publiceren. In diezelfde periode adapteert hij verschillende literaire werken zoals DE DRIE MUSKETIERS en OLIVER TWIST voor het Franse literaire magazine JE BOUQUINE • In 1989 zet hij de reeks DORIAN DOMBER op voor **Glénat** op scenario van **José-Louis Bocquet**. De eerste twee albums worden in 1990 en 1992 vertaald door **Farao**, **Oranje**. Het derde deel is niet vertaald • **Van Hamme** heeft in zijn carrière bijna veertig prijzen gewonnen voor zijn gehele œuvre in België, Frankrijk, Nederland, Zwitserland, Canada, Spanje en Duitsland. In het seizoen 1984-1985 wordt hem de **Prijs van de Dramatische Literatuur** toegekend door het Belgische **SACD** • De stripreeks DE MEESTERS VAN DE GERST bewerkt Van Hamme tot een romanversie en een tv-reeks. De tv-reeks mag een groot succes genoemd worden. Van Hammes naam wordt hierdoor bekender bij een groter publiek en met de royalties koopt hij naar eigen zeggen in DE MEESTERS VAN DE GERST 8: DE STEENFORTS (1999) een klein landgoed in Zuid-Frankrijk met bijhorend zwembad • De Franstalige roman wordt gepubliceerd bij een grote Franse uitgever en staat maandenlang in de bestsellerslijsten • De tv-reeks DE STEENFORTS (de originele titel is LES STEENFORTS, voorwaar) is een Frans-Belgische co-productie van **Canvas**, **RTBF** en **FR2** waarvan twee maal drie afleveringen van elk anderhalf uur worden gemaakt. De Vlaamse acteurs **Michaël Pas** (in de rol van Franz Texel), **Lucas Van den Eynde**, **Johan Leysen** en **Vic De Wachter** nemen deel aan de productie. **Herbert Flack** doet ook mee. Hij vertolkt de Duitse generaal Von Bissfeld en houdt een litteken over aan een scène waarin hij in een waterput valt. Deze anekdote had gepubliceerd kunnen raken in het ter zielegegane maandblad TEEK ware het niet dat de reporter — *yours truly* — zijn dictafoontje vergat aan te zetten. Wij herinneren ons nog steeds de tirade van Flack nadat we hem een uurtje later daarvan op de hoogte brachten • De stripreeks kent ook al een groot succes. Nadat verschillende delen stormenderhand uitverkocht raken, worden honderden exemplaren uit Nederland teruggehaald waar de serie minder loopt • Voor verschillende promotionele en commerciële doeleinden wordt een echt **Steenfort**-bier gebrouwen.

35 DE AVONTUREN VAN ROBBEDOES EN KWABBERNOOT 12: HET NEST VAN DE MARSUPILAMI'S

Tekenaar:
André Franquin
Scenarist:
André Franquin
Uitgever:
Dupuis
Eerste druk: 1960
Oorspronkelijke titel:
Les Aventures de Spirou et Fantasio 12: Le Nid des Marsupilamis
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Journaliste IJzerlijm nodigt Robbedoes en Kwabbernoot uit voor de lezing "De Neven uit Palombie". IJzerlijm draaide namelijk een natuurdocumentaire over een koppel Marsupilami's die een ingenieus nest bouwen, een nageslacht kweken en deze behoeden voor een gevaarlijke jaguar.

Topwaardering:
In de tijd van publicatie was dit een behoorlijk revolutionair verhaal. De titelpersonages Robbedoes en Kwabbernoot verto.kten immers een bijrol, dan nog als niet participerende toeschouwers. Als compensatie komt de lezer te weten hoe de Marsupilami's leven in het verre Zuid-Amerikaanse land Palombië. En zij vergasten ons op een blijde gebeurtenis: de verrassende geboorte van drie baby's. Wellicht de eerste, maar zeer zeker de beste natuurdocumentaire ooit in een strverhaal gegoten. Hoe sterk leefde jij niet mee met de gele springbeesten en hoe zeer was jij niet bekommerd om hun lot? Voor de geslaagde komische noot zorgen de jaguar, die steeds het onderspit moet delven en er zijn complete staart bij inschiet, en de bijzonder meelevende reacties van de dame op de tweede rij naast Kwabbernoot... Om er slechts twee te noemen. Het Nest van de Marsupilami's is **Franquins** intiemste en meest poëtische album.

Aantal genomineerde albums van Franquin: 20

Weetjes:
Eerst en voora.. dit album bestaat u t twee los van elkaar staande vernalen: Het Nest van de Marsupilami's en Boeven op de Kermis. Wij beperken ons hier tot het titelverhaal • Het Nest van de Marsupilami's verschijnt in voorpublicatie in het weekblad Robbedoes in 1956 en 1957, in hetzelfde jaar dat **Isabelle**, de dochter van **Franquin**, wordt geboren. Het echtpaar beweert nochtans dat deze privé-gebeurten's geen enke verband houdt met het verhaal • In 1957 start Franquin ook met de gags van Gijust Flater terwijl hij nog gags moet leveren van Ton en Thieke aan het concurrerende weekblad Kuifje • Eigenlijk is de aanleiding voor dit verhaal Franquins voorkeur om nog eens de journaliste IJzerlijm te gebruiken, een personage dat hem zeer bevalt na haar eerste optredens in deel 6: De Hoorn van de Nelshoren (1954) en deel 7: De Dictator en de Padoestoel (1956). Franquin vindt het vooral leuk om Robbedoes en Kwabbernoot een keer jaloers te laten worden op het ondernemende meisje dat — toegegeven - met engelengeduld een natuurdocumenta re van jewelste gemaakt heeft • "Er valt niets in te lezen", is een uitspraak van Franquin over dit album. Nochtans wordt de Marsupilami net door dit album een legende en volgens de overzichtscatalogus van de expo Le Monde de Franquin in Parijs het beroemdste mythische dier uit de geschiedenis van het Europese beeldverhaal • Het Nest van de Marsupilami's is het best verkochte deel van alle Robbedoes-albums die getekend zijn door Franquin. Ook andere verhalen waar de Marsupilami in voorkomt volgen deze topstrip op de voet • In Robbedoes 2300 uit 1982 parodiëren **Yann** en **Conrad** plaat 35, maar tekenen een nest Flagada's, een dier (het enige d er met een vleugelschroef) gecreëerd door **Charles Degotte** • De romantische pagina 30, met de geboorte van de kleine Marsupilami's, wordt onder de titel Het Nest van de Mayonaisami's in Robbedoes Album 6 uit 1983 nog eens overgedaan door Frommeltje en Viola door **Bernard Hislaire** • In de albumpublicatie ontbreekt een intermezzopag na waarin Robbedoes en Kwabbernoot naar voren geroepen worden om de lezers van het door de vrome uitgeverij **Dupuis** uitgegeven weekblad Robbedoes een prettig kerstfeest toe te wensen. Franquin maakt de plaat tussendoor en vindt 'm helemaal niet geslaagd. Uit plaatsgebrek voor de albumpublicatie wordt ook een scène op het einde geschrapt. Deze scène speelt zich af op de receptie na de lezing van IJzerlijm die er oververdiende complimenten in ontvangst neemt • In hetzelfde jaar van albumpublicatie verschijnen ook nog het eerste album van Gijust Flater (dat wegens een misverstand gratis wordt weggeschonken) en de Robbedoes-albums 13: De Bezoeker uit de Oertijd en deel 14: De Gevangene van Boeddha • In 1957 wordt al reclame gemaakt voor de latexfiguurtjes van de Marsupilami, tegenwoordig een peperduur antiquarisch gadget • Al even duur is een originele pagina uit dit verhaal Op 24 maart 2001 wisselt op een veiling van het Franse **Trajan** een plaat uit Het Nest van de Marsupilami's van eigenaar voor de omgerekende som van 145.000 euro, nog steeds de hoogste prijs ter wereld voor een originele stripplaat • Nog vóór de zelfstandige strreeks Marsupilami een feit is, wil men bij Dupuis het succes van de tekenfilmreeks De Smurfen herhalen met een andere stripreeks. De keuze valt op de Marsupilami. Maar Franquin wil in de jaren tachtig de klus niet alleen klaren. Hij zoekt een team bijeen dat hem een handje helpt bij voortbrengende tekeningen om de tv-producers over de streep te trekken. Voor de jungledecors hoeft hij niet ver te zoeken, da's een specialiteit van **Will (Willy Maltaite)**. Verschillende jungledieren laat hij uitwerken door **Marc Wasterlain**. Franquin geeft de toen nog jonge Didier Conrad de kans om diverse figuurstudies van de Marsupilami te tekenen, de boosaardige personages en het kleine Indianenmeisje Cuxica te ontwerpen. Yann **(Yannick Lepennetier)** is dan nog maar een beginnend scenarist die de eerste drie delen van De Onmoembaren op zijn naam heeft, getekend door Conrad. Hij schrijft samen met **Yvan Delporte** een paar scenario's voor potentiële tv-episodes. Een eerste scenario valt in goede aarde. Het wordt in 1989 gerecycleerd voor Marsupilami 3: Mars, de Zwarte. De Amerikaanse tv-bobo's zijn echter als de dood voor het overtreden van de strenge regels in verband met jeugdprogramma's: geen geweld, geen seks, geen drugs, geen alcohol en geen racisme. Door dat laatste ketst het tekenfilmproject af. De Indianenstam kan namelijk niet door de beugel. Om de producers te proberen overtuigen, vliegt Franquin tegen zijn zin naar Hollywood. Ondertussen is er al een pilot van vijf minuten gedraaid, gemaakt door een Japanse studio (zonder medeweten van Franquin). Het filmpje is een artistieke mislukking. Na vele pogingen en vele aanpassingen door hemzelf en derden, geeft Franquin er volkomen de bril aan en na een vooropgestelde deadline verkoopt hij de rechten aan een zakenman die daarvoor de uitgeverij **Marsu-Productions** opzet. Voortaan zal het weer om strips draaien... Maar **Walt Disney** maakt jaren later alsnog een seizoen tekenfilmepisodes waarin het dier volop tatert • Regisseur **Alain Chabat** bereidt momenteel een filmversie voor, gebaseerd op Het Nest van de Marsupilami's dat 3D met echte acteurs combineert.

34 DE PRINS VAN DE NACHT 1: DE JAGER

Tekenaar:
Yves Swolfs
Scenarist:
Yves Swolfs
Uitgever:
Glénat
Collectie:
Grafica
Eerste druk: 1995
Oorspronkelijke titel:
LE PRINCE DE LA NUIT 1: LE CHASSEUR
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Kergan bedt zich aan als zanger op het kasteel van de Rougemonts. De brute heer Jehan is gefrustreerd omdat zijn vrouw Marianne sinds de geboorte van hun zoon alle gunsten weigert. Pater Thibaut vertrouwt de donkerharige Kergan aanleszins voor geen meter. De vrouwen trekken zich terug om naar Kergans liederen te luisteren, maar een wachter betrapt de vampier terwijl hij bloed uit de keel van Marianne drinkt nadat hij een jonkvrouwe de strot afbeet. Jehan organiseert een drijfjacht en wordt een vampierjager.

Topwaardering:
Toch zoo, dat Kergan op een bepaalde manier zodanig menselijk wordt voorgesteld dat je jezelf niet tegenhoudt de gebeurtenissen te willen zien door zijn ogen. Deze identificatie met de vampier zorgt ervoor dat je 'm kan beschouwen als een held (meer dan de onsympathieke Jehan). Een atypische held, dat wel. Maar met typische helden ligt het kerkhof al vol. Het steeds wederkerende erotische, bijna perverse aspect van het vampiersgenre wordt uiteraard aangereikt door maagdelijke deernes met ranke halsjes. Je zou er zelf bijtgraag door worden. Seks en de dood, we moeten deze succescombinatie niet begrijpen doodbekritiseren.

Aantal genomineerde albums van Swolfs: 5

Weetjes:
Swolfs studeert samen met **Sokal, Goffin, Cossu, Berthet, Andreas, Foerster** en **Schuiten** aan het **Sint-Lucas** in Brussel. Na het beëindigen van zijn studie heeft hij al een lang verhaal klaar dat direct als album verschijnt. Het is het eerste deel van de western DURANGO dat snel een groot succes kent • DE PRINS VAN DE NACHT ligt in de lijn van Swolfs' interesses: ten eerste de vampier als een gelaagd onderwerp en ten tweede de mix van fantasy en psychologie in de verhalen van **Stephen King** • Bij wijze van research bekijkt Swolfs vele films (vooral van de Engelse **Hammer Studio**) en leest een stapel boeken. Hij spiegelt Kergan allereerst aan de nieuwe duivel zoals **Bram Stoker** de vampier herschiep in DRACULA, noch aan de acteur **Bela Lugosi** die onsterfelijk werd als veelvuldig verteller van de graaf. De verhalen van Stephen King en **Ann Rice** (INTERVIEW WITH THE VAMPIRE) beïnvloeden hem meer. Kergan is een eigen variant en moet vernieuwing bieden aan het uitgemolken vampiersgenre. Om die reden merk je weinig van de conventies van het genre: look, crucifixen en het daglicht die een vampier kunnen belagen • Swolfs mag pas op zijn zestiende naar **Christopher Lees** DRACULA kijken • De rol van Kergan fungeert volgens Swolfs als een psychologische katalysator die het gesjacht Rougemont van alle schone schijn ontdoet • Communicatiestoornissen met zijn eerste vrouw en een nogal negatieve kijk op de wereld doen Swolfs besluiten een tijdje in psychotherapie te gaan. Hij gebruikt zijn analyses voor zijn vampiersreeks en wordt er zakelijk efficienter door • In DE PRINS VAN DE NACHT 3: VOLLE MAAN gaat een telg uit het vampierjagersgeslacht in therapie bij een psychiater. Hij verklaart de westerse fascinatie voor de vampier. Volgens Swolfs is het te herleiden naar een fasincatie voor seks en de dood waarbij de vampier twee gezichten heeft: dat van een verleider, een **Don Juan** en tegelijkertijd dat van een monster • Dit eerste deel blijft eerst in de lade liggen omdat Swolfs problemen heeft met een uitgever. De publicatie bij **Glénat** is een staaltje van perfecte timing want het verschijnt in de maalstroom na de succesvolle **Francis Ford Coppola** prent BRAM STOKER'S DRACULA uit 1992 en INTERVIEW WITH THE VAMPIRE uit 1994 • Eén van de *stills* (officiële foto's naar de film, bedoeld voor tijdschriften) uit INTERVIEW WITH THE VAMPIRE toont de vampier Lestat (gespeeld door **Tom Cruise**) die zich buigt over een meisje. De gespiegelde versie van dit beeld is identiek aan de houding op de cover van DE PRINS VAN DE NACHT 1. Swolfs zegt dat de cover al is getekend nog vóór de film hier uitkomt • Swolfs beweert dat, hoewel een vampier niet bestaat, hij wel degelijk aanwezig is in de fantasie van vele culturen • Alle series die Swolfs zelf tekent of tekende (DURANGO, DAMPIERRE, DE PRINS VAN DE NACHT, LEGENDE) spelen zich af in het verleden • Swolfs heeft wat met sneeuw: "Het is puur en een besneeuwd landschap heeft iets nostalgisch". Scènes in de sneeuw komen sterker over, vindt hij, "Er is niets mooiers dan een ruiter in de sneeuw". En ja, DE JAGER speelt zich af in de winter. Hij woont al jaren in de Ardennen, in Profondeville. Op dertig à veertig kilometer ligt het perfecte bos dat veel voorkomt in de albums van de tekenaar. Hij gaat er vaak wandelen met zijn vrouw en neemt er foto's • De twee gothische kastelen uit Veves, waar Swolfs vaak spee.de toen hij er met zijn ouders op vakantie ging, komt zowel voor in DE PRINS VAN DE NACHT en in aangepaste vorm in LEGENDE • Van de laatste delen van DE PRINS VAN DE NACHT worden er in België en Frankrijk 60.000 exemplaren per titel verkocht • De inkleuring wordt verzorgd door **Sophie Swolfs**, de echtgenote van Yves. Zij kleurt zijn albums sinds DURANGO 10: DE PROO VAN DE JAKHALS • Naast tekenen en schrijven heeft Swolfs nog een passie: muziek. Hij maakt als gitarist deel uit van de Belgische hardrockband **Lazare**. In 1987 schrijft Swolfs de song BOULEVARD DES RÊVES BRISÉS en herkent de melodie in de hit GIVE IN TO ME op **Michael Jacksons** album DANGEROUS uit 1991. Beide songs worden uitgebracht door **Warner Chapell Music**. In de herfst van 1998 wordt het wereldnieuws als Swolfs van Jackson 75 miljoen oude Belgische franken eist voor plagiaat en copyrightovertredingen. Het komt tot een proces.

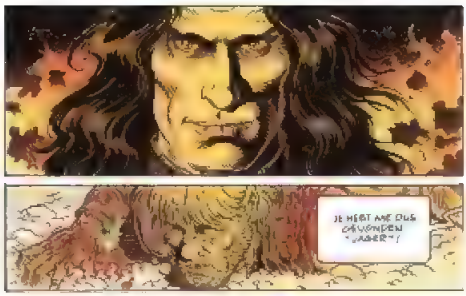

33 DE KLAAGZANG VAN DE VERLOREN GEWESTEN 5: MORIGANEN

Tekenaar:
Philippe Delaby
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Dargaud
Eerste druk: 2004
Oorspronkelijke titel:
La Complainte des Landes Perdues 5: Morganes
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Vóór de tijd van Sioban waren er de Genaderidders die op het eiland de oude demonen probeerden uit te roeien, in het leven geroepen door de eerste bewoners van de gewesten: de Heksen. De Moriganen waren het meest gevreesd want zij hadden niets verloren van de kracht van hun ras: de Chil in hun enkeroog. In de rangen van de Genaderidders bevindt zich de jonge Seamus wiens lot nog moet geschreven worden maar al vaste lijnen vertoont.

Topwaardering:
Delaby vat het mooi voor ons samen: "Het barbaarse van de vroege middeleeuwen, vee, gehavende helmen, helmen met deuken en ook mooie meisjes, hele mooie jonge meisjes..." Ja, dat trekt ons wel aan. Onder andere het horrorfestijn op de laatste pagina's maakt het verschil met andere occulte en mystieke, middeleeuws gesitueerde reeksen. Delaby's prachtige schilderstijl bewijst voor ons hoeveel bloed, zweet en tranen — of anders: vakmanschap en energie — dit album gekost heeft. Gelukkig heeft **Dufaux** voor de tekenaar geen tweederangsverhaaltje uit zijn tovernoed tevoorschijn gehaald.

Aantal genomineerde albums van Delaby: 5
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
Na **Rosinski**'s start van de eerste cyclus willen zowel uitgeverij **Dargaud** als scenarist **Dufaux** er graag mee doorgaan. Maar Rosinski is volgens Delaby snel moe en schildert liever dan dat hij tekent. Toen moesten Western en De Wraak van Graaf Skarbek nog verschijnen. Dargaud benadert Delaby met de vraag of hij geen geschikte tekenaar weet. Delaby wil het eigenlijk zelf wel doen. Pas na een paar weken meldt Dargaud dat het Delaby eigenlijk het meest geschikt vindt. Delaby denkt eerst dat het om een grap gaat • De Klaagzang situeert zich rond de derde eeuw na Christus en heeft volgens Delaby raakvlakken met de mythes rond Koning Arthur. En daar heeft Delaby ervaring mee. In 1991 verschijnt een bundel kortverhalen in het album Arthur in het Legendarische Koninkrijk op scenario van **Yves Duval** in de collectie Verhalen en Legenden • Aan Murena 1 tekent Delaby vier jaar. De eerste berichten over Delaby's medewerking aan een tweede cyclus van De Klaagzang van de Verloren Gewesten dateren van oktober 1999 • Deze prequelcyclus van de Genaderidders speelt zich dertig jaar vroeger af dan de cyclus van Sioban • Delaby's decennialange fascinatie voor hekserij en magie kan hij kwijt in dit album. Zelf gelooft hij zeer sterk in de kern van waarheid in voorspellingen • Een eerste stripcreatie, rechtstreeks in kleur geschilderd, maakt Delaby in 1996 op scenario van **Benn (André Benîest)** voor het collectieve kerstalbum Le Père Noël dans ses Petits Soldiers (verschenen bij **Pictoris Studio** in 1997). Het is een kerstverhaal van twee pagina's • Grafisch vormgever en ontwerper **Piotr Rosinski**, de zoon van **Grzegorz**, verzorgt de lay-out van dit album • Omdat Delaby's rechtstreekse teken- en schilderstijl uren verslindt wil hij vóór het verschijnen van De Klaagzang 6 twee Murena-albums van de tweede cyclus tekenen. Deze zal hij uitwerken in zijn realistische zwart-wit stijl. De inkleuring laat hij over aan anderen • Met deze vierdelige cyclus van de Genaderidders is het volgens het voorwoord van Dufaux in dit album nog niet afgelopen. Hierna volgt de cyclus van de Heksen over de oorsprong van het eiland. En Dufaux laat ook een ballonnetje op over het volkje van de Ouki's en de volwassen jaren van Sioban • Sioban spreek je trouwens fonetisch uit als [sjoovón] met de nadruk op de laatste o.

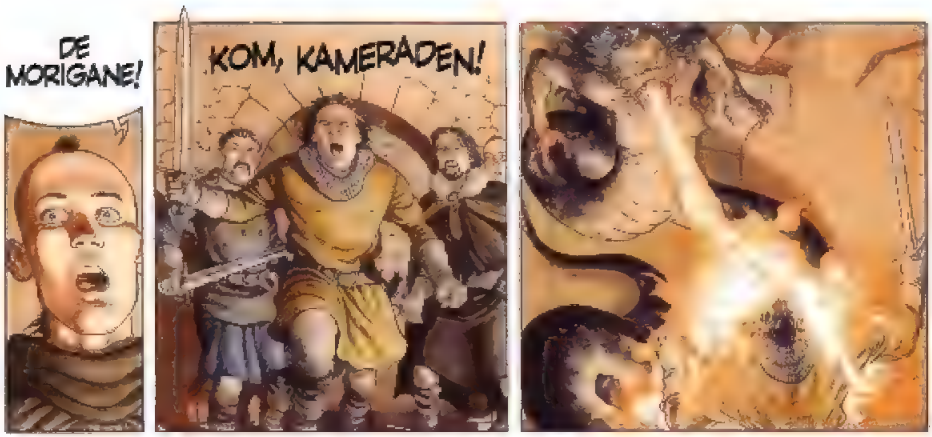

32 SARAJEVO-TANGO

Tekenaar:
Hermann
(Hermann Huppen)
Scenarist:
Hermann
(Hermann Huppen)
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk: 1995
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
De onsympathieke notaris Svonko Duprez is ingehuurd om het dochtertje van een rijke opdrachtgeefster uit het belegerde Sarajevo weg te halen aan het begin van de oorlog in 1992.
Topwaardering:
Als **Hermann** kwaad is, blijf je beter uit zijn buurt en wacht je gelaten tot hij zijn woede op papier heeft toevertrouwd, geschreven en geschilderd in stripvorm. En Hermann was kwaad toen zijn vriend en agent **Ervin Rustemagic** via fax geheel andere feiten over de Servisch-Bosnische burgeroorlog in ex-Joegoslavië doorgaf. Hermann verloor op slag zijn geloof in de media en het westen: allemaal hypocrieten, één grote schertsvertoning en dat mocht de striplezende wereld weten. Sarajevo-Tango is Hermanns persoonlijke, politieke pamfiet tegen de walgelijke onverschilligheid van de Verenigde Naties en het democratische westen. Hij drukt de lezer hardhandig met de neus op de realiteit... "in zijn eigen stront" zoals hij het zelf zegt. En ook al gaat het om dikwijls fictieve personages, Hermann houdt duidelijk niet van onverschilligheid. Dit is zijn deelname aan de strippgeschiedschrijving.
Aantal genomineerde albums van Hermann: 25

Weetjes:
Exclusieve informatie over de achtergrond van de burgeroorlog krijgt **Hermann** van zijn vriend en agent **Ervin Rustemagic**, op dat moment een inwoner van Sarajevo die anderhalf jaar tussen het bommengeweld overleeft. Zijn berichten via fax komen niet overeen met het beeld dat wij op tv en in de geschreven pers te zien en te lezen krijgen. Zijn faxen bereiken Hermann via een satelliet en een Nederlandse boot op de Noordzee • Ervins moeder wordt op de drempel van het bejaardentehuis neergeschoten waar ze met andere oudjes woont. Alle bejaarden worden er afgemaakt. Twee dagen later vernielen Servische tanks het huis en de kantoren van Ervin • Rustemagic is naast agent en manager voor Hermann, die hem over de internationale rechten van zijn albums laat onderhandelen, eigenaar van het Sloveense **Strip Art Features** waar de uitgeverij **Prestige** een onderdeel van is. Hij is onder andere agent voor een comicreeks die hij succesvol weet te verkopen om er een film van te maken: Men in Black (1997). Ook in de in Amerika betrekkelijk populaire tv-reeks Jeremiah & Kurdy heeft hij een hand • Om de aankaart tegen de besluiteloze houding van de machtigen der aarde extra kracht bij te zetten wordt een exemplaar van het album in een Nederlandse, Franse of Engelse versie opgestuurd naar zowat alle Europese staatshoofden, vertegenwoordigers van de **Europese Gemeenschap**, de **NAVO**, militaire comités, de **Verenigde Naties**, de **Veiligheidsraad**, de **Liga voor de Mensenrechten**, het **Rode Kruis**, **Artsen Zonder Grenzen**,... Via tussenpersonen zouden ook onder andere **Johannes-Paulus II** en de toenmalige presidenten **Bill Clinton** en **Boris Jeltsin** een exemplaar gekregen hebben. In totaal een 180-tal personen en instanties ontvangen een gratis exemplaar van Sarajevo-Tango • Voor zijn tweede one-shot na Missié Vandsand (Vrije Vlucht, 1991) werkt Hermann voor de eerste keer in zijn oeuvre tussen gekende en geroemde rechtstreeks geschilderde tekenstijl. Hij spaart er naar zijn eigen verbazing een halve dag tekenwerk mee uit per pagina • Volgens Hermann had een militaire interventie in het begin van de oorlog een oplossing kunnen bieden. Desnoods nadat hij zelf een geweer ter hand genomen • De hoge VN-functionarissen die op pagina 10 een tango dansen uit 1938 refereert naar de houding van het westen dat toen ongemoeid de Duitsers onder leiding van **Adolf Hitler** het land Tjecho-Slowakije laten binnenvallen • De blauwhelmen dragen allemaal smurfenhoedjes, Hermanns manier om hen belachelijk te maken • De saxofonist op pagina 15 is natuurlijk Bill Clinton, toenmalig president van de Verenigde Staten • Het album wint de **Prix Oesterheld**, genoemd naar de Argentijnse oorlogsreporter en stripscenarist die tragisch verdwijnt in 1977 • Sarajevo-Tango is niet Hermanns favoriete one-shot, maar wel zijn belangrijkste, vindt hij. "Het is een schreeuw, een kreet van woede. Ik was boos, ik wilde niet achteloos slikken wat er daar gebeurde" zegt hij in MYX 5, tweede jaargang (mei 2004). Nog steeds is hij boos op voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties, **Boutros Boutros-Ghali**, die in zijn ogen te weinig deed om de oplaaiende oorlog in ex-Joegoslavië tegen te gaan. "Als ik alleen ben met hem in een kamer, komt er één van ons levend naar buiten. Ik maak hem af. Ik moet ik dat met mijn blote handen doen", zegt hij over hem • Sommige boekwinkels in Frankrijk weigeren het album te verkopen omdat het de Franse militairen en ex-president **François Mitterand** in een ongunstig daglicht stelt. Hij verkoopt zowat een derde minder albums dan gewoonlijk • In Zozolala 81 van juni/juli 1995 laat Hermann optekenen dat hij zelfmoord zal plegen als hij op zijn zeventigste niet meer kan tekenen. Hermann is geboren in 1938. De uitspraak relativeert hij meteen door te zeggen dat hij er de moed misschien niet voor heeft.

31 DEOGRATIAS

Tekenaar:
Jean-Philippe Stassen
Scenarist:
Jean-Philippe Stassen
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk: 2000
Oorspronkelijke titel:
Deogratias
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
De beroerde Hutu Deogratias nam tijdens de genocide in Rwanda tegen zijn zin deel aan moordpartijen tegen zijn vijand, de Tutsi's, hoewel hij aanvankelijk zijn Tutsi-vrienden probeert te verbergen. Na de oorlog bestaat zijn leven uit het zoeken van manieren waarop hij Urwagwa, het lokale bananenbier, kan bekomen. Enkel met voldoende bier om zichzelf dronken te kunnen voeren, kan hij de vreselijke herinneringendie in zijn gedachten telkens opduiken vergeten. Als hij niet dronken genoeg is, gedraagt Deogratias zich letterlijk als een hond. Minder verschrikkelijke episodes uit Deogratias' leven dwalen eveneens in zijn verknipte hoofd. Vóór de oorlog was de jongeling namelijk verliefd op de mooie Appolinaire die evenwel niet verliefd was op hem. Haar zus Benigne daarentegen wel. Deogratias nam genoegen met haar. Maar de zusjes zijn allebei Tutsi's.

Topwaardering:
Mede door Deogratias' transformaties in een hond, die niet bedoeld zijn als een hallucinatie, krijgt het aangrijpende verhaal een magisch-realistisch standpunt. Goed gevonden want niet alleen is de bloedserieuze ernst daardoor beter te behappen, het album wordt daardoor ook geen semi-politiek pamflet met opgeheven vinger. Het terechtwijzende vingertje naar de domheid van de mensen (zowel extremisten als kolonialen) en de domheid van een oorlog in het bijzonder moet elke lezer met rechtvaardigheidsgevoel maar maken. Verbazend hoe de geloofwaardigheid van het verhaal er niet door wordt aangetast. Sterker zelfs, **Stassen** treedt in dit album op als een betrokken reporter ter plaatse zonder dat het dus in een droge reportagestijl gemaakt is. Deogratias toont de aanloop naar en de gevolgen direct na de genocide voor de mensen die er wonen, elkaars buren zijn, dan vijanden en tenslotte opnieuw als buren moeten samenleven. Stassen benadrukt trouwens dat hij in de eerste plaats een album wilde maken over mensen en niet over een continent, een land of een oorlogssituatie.

Aantal genomineerde albums van Stassen: 2

Weetjes:
Eind 1996 verblijft **Stassen** zes maanden in Rwanda, twee jaar na de nutteloze genocide volgend op de moord van de gematigde Hutu, president **Habyarimana**, dat uiteindelijk bijna één miljoen burgers (netzij Hutu's of Tutsi's, maar allemaal mensen) het leven kost. Het aantal trauma's voor het leven en de miljoenen uiteengerukte gezinnen is ontelbaar. De totale bevolking van Rwanda telde zeven miljoen inwoners. Stassen bezoekt er zijn Rwandese vrienden die hij moest achterlaten. Niet allemaal overleefden ze de oorlog. Stassen komt er locaties bezoeken en grafstenen plaatsen. Aanvankelijk wil Stassen geeneens een strip maken over het gebeuren, maar hij verzamelt er nettemin getuigenissen, maakt schetsen en illustraties die zullen leiden naar de creatie van Deogratias • In 1999 bezoekt hij de vluchtelingenkampen in Burundi en Tanzania en begint het scenario te schrijven. Op dat moment smeult de oorlog nog steeds in het noorden van Rwanda. Stassen is er getuige van dat elke dag mensen uit de kampen de grens oversteken om in Rwanda vijanden te doden. Stassen vindt het onverdraaglijk dat de westerse pers laat uitschijnen dat de kampen er voor slachtoffers zijn terwijl miljoenen dollars, bestemd voor de kampen, onrechtstreeks de moordpartijen in stand houden • Deogratias is het derde solo-album na Stassens samenwerking met **Lapière** voor hun monumentale klassieker Brieven uit de Bar • Een zoveelste waargebeurd feit is het aas de via de radio gepredikte haat dat medeverantwoordelijk geacht wordt voor het escaleren van de burgeroolog. De Italiaanse Belg **Giorgio Ruggio** riep indertijd op het radiostation **Mille Collines** (= duizend neuzen) de Hutu's op deTutsi's af te slachten • De radiopropaganda stuurt ook aan op verkrachtingen, een wapen in vele genocides. Een Tutsi-vrouw die verkracht is, heeft volgens het Tutsi-geloof een ontheiligd lichaam en kan/mag bijgevolg geen Tutsi-kinderen meer ter wereld brengen. In Deogratias 'valt' het dan wel mee, maar in het echt was het schering en inslag • Hoewel de etnische situatie tussen de Hutu's en de Tutsi's extreem gelijkaardig is met de burgeroorlog in voormalig Joegoslavië (lees de info over Sarajevo-Tango hiernaast), negeert de internationale gemeenschap het hulpbehoevende Afrikaanse land volkomen • 85% van de Tutsi's vindt de dood, een 'geslaagde' uitroeiingsoperatie. Stassen beweert dat er een Canadees rapport bestaat dat het dodencijfer van de Hutu's noemt, maar door voorname.ijk de Franse pers verzwegen wordt. Volgens deze bron zouden er 'slechts' 50.000 Hutu's vermoord zijn • De passage waarin Deogratias in een lijk bijt, heeft Stassen ook niet uitgevonden. De Rwandese honden vreten inderdaad de achtergebleven kadavers op na slachtpartijen. Om die reden is het hondenbestand na de genocide drastisch gedaald want de lijkenschennende vierpoters worden bijna allemaal afgemaakt • Deogratias wint in 2001 de prijs voor het **Beste Scenario** in Angoulême.

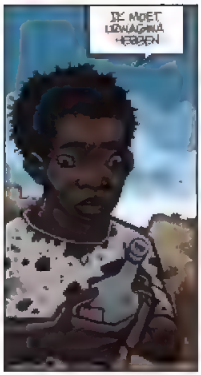

30 De avonturen van Kuifje: De Zwarte Rotsen

Tekenaar:
Hergé (Georges Rem.)
Scenarist:
Hergé (Georges Remi)
Uitgever:
Casterman
Eerste druk: 1946
Oorspronkelijke titel:
Les Aventures de Tintin : Le Sceptre d'Ottokar
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Kuifje wordt valselijk beschuldigd van een diefstal. Om zijn onschuld te bewijzen ontsnapt hij aan de twee Jansens en verzeilt op een boot naar Engeland. Een bende valsemunters onder leiding van dokter/psychiater Müller belaagt de held. Er is heel wat heen en weer geloop, maar zoals steeds staan Kuifje en Bobbie hun mannetje.

Topwaardering:
Van genre situeert dit verhaal zich in de detectivesfeer, een geslaagde keuze van **Hergé** na eerdere avonturen op exotische locaties en in verre buitenlandse streken. Kuifje zet voet aan wal op Engelse en Schotse bodem. De streken die Kuifje willens nillens bezoekt, komen in de hertekende versie nog steeds geloofwaardig over. Het uitmuntende studiowerk uit 1965 van vooral **Bob De Moor** wordt hier bekroond, al biedt de ook al hertekende versie uit 1943 meer charmes

Aantal genomineerde albums van Hergé: 19

Weetjes:
De Zwarte Rotsen (het zevende Kuifje-verhaal) is misschien wel het enige striepa bum dat in de geschiedenis van het beeldverhaal drie zo uiteenlopende versies kent. Het is alleszins het enige Kuifje-album dat drie verschillende versies kent. De eerste versie tekent **Hergé** in 1937 en 1938 voor de Waalse krantenbijlage Le Petit Vingtième dat kort daarop als album verschijnt (maar nog niet in het Nederlands). De tweede variant verschijnt in 1943, de periode waarin Hergé zijn vooroorlogse albums inkleurt en reduceert naar 62 pagina's vanwege de papierschaarste. De derde en huidige versie is een fabrikaat van Hergés medewerkers uit 1965 • De derde versie vindt Hergé noodzakelijk want de tweede versie laat hij eerst lezen door de Engelse uitgever die hem een lange lijst van 131 fouten retourneert die niet stroken met het toenmalige Groot-Brittannië. Als Hergé een Engelse uitgave wil, dan moet het corrigeren en actualiseren. Hergé accepteert zijn fouten en stuurt zijn rechterhand **Bob De Moor** naar Engeland en Schotland, in Sussex en op de Hebriden, met de opdracht zich te documenteren om het verhaal authentieker te maken. Zelf bucht Hergé zich op dat moment over z'n nieuwe verhaal, Vlucht 714. De Moor verblijft er een tiental dagen, bezoekt de voornaamste locaties waar Kuifje zijn avonturen beleeft, maakt schetsen en foto's en verzamelt documentatie. Hij keert eveneens terug met het uniform van een echte Bobby, een Engelse politieman, dat hem wordt uitgeleend door de plaatselijke politie. De Britse spoorwegen reageren dan weer argwanend en geven De Moor geen toestemming om een foto te maken van het officiële uniform van de spoorwegbeambten • De veranderingen die het album ondergaan zijn meer dan zomaar het verbeteren van wat fouten: kleding, vervoermiddelen (een stoomtrein wordt een stroomtrein), personages en plaatsnamen worden gewijzigd en gemoderniseerd en een resem details worden bijgewerkt, aangevuld of opgesmukt. Het scenario blijft behouden • **Roger Leloup**, huidig tekenaar van Yoko Tsuno, helpt De Moor door de verschillende vliegtuigen onder handen te nemen. Leloup is de vliegtuigdeskundige van de **Studio Hergé** • Hergé toont zich tevreden over de aanpassingen en zegt: "Ik had Engeland maar oppervlakkig bekeken. Nu zie ik het veel scherper door de ogen van mijn medewerker" • In 1970 geeft **Hallmark** een reeks pop-up boeken uit op basis van zes avonturen waaronder De Zwarte Rotsen. Het pop-up boek bestaat uit een korte samenvatting van het verhaal, geïllustreerd door een aantal scènes in reliëf en met beweegbare onderdelen waaraan je moet trekken, bijvoorbeeld om de gorilla Ranko een steen te laten gooien naar Kuifje en Bobbie • Het idee voor de valsemunters is in 1937 behoorlijk actueel. In 1931 laat Engeland namelijk de gouden standaard los. De daaruit vloeiende deviezenmanipulaties zorgen ervoor dat booswichten er een lucratieve bezigheid bijkrijgen: de valsemunterij • De goederentrein waarop Kuifje terechtkomt trekt onder meer een wagen met whisky. In de oorspronkelijke versie is het merk nog **Johnnie Walker**. In de hertekende versie van 1965 is het Loch Lomond, het huismerk van kapitein Haddock • Dokter Müller is gebaseerd op de tot Duitser genaturaliseerde Schot, dokter **George Bell** die in Duits land woont en een lid is van de nazipartij. Hij is betrokken bij een affaire met valse roebels die tot doel hebben de Russen te destabiliseren. De affaire valt niet in goede aarde bij zijn beschermheren en Bell dreigt alles bekend te maken. Hij vlucht naar Oostenrijk waar de nazi's hem vinden en in april 1933 liquideren • Het verhaal is een beetje schatplichtig aan de spionagefilm The Thirty-Nine Steps (1935) van **Alfred Hitchcock**. Daarin wordt de hoofdpersoon dwars door het land tot in de Schotse Hooglanden achternagezeten door de politie en misdadigers • Het monster van de zwarte rotsen, de gorilla Ranko, doet dan weer heel erg denken aan de film King Kong die de cinema voor het eerst teistert in 1933 • In diezelfde periode raken Engeland en het buitenland (ook België) in de ban van de eerste signalementen van het monster van Loch Ness. Het interesseert Hergé mateloos (zoals ook de latere yeti voor Kuifje in Tibet) en hij verzamelt alle beschikbare documentatie • In Kuifjes eerste ontmoeting met het televisietoestel, dat in 1938 wel in Engeland maar nog lang niet in België voorkomt, toont Hergé zich als een visionair. In de ingekleurde editie uit 1943 is ook het beeld van het toestel ingekleurd, waren voordat in werkelijkheid mogelijk is. Het is één van de 131 fouten die de Engelse uitgever niet toereert. De 1965 versie toont daarom een zwart-wit beeld, ironisch genoeg twee jaar vóór de eerste tv-uitzending in kleur een feit is.

29 DE AVONTUREN VAN SUSKE EN WISKE: HET SPAANSE SPOOK

Tekenaar:
Willy Vandersteen
Scenarist:
Willy Vandersteen
Uitgever:
Uitgeversmij N.V
Standaard-Boekhandel
Eerste druk: 1952
Uitvoering:
SC, tweekleuren: zwart en rood

Plot:
Lambik, Suske en Wiske willen nagaan of het schilderij Boerenbruiloft van **Pieter Bruegel** elke nacht écht wordt betoverd door een schim. Het Spaanse spook Don Persilos y Vigoramba neemt het trio mee in de tijd naar het Brabant van de 16de eeuw. Ze zullen er de strijd aanbinden tegen de Spaanse bezetter en de natelijke hertog van **Alva**.

Topwaardering:
Vandersteens uitstap naar de Kuifie-redactie legt hem op artistiek niveau geen windeieren. Het Spaanse Spook is een zorgvuldig, zij het niet perfect, in beeld gebracht album waarin de Vlaamse vertelleer duidelijk veel liefde voor het onderwerp tentoonspreidt. Bovendien biedt het scenario een zeer veelzijdig verhaalverloop dat na een eerste lezing in de loop der vele jaren meermaals uitnodigt tot herlezing.

Aantal genomineerde albums van Vandersteen: 51

Weetjes:
Vandersteen heeft zelf al eens spontaan gesolliciteerd om voor het weekblad Kuifje te mogen werken, maar **Hergé** antwoordt negatief omdat hij zijn tekeningen te karikaturaal en zijn verhalen te ongeloofwaardig vindt. In 1948 is het Hergé die Vandersteen contacteert. De Vlaamse editie van Kuifje, dat sinds 1946 verschijnt, raakt maar niet van de grond en daarom doet Hergé een beroep op de toen al populaire Vandersteen • Op 16 september 1948 verschijnt de eerste episode van Het Spaanse Spook in het weekblad. Voor het eerst kan Vandersteen een verhaal situeren in een geliefkoosd tijdperk van hem: de 16de eeuw in de Nederlanden, een periode dat gedomineerd wordt door de vrijheidsstrijd van de geuzen. Maar zijn fascinatie voor het werk van de schilder **Pieter Bruegel** kan hij ook tenvolle uiten, al meteen in de tweede prent toont hij het bekende schilderij Boerenbruiloft • Als Vandersteen de eerste platen aan artistiek directeur Hergé toont, draagt hij op om zijn tekenstijl aan te passen: minder volks, minder vulgair en binnen de principes van Hergés klare Lijn. Eigenlijk moet hij alles hertekenen want de figuren blijven niet gelijk in elk prentje, er is een algemeen gebrek aan perspectief, het verhaal mist structuur • Er verschijnt slechts één pagina per week waardoor Vandersteen meer aandacht kan besteden aan de tekeningen en tegelijk zijn Suske en Wiske-productie voor de kranten kan handhaven • De burgerlijke metamorfose voert Vandersteen door op plaat 13. Wiske heeft voortaan blonde krullen voor zolang de reeks loopt in het weekblad, Lambik krijgt verstand en manieren terwijl Tante Sidonia en Jerom niet mogen meedoen • Vandersteen houdt aan Het Spaanse Spook de bijnaam "De Bruegel van het beeldverhaal" over. Hergé kent hem deze bijnaam toe • Tijdens een bombardement op de belegerde stad Kriekebeek voert Vandersteen als kinnepoogje zijn collega **Jacques Laudy** op als doedelzakspeler. Laudy staat indertijd ook al portret voor Blake in **Edgar P. Jacobs'** Blake en Mortimer • Vandersteen publiceert nog vóór zijn debuut in Kuifje in het Frans, onder meer in de tijdschriften Bravo!, Franc Jeu, Perce Neige en Le Petit Monde, met veel onvertaald werk in het Nederlands. Omdat de Franse markt een nieuw afzetgebied is, staat Vandersteen zichzelf toe oude ideeën uit oude verhalen te recycleren voor nieuwe verhalen en ze te verfijnen. Zo volgt de grote verhaallijn van Het Spaanse Spook (met behulp van een vliegend spook bevrijden Suske en Wiske een onderdrukte bevolking van een bezetter) het album Op het Eiland Amoras. De Bruegelkermis komt uit Het Roode Masker (1946) en Après la Kermesse (verschenen in Le Petit Monde). De metamorfose van Suske en Wiske door toedoen van een hulpvaardige heks ondergaan Poppy en Maggy al in 1946 • Nog tot 1959 werkt Vandersteen voor Kuifje. Hij zal Hergé nog lang dankbaar zijn omdat hij hem leerde tekenen • In de jaren tachtig verzamelt de 25-jarige Amsterdammer **Rob Mohlmann** vijftig pagina's vol prentjes die geïnspireerd zijn op tekeningen uit de strip Prins Valiant van de Amerikaanse striptekenaar **Hal Foster**. Ook prentjes en lichaamshoudingen uit Het Spaanse Spook zijn bijna identieke kopieën van het Amerikaanse voorbeeld. Het is voorpaginanieuws in Vlaamse en Nederlandse en de term "plagiaat" valt, maar Vandersteen tilt er niet te zwaar aan. Hij vindt het eerder een hommage en zegt dat hij slechtere voorbeelden had kunnen nemen. Tekenkundig nad hij geeneens de finesses onder de knie, dus moest hij wel grijpen naar voorbeelden. Vandersteen doorstaat glansrijk de beschuldigingen en zet zijn succesvolle internationale opmars immer verder • De Antwerpse filmregisseur **Robbe De Hert** loopt eind jaren tachtig lange tijd rond met verfilmingsplannen van Het Spaanse Spook. De kosten worden dan geraamd op 2 tot 2,5 miljoen euro wat een probleem is voor het rondkrijgen van de financiering. Een Spaanse co-producer haakt af omdat de hertog van **Alva** te zwart wordt afgeschilderd. Het verfilmingsplan belandt in de lade nadat ook **Standaard Uitgeverij**, dat zou meewerken, op dat moment aan het reorganiseren is.

De toren-machter!... We zijn in-gesloten!!
Indien we langs dit kant tot op de derde verdieping geraken, kunnen we ons misschien redden!
Kom. We zullen langs het balcon een uitweg zoeken

28 DE BLOEDBRUILOFT

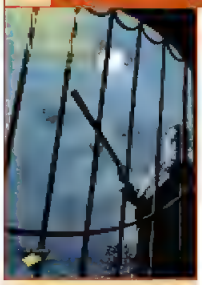

Tekenaar:
Hermann
(Hermann Huppen)
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk: 2000
Oorspronkelijke titel:
Une de Guerre
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
Bedorven garnalen dreigen de bruiloftsmaaltijd tussen Jérôme Maillard en Dominique Cazeville te ontsieren. Maar dat regelt vader van de bruidegom Jean toch wel even met Franz Berger, de eigenaar en kok van het restaurant? Deze reikt een alternatief aan, maar daar moet voor bijbetaald worden. Jean pikt dat niet en stapt met het hele gezelschap op zonder te betalen. De bruid en de moeder zijn echter nog in de zaak. Franz ruikt zijn kans en sluit de bruid op. Hij probeert Jean op die manier te chanteren, maar het pakt helemaal anders uit dan verwacht.

Topwaardering:
Maar liefst dertig verschillende personages waaronder een hond krijgen op amper 54 pagina's een kans op *fifteen minutes of fame*. Aan enige diepgang van gelijk welk personage kan je je uiteraard niet verwachten, dat is quasi onmogelijk. Maar 't is niet van de personages dat De Bloedbruiloft het zozeer moet hebben. Het ongeloofwaardige, maar waar gebeurde voorval, dat uitmondt in een veldslag tussen twee kampen is in andere omstandigheden goed genoeg voor een voorstelling van een amateurtoneelgezelschap in één of ander parochiezaaltje. **Van Hamme** en **Hermann** zijn evenwel geen te onderschatten amateurs. Dat bewijst de bibliografie op het laatste blad van dit album waarvan we de meeste albums en reeksen toch hoog inschatten. In amper 54 pagina's schept Van Hamme een microkosmos (we stelen dit woord even uit het voorafgaand dossier) waar de intrigues en opborrelende emoties tot het uiterste op de spits worden gedreven. Bovendien speelt het verhaal zich af in de Ardennen, in 2005 *hot* als beangstigende locatie (zie de Vlaamse film De Indringer en de Waalse film Carvale). En Hermann? Die doet zoals steeds zijn ding, bewust lelijke en brute koppen tekenen in zijn onnavolgbare schilderstijl.

Aantal genomineerde albums van Hermann: 25
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
"HERMANN - VAN HAMME Als de scenarist van Largo Winch de tekenaar van Jeremiah ontmoet... EEN KLAPPER! - UNIEK". Zo luidt de promotionele sticker die op de cover van het Vrije Vlucht-album kleeft. En zo wordt het ook gecommuniceerd in de media van die tijd. **Hermann** en **Van Hamme** worden gebombardeerd tot twee giganten uit de stripwereld waarvan hun gezamenlijke inspanning De Bloedbruiloft oplevert • Tot plaat 5 is het verhaal waar gebeurd. Het tomaat-garnaal incident loopt in het echt wel positief af: de vader van de bruidegom zwicht voor de chantage van de restauranteigenaar ("dokken of de bruid" nadat hij de bruid opsloot) en gaat met het hele gezelschap opnieuw aan tafel zitten. In diezelfde periode waarin Van Hamme deze anekdote van een tafelgenoot op een mondain etentje hoort, ongeveer in 1988, stelt Van Hamme aan Hermann voor om eens een one-shotje te maken. Tien jaar later belt Hermann de scenarist op en zegt dat hij het idee ziet zitten. Na nog eens twee jaar een moment afwachten waarop beide heren hun plannen en hun agenda op elkaar kunnen afstemmen, wordt De Bloedbruiloft een feit • **Dominique Deruddere** regisseert de filmversie van De Bloedbruiloft. De setting is verplaatst naar Duitsland in plaats van de Ardennen. Het is dan ook een Belgisch-Duitse co-productie. In 2005 verschijnt de film in de zalen om amper een week of na een paar weken uit roulatie verdwijnt. De film is een flop • Hermann houdt aan zijn stripsamenwerking een artistieke kater over. Een nieuwe samenwerking met Van Hamme ziet hij niet echt zitten. Zijn verhalen vindt hij te commercieel en te gekunsteld • De enige drie albums in de Vrije Vlucht-collectie die naast een hardcovered tie ook in softcover verschijnen zijn Sarajevo-Tango uit 1995, Zhong Guo uit 2003 en De Bloedbruiloft. Inderdaad, allemaal van Hermann • Hermann is één van de laatste grote klassieke tekenaars die nog steeds tekent, publiceert en succes vergaart bij zowel oude als jonge generaties.

27 DE TORENS VAN SCHEMERWOUDE 1: BABETTE

Tekenaar:
Hermann
(Hermann Huppen)
Scenarist:
Hermann
(Hermann Huppen)
Uitgever:
Arboris
Eerste druk: 1985
Oorspronkelijke titel:
Les Tours de Bois-Maury 1: Babette
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
De boerenmeid Babette en de metselaar Germain zijn elkaars geliefden. Ridder Geoffroy is op jacht, maar ziet de wulpse Babbette wel zitten voor een moment. Zijn geplande schanddaad wordt bestraft met zijn eigen lans in de rug. Germain wordt verdacht van de moord. De ridderlijke en vrome heer Aymar van Bois-Maury distantieert zich ondertussen van het gedrag van de andere ridders op het kasteel waar hij te gast is. Hij wil dankzij onder andere een paar toernooien een fortuin vergaren om zijn vooroudertijke land te heroveren.

Topwaardering:
De torens van Schemerwoude, met de schoonste en hoogste torens van de christenwereld, zijn niet meer dan een illusie die tien ijzersterke albums als een rad voor de ogen van de onfortuinlijke ridder Aymar en die van de lezer draait. Want bestaan deze torens nu of niet? Het onberekbare zinnebeeld van een ideaal paradijs, Aymars Heilige Graal, wordt ootmoedig gelanceerd in dit eerste deel waarin Aymar nog niet de dragende rol heeft die van hem wordt verwacht als later hoofdpersonage. De menselijke psyche ten top, al gaat de vertelling ogenschijnlijk over een wenig diepgaande, nochtans atypische held. Zij die geen diepgang willen zien in de personages, kunnen zich optrekken aan de generositeit van een **Hermann** in zeer goede doen die zijn middeleeuwenepos aardeert met boeiende gebeurtenissen, kenschetsende details en een - evenwel foute — weergave van de duistere, barbaarse, godsvruchtige en onwetende middeleeuwen.

Aantal genomineerde albums van Hermann: 25

Weetjes:
Alles begint met de bundel Luguibere Verhalen waarvoor **Hermann** een paar pagina's te kort komt voor een volwaardig album. Hij begint aan een verhaal dat zich afspeelt in de middeleeuwen, maar het worden er 24 of 25 pagina's. Hij toont ze aan een kennis bij **Dupuis** die het geschikt vindt voor de start van een nieuwe reeks. Hij raadt Hermann aan het verhaal uit te werken voor een album van 46 pagina's met de mogelijkheid voor een vervolg. Hermann geeft gehoor en vult zijn bestaande verhaal over rondtrekkende komedianten aan met het verhaal van Germain, de metselaar dat er in dit eerste deel aan voorafgaat • De Torens van Schemerwoude wordt oorspronkelijk opgezet als een afgeronde serie van tien of vijftien delen. Vanaf net begin weet Hermann hoe het laatste deel (van de ondertussen eerste cyclus) zou eindigen. Maar pas vanaf deel 5 of 6 vindt hij een rode draad om naar het einddoel te tekenen en schrijven. De voorgaande delen komen eerder over als losstaande verhalen • Hermanns grafische documentatie voor de 11de eeuw beperkt zich tot hoop en al enkele zeldzame illustraties en een aantal manuscripten die hij kan raadplegen. De literatuur uit die tijd geeft dan weer niets prijs over het leven van alledag waar Hermann het voor een deel over wil hebben. De invulling is dus volkomen intuïtief. Hij laat zich onder andere leiden door reiservaringen in landen waar nog armtierige omstandigheden heersen. Hun strijd om te bestaan vergelijkt Hermann met onze middeleeuwen • Hoewel Hermann zich dan weer wel uitvoerig documenteert over de architectuur uit die tijd, gaat hij toch de fout in door een veel te ingewikkeld kasteel voor die tijd te tekenen. Later zet hij dit recht door meer houten kastelen te laten zien die beter passen in de merovingische periode. Stenen burchten waren toen eerder een zeldzaamheid. De enkele die wel bestonden, behoorden toe aan de grootste heren • Voor de manier van leven van de dolende ridder Aymar baseert hij zich op het boek Guillaume le Chevalier van **Georges Duby** • Hermann houdt niet van happy ends. In 1995 betekent de menselijd voor Hermann zelfs niet meer dan een hoop stront. Hermann is een geboren pessimist • In deze periode (1985) sluit hij zich aan bij het Joegoslavische agentschap **Strip Art Features** dat zijn internationale rechten zal beheren. Hermanns manager en agent **Ervin Rustemagic** wordt een goede vriend en biedt vanuit zijn toenmalige woonplaats Sarajevo informatie dat hij zal verwerken in het one-shot Sarajevo-Tango • In 1999 verschijnt een herdruk van De Torens van Schemerwoude 1 bij **Glénat** in plaats van **Arboris**. Net zoals de rest van de overige tien verschenen delen bij Arboris wordt de cover door Hermann hertekend in zijn bekende rechtstreeks geschilderde stijl • De vervolgcyclus met een nazaat van Aymar, op scenario van zijn zoon **Yves H.**, is oorspronkelijk bedoeld om verder op te schieten naar het begin van de 16de eeuw, de periode waarin de troepen van **Hernan Cortès** Mexico binnenvallen. Hermann wil op het moment van deze info (1998) namelijk dolgraag beschrijven hoe Tenochtitlán er in die tijd uitziet.

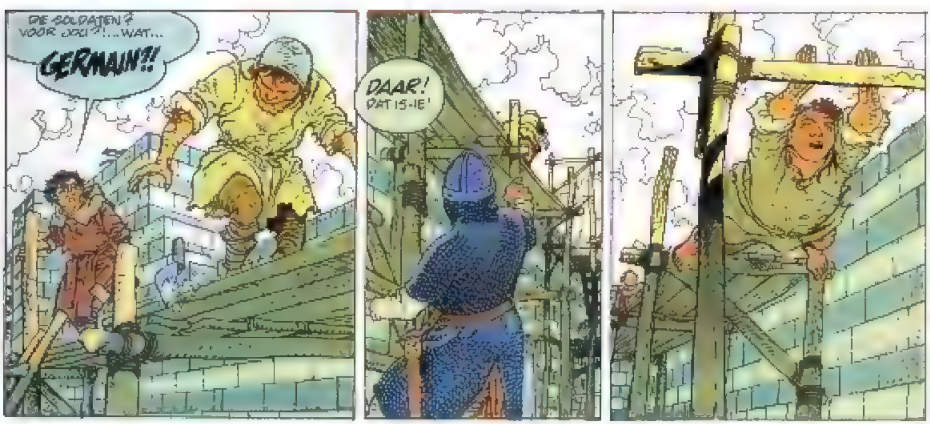

26 DE AVONTUREN VAN SUSKE EN WISKE: OP HET EILAND AMORAS

Tekenaar:
Willy Vandersteen
Scenarist:
Willy Vandersteen
Uitgever:
Uitgeversmij N.V. Standaard-Boekhandel.
Eerste druk: 1947
Uitvoering:
SC, tweekleuren, blauw en rood

Plot:
Wiske vist een oude vaas uit het water. Professor Barabas, begeestert door de vaas wil het gebruiken voor een proefneming met zijn Teletijdmachine. De achtergrond wordt duidelijker en een briefje in de vaas doet het gezelschap op expeditie gaan naar het eiland Amoras waar een kopie van het 16de-eeuwse Antwerpen staat. Op het eiland woedt een twist tussen de Vetten en de Mageren.

Topwaardering:
De eerste echte Suske en Wiske en na zestig jaar in 2005 nog steeds een blijvertje. Dat de reeks al snel zou uitgroeien tot een langlopend succes en een heuse industrie dat rechtstreeks en onrechtstreeks werk verschaft aan minstens duizend man (één van de redenen waarom Vandersteen niet wil de dat de reeks zou stoppen na zijn dood) had de Vlaamse meesterverteller al.icht niet durven bevroeden. Vandaag zit de klad serieus in de reeks. Het voortbestaan is niet enkel te danken aan een zeer groot en trouw Vlaams en Nederlands publiek, maar ook omwille van andere redenen die ons verboden werd hier te publiceren. Hoe dan ook versteviat het de toppositie van Vandersteen als één van de *founding fathers* van de Vlaamse strip.

Aantal genomineerde albums van Vandersteen: 51

Weetjes:
Op het Eiland Amoras is het allereerste album van het duo Suske en Wiske, weet je dat nu nog niet? Het verschijnt vanaf 19 december 1945 in de krant De Nieuwe Standaard (de nieuwe naam van De Nieuwe Gids na diens dubieuze oorlogsjaren) • Bij de start van het verhaal mag Rikki, de oudere broer van Wiske, om een rantsoeneringsbon voor schoenen lopen. Pas in het album De Gevangene van Prosnov (2003) komt hij nog eens terug. Één van de redenen voor Rikki's abrupte verdwijnen ligt aan zijn literlijke overeenkomst met **Hergé**s Kuifje • Naast Suske verschijnt ook professor Barabas voor het eerst ten tonele, een lange traditie van professoren en andere geleerden in nogal wat familiestrips is geboren • **Vandersteen**s ervaring als houtbewerker komt van pas voor het ontwerpen van de Gyronef die voor het eerst in dit album vliegt. Inspiratie voor de vorm van het vliegend tuig vindt hij terwijl hij een reuzewortel bewerkt. Uit de vorm snijdt hij een Gyronef-variant • Die andere grote en handige uitvinding van Barabas, de Teletijdmachine, bewijst vanaf dit album zijn diensten • Het eiland Amoras is genoemd naar het bekende puddingmerk in poedervorm **Saroma**. Draai het woord maar eens om • Ook dit verhaal is geïnspireerd door de heersende koningskwestie rond de omstreden **Leopold III** (zie ook De Avonturen van Nero: De Hoed van Geeraard de Duivel hiernaast) • De naam Wiske komt van **Louisa Gijs**, een zangeres in het operetteheater **Elbardo** in Antwerpen. Rikki heet aanvankelijk wel degelijk Suske, maar de uitgever verandert de naam buiten Vandersteens medeweten omdat hij Suske te volks vindt. Suske is genoemd naar Vandersteens vader **Francis** • Vandersteen zelf hield, volgens een krantenartikel in Het Nieuwsblad van 29 augustus 1990, de dag na Vandersteens dood, nog het meest van Op het Eiland Amoras, zijn eerste echte Suske en Wiske • Het duo ziet het levenslicht in een schuilkelder tijdens de oorlogsjaren. Het is er zo koud dat Vandersteen moet tekenen met handschoenen aan waar hij er de toppen van snijdt om zijn pen te kunnen vasthouden • Als Vandersteen in 1947 definitief kiest voor de dagbladen van De Standaard-groep in plaats van De Nieuwe Gids, verhuizen twintigduizend abonnees met hem mee • Na een oproep in de krantenrubriek Beknopt Verslag (Het Nieuwsblad) in 1982 daagt **Wiske Cornelis** uit Merchtem op. Zij is geboren op 30 maart 1945, dezelfde dag als de stripfiguur Wiske. Als Vandersteen met haar kennismaakt, roept hij uit: "Meid, wat ben jij groot geworden!"

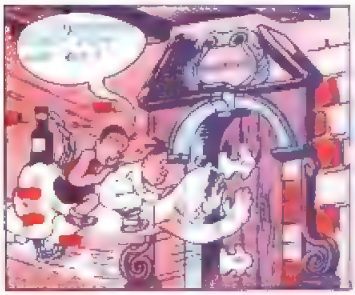

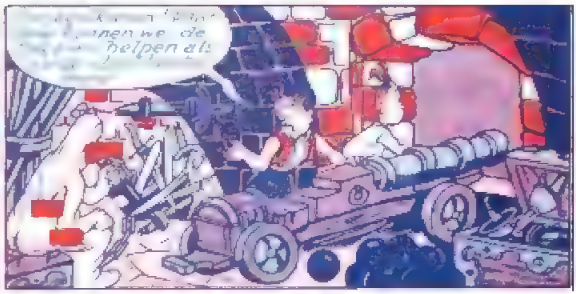

25 DE AVONTUREN VAN NERO: DE HOED VAN GEERAARD DE DUIVEL

Tekenaar:
Marc Sleen (Marc Neels)
Scenarist:
Marc Sleen (Marc Neels)
Uitgever:
Het Volk
Eerste druk: 1951
Uitvoering:
SC, zwart wit

Plot:
De inmiddels schatrijke Nero koopt voor een half miljoen zeer oude Belgische franken een hoge hoed van de goochelaar Prof. Plastic'ius. De hoed behoort echter toe aan Geeraard de Duivel, de tweede ik van Satan of Lucifer, die de hoed al drieënonderd jaar kwijt is. Na een toevallige ontmoeting met Nero wil Geeraard zijn bezit terug. Maar Nero geeft niet af.

Topwaardering:
De introductie van twee gelijkelijke personages, Geeraard de Duivel en zijn hoed, en het eerste optreden van de remarkabele Madam Pheip maken het voor veel Nero- en andere striplezers makkelijker om er hun favoriete album uit te halen. Het bij elkaar geïmproviseerde verhaal verloop van **Marc Sleen** verraadt voor een keer weinig hiaten, of toch niet van d'en aard dat we er hier over zouden zagen. Sleen laat Nero reizen naar het exotische Indië waar hem eveneens kolderieke avonturen overvallen. Het tekentechnische talent van Sleen beoordelen we literaard positief: charmant, Vlaams en volkomen pretentieloos. Het swingt als de pan.

Aantal genomineerde albums van Sleen: 14

Weetjes:
Tijdens de voorpublicatie van dit Nero-verhaal, van 1 april tot 4 september 1950, verdeelt de koningskwestie het land in twee clans: zij die vóór de terugkeer zijn van koning **Leopold III** (zoals de katholieke regeringspartij die in juni 1950 de verkiezingen wint) en zij die er tegen zijn. Het komt er op neer dat Vlamingen en katholieken vooral vóór zijn en de Walen en socialisten vooral tegen. Op 21 juli 1950, na een grootscheepse volksraadpleging, beslist de regering dat koning Leopold III mag terugkeren. Daarop breken onlusten, stakingen, betogingen en rellen (sommige met dodelijke afloop) uit. Uiteindelijk beslist Leopold op 1 augustus zijn bevoegdheden over te dragen aan zijn oudste zoon, prins **Boudewijn**. **Marc Sleen** publiceert dan in de katholieke krant Het Volk. Net zoals zijn collega's **Willy Vandersteen** (Op het Eiland Amoras), **Bob De Moor** en **Hergé** (De Scepter van Ottokar) staat hij aan de zijde van de koningsgezinden en laat dat duidelijk merken in het verhaal. Vooral de socialisten en de communisten moeten het bekopen. Geeraard laat zich in strook 116 aanspreken met Kham-El-Amil, naar de socialistische politicus **Kamiel Huysmans** en er zijn verwijzingen te bespeuren naar de toenmalige minister van staat **Paul-Henri Spaak**, één van onze grootste politici aller tijden • Dit is het eerste Nero-verhaal dat in Het Volk verschijnt. Het voorgaande, De Man met het Gouden Hoofd, loopt tot 31 maart 1950 in De Nieuwe Gids dat in 1950 verkocht wordt aan Het Volk. Speciaal voor die gelegenheid valt de strip reeks een groots opgezette lanceringspromotie te beurt, tot een kleurenfolder toe • In strook 40 maakt Madam Pheip aan het ziekenbed van Nero naar eerste opwachting in de reeks. Pheip is gebaseerd op een vrouw uit Sleens kindertijd die hem angst aanjoeg • Ook Nero's tweede ik verschijnt voor 't eerst in strook 57 • De scène vanaf strook 73, waarin Pheip en Nero matrozen opsnorren, is ontleend aan het kortfilmpje The Live Ghost (1934) van het komische duo **Laurel & Hardy** • 1950 is een topproductiejaar voor Sleen waarin hij onder meer De Lustige Kapoentjes overneemt van Bob De Moor, Stropke creëert voor De Volksmacht, Doris Dobbel schept voor De Middenstand en Joke Poke zijn eerste gags laat beleven in achtereenvolgens Ons Zondagsblad en 't Kapoentje. Da's dan nog naast zijn andere producties zoals Nero en Piet Filwijn en Bolleke • In dit album klaagt Detective Van Zwam dat, niettegenstaande zijn naam in de krant boven de strip staat, Nero met de hoofdrol gaat lopen. Iets wat al aan de gang is sinds het vierde verhaal, Het Rattenkasteel. Na dit verhaal wordt de krantenstrip omgedoopt in De Avonturen van Nero en zijn Hoed en later De Avonturen van Nero • De Hoed van Geeraard de Duivel is het album dat Nino leest op de fake cover Nino 369· De Verdwenen Nino. De illustratie van Sleens jarenlange assistent **Dirk Stallaert** en **Hec Leemans** verschijnt in het huldeboek Marc Sleen, in 1993 uitgegeven door de **Bronzen Adhemar Stichting**

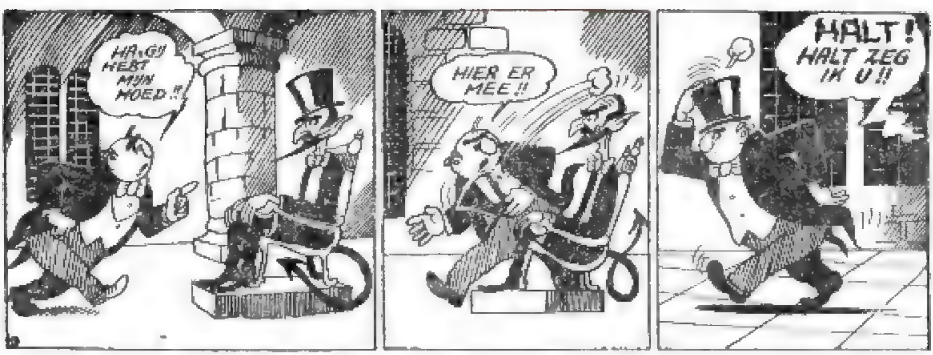

24 DE AVONTUREN VAN KUIFJE: RAKET NAAR DE MAAN

Tekenaar:
Hergé (Georges Remi)
Scenarist:
Hergé (Georges Remi)
Uitgever:
Casterman
Eerste druk: 1953
Oorspronkelijke titel:
LES AVENTURES DE TINTIN: OBJECTIF LUNE
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Via een telegram laat professor Zonnebloem weten dat hij in Syldavië is. Hij nodigt Kuifje en Haddock uit, maar vertelt niet waarom. Zonnebloem is gestationeerd in een kernfabriek waar hij de laatste hand legt aan de plannen voor een kernraket. Het doel: een reis naar de maan. Van Kuifje en Haddock verlangt hij hun gezelschap tijdens de reis. Na wat tegengestribbel van Haddock stemmen zij toe. Maar er is een serieuze kink in de kabel en sabotagedaden zijn aan de orde.

Topwaardering:
RAKET NAAR DE MAAN is het allereerste beeldverhaal, misschien wel het allereerste fictiewerk dat op een bijna documentaire en wetenschappelijke manier over een geplande reis naar de maan vertelt. Te droog voor een verhalenverteller als **Hergé**, dus voegt hij elementen toe om de reisvoorbereidingen bij te kruiden. Dat doet hij overtuigend met humorinlassingen (waarom zouden de Janssens meedoen, denk je?), een geheimzinnige vijand en een treffende weergave van de claustrofobische, kille en eenzame dimensie van de kosmos.

Aantal genomineerde albums van Hergé: 19

Weetjes:
Het succes van **Hergés** voormalige medewerker **Edgar-Pierre Jacobs'** HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS steekt de auteur aan om net zo precies en nauwkeurig te werken. Het is de aanzet naar de oprichting van de **Studio's Hergé** in 1950, hetzelfde jaar waarin MANNEN OP DE MAAN in voorpublicatie verschijnt in het weekblad KUIFJE. En tevens het jaar waarin **Bob De Moor** Hergés trouwe rechterhand wordt. De Moor is verantwoordelijk voor de gedetailleerde uitwerking van decors en apparatuur • Hergé betrekt echte specialisten bij zijn plannen. **Bernard Heuvelmans** 's een begaafd schrijver over populairwetenschappelijke onderwerpen en krijgt een briefje van Hergé. In samenwerking met **Jacques van Melkebeke**, een jeugdvriend van Jacobs, schrijft Heuvelmans zelfs een heus scenario. Deze eerste versie speelt zich af in de Verenigde Staten en voert geleerde Hippolytus Kalys uit DE GEHEIMZINNIGE STER opnieuw ten tonele, maar dan als verrader. Hij is namelijk verliefd op actrice **Rita Hayworth** en verkoopt belangrijke plannen om haar een reusachtige diamant te kunnen schenken. Het verhaal is een minderwaardige Hergé-imitatie, zo luidt het verdict. Maar Hergé behoudt een paar vondsten (onder andere het zwevende boterletje whisky) en het contact met Heuvelmans om hem documentatie over alles wat met kernenergie en ruimtevaart te maken heeft op te sturen • Hergé laat door een deskundige een gedemonteerbaar model van de raket maken • De nijverheid en oplossingen waarmee Hergé voor de dag komt, blijken op een indrukwekkend aantal punten te kloppen met wat de **NASA** uiteindelijk naar de maan doet reizen • Voor het interieur van een kerncentrale moet Bob De Moor naar een kerncentrale in Zwitserland. Het duurt twee maanden vooraleer hij toestemming krijgt er schetsen en voorstudies te maken. Al die tijd ligt de productie van het verhaal stil • De rood-wit geblokte raket is één van de meest herkenbare stripsymbolen en komt veelvuldig voor in commerciële merchandising. Als knipoog gebruiken vele collega-auteurs al eens de raket • De X-FLR 6-raket van Hergé lijkt trouwens zeer goed op de dodelijke **V2** raket die de geleerde **Von Braun** ontwikkelt voor nazi-Duitsland, inclusief het rechthoekenpatroon op de romp. Von Braun en zijn team worden na de capitulatie van Duitsland snel overgebracht naar de Verenigde Staten. De ex-nazi's worden ingezet voor het Amerikaanse ruimteprogramma dat uiteindelijk leidt naar de **Saturnus**-raket die de eerste Amerikaanse astronauten twintig jaar later naar de maan zal schieten • De strakke, dynamische vorm van de raket vinden we terug in het kunstwerk BIRD IN SPACE (1919) van **Constantin Brancusi**, de "**Mondriaan** van de beeldhouwkunst".

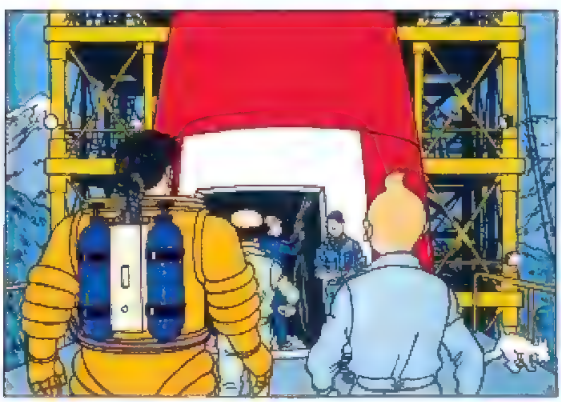

23 MURENA HOOFDSTUK 1: PURPER EN GOUD

Tekenaar:
Philippe Delaby
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Dargaud
Eerste druk: 1997
Oorspronkelijke titel:
MURENA 1: POURPRE ET L'OR
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Rome, 54 na Christus. Keizer **Claudius** kijkt in een beperkt gezelschap naar gladiatorengevechten die amper iemand lijkt te interesseren. Claudius' zoon **Britannicus** en aangenomen zoon **Nero** betreden de arena na het gevecht en redden de Nubische overwinnaar uit de klauwen van de wrede en bloeddorstige Claudius. Nero is niet opgetogen met Claudius' favoritisme jegens de piepjonge Britannicus. Het huwelijk van **Agrippina** met Claudius is gearrangeerd door de sluwe Aggrippina om Nero te laten erkennen en nem ooit als keizer te zien. Maar om dat doel te bereiken moeten een paar personen sterven.

Topwaardering:
Hoewel **Delaby** al meteen in zijn professionele stripcarrière verschillende historische tijdperken bewandelt, valt het succes niet onmiddellijk uit de lucht. Vandaag is hij één van de beste historische striptekenaars. Een verdiende titel. **Dufaux** is (maar) op zijn best als hij de geschiedenis mag herschrijven, al piept zijn fascinatie voor onverklaarbare mystiek even de hoek om in het begin van het verhaal, waar de jonge Nero de Romeinse god Mercurius ontmoet, de god van de handel en de winst. Duistere intriges, hebzucht, macht, horror- en gruwelelementen, mystiek en hekserij bepalen de verhaallijn en vullen de historische waarheden aan.

Aantal genomineerde albums van Delaby: 5
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
In 1986 verschijnt bij **Uitgeverij Archers** het album LUCIUS 1: DE GRIJNS VAN DE MOERAAL, getekend door de Spanjaard **Xavier Musquera**. **Nero** meet voluit **Lucius Domitius Nero.** Op de achterflap van LUCIUS 1 staat "Te verschijnen: De Man met het Gouden Masker", maar zover zou het niet komen. **Dufaux** vindt het tekenwerk ondermaats • Bij een eerste ontmoeting tussen Dufaux en **Delaby** polst de scenarist of Delaby talië een leuk land vindt. Eigenlijk heeft Dufaux een verhaal in gedachten dat zich in Rome afspeelt in de tweede helft van de 19de eeuw. Een wederzijdse belangstelling voor films over het oude Rome doet het duo besluiten LUCIUS te herwerken wat al vlug leidt naar het creëren van een compleet nieuwe serie, maar wel met de keizer Nero in een hoofdrol: MURENA • Op zijn 18de neemt Delaby deel aan een striptekenwedstrijd. Hij wordt pas vierde, maar de beste tien mogen langsgaan bij **Lombard.** De uitgeverij toont interesse, maar Delaby's tegendienst stelt zijn carrière eventjes uit • Afgezwaaid en met een diploma van typograaf op zak, start Delaby's carrière... in een supermarkt. Vijf jaar lang werkt hij aanvankelijk achter de kassa en als rekkenvuller, later als afdelingschef. 's Avonds en in het weekend blijft hij gelukkig tekenen • Hij neemt opnieuw contact op met Lombard en wordt voorgesteld aan **Yves Duval** die voor hem een resem historische kortverhalen schrijft over vikingen, over tsaren, over de Napoleontische oorlogen,... die vanaf 1987 allen verschijnen in KUIFJE. Ook **Jean-Luc Vernal** maakt gebruik van Delaby's tekendiensten. In die eerste periode vangt hij zo'n 20 euro per plaat • BRAN, een eerste lang verhaal op scenario van Vernal verschijnt in 1993 in album. Bedoeling is er een reeks van te maken, maar het klikt niet tussen het duo. Delaby vindt hem te dominant en beweert dat Vernal niet luistert naar kritiek van zijn tekenaars. Als voorbeeld noemt hij hierbij de reeks JUGURTHA door **Franz** en Vernal, een reeks die Delaby graag had willen overnemen, maar dan duidelijk met een andere scenarist • Voor het tekenen van personages inspireert Delaby zich op acteurs en actrices. **Agrippina** is gebaseerd op de Franse actrice **Carole Bouquet**, **Poppaea** op de Italiaanse **Sophia Loren** in haar jonge jaren en Massam op de Amerikaanse acteur **Jack Palance** • De eerste druk van MURENA 1 heeft een compleet andere inkleuring: feller en ook wel zieltoos. Voor de opnieuw ingekleurde herdruk tekent Delaby een nieuwe cover. **Benn** (= **André Benest**) helpt Delaby trouwens een handje voor de inkleuring van dee. 2 • Delaby's reeks vóór MURENA is DE POOLSTER, maar da's een spijtige historie. De film en het boek IN DE NAAM VAN DE ROOS van **Umberto Eco** maken een grote indruk op Delaby: daar moet hij iets mee doen. Lombard keurt het goed en zoekt een scenarist. Het wordt de romanschrijver **Luc Dellisse.** Zijn eerste synopsis is perfect, de uitwerking voor het scenario van het eerste album is dat al heel wat minder. Deel twee is nog slechter en Delaby's kritiek glijdt van de scenarist af. Hij wil niets aan het scenario veranderen, ook al zitten er flagrante fouten in, bijvoorbeeld de zwemscène onder water dat letterlijk een paar uur duurt. Deel 3 is een ramp en Delaby kaagt bij toenmalig KUIFJE-hoofdredacteur **Yves Sente**. Ondertussen ontmoet Delaby Dufaux die zeer te spreken is over de tekeningen van DE POOLSTER. Hij stelt een samenwerking voor. Als Dellisse met zijn vierde verhaal komt, houdt Delaby het na 19 pagina's voor bekeken. Ook Lombard vindt de kwaliteit lamentabel, stopzetting is geen probleem. De acht aangekondigde titels op de achterflap van DE POOLSTER-albums zijn er opgeplaatst na een overeenkomst tussen Dellisse en Lombard en geheel zonder medeweten van Delaby. Het contract voor minstens vijf albums van DE POOLSTER wordt in overeenstemming met Lombard ontbonden. Het blijft bij de drie verschenen strips. Delaby kan nu voluit voor Dufaux en **Dargaud** werken • Aan MURENA 1 spendeert Delaby vier jaar werk. Hij tekent het integraal op de kantoren van uitgeverij Lombard • Ook leuk om te weten: in 2000 tekent Delaby bij elke thuiswatch van voetbalclub **Excelsior Moeskroen** een strippagina. Een samenwerking dat niet lang duurt door het stijgende succes van de reeks MURENA

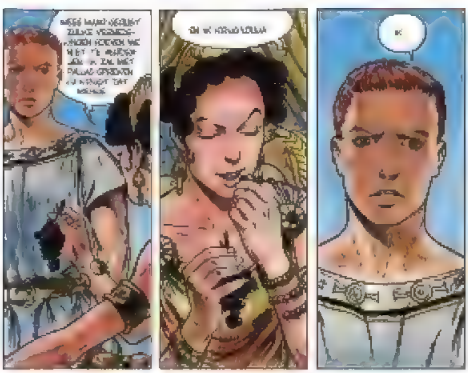

22 MISTER BLACK (Integrale Uitgave)

Tekenaar:
Griffo (Werner Goe en)
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk:
1994 (deel 1) / 1995 (dee. 2)
1999 (Integrale Uitgave)
Oorspronkelijke titel:
Mons eur Noir
Uitvoering:
HC, k.eur

Plot:
Engeland, 19de eeuw, het weesmeisje Fanny wordt na de dood van haar moeder toegewezen aan haar oom, Lord Arthur Chesterton. Hij is de eigenaar van het kasteel en het domein Blacktales. Maar het lijkt wel een spookkasteel waar Fanny is terechtgekomen. Overal hoort ze schreeuwen en kreten en onbedaarlijk lachen. Zelfs kamers hebben een e gen willetje. Het Kwaad heerst in Blacktales en verdeelt de bewoners in twee clans. De clans leveren een strijd op leven en dood om elkaar een pen te ontfutselen. Wie de pen heeft bezit de macht, wie de pen verliest wacht bittere ellende. Het dagelijkse leven op het kasteel wordt gedomineerd door complotten, gesjoemel en het smeden van duistere verbonden.
Topwaardering:
Offic ële informatie vat dit tegelijk duistere en burleske tweeluik samen als een satanische versie van Alice n Wonder.and door **Lewis Carrol**. Waarom zouden we moeite doen om met wat beters op de proppen te komen?
Aantal genomineerde albums van Griffo: 3
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
Mister Black is n et de eerste en en ge samenwerking tussen **Griffo** en **Dufaux**. Andere reeksen zijn Beat fica Bijes, Samba Bigatti, Sade en de populaire Giacomo C. dat op een filmversie wacht, maar waar in 2006 een eind aan komt met het vijftiende deel • Dufaux is zelf een groot filmliefhebber. Daarom kiest hij voor een studie aan het Brusselse **Institut des Arts de Diffusion** tussen 1969 en 1973 • Net afgestudeerd wordt hij filmjournalist voor Ciné-Presse, een tijdschrift dat bestemd is voor professionele filmlui • Het schrijven oefent hij met tonee.stukken voor kinderen en een paar novellen • In 1983 komt hij op de redactie van Kuifje terecht waar hem allerlei scenariokla.ses wachten. Pas in 1983 begint het zaakje te rollen met het co-scenarioschap voor Pokervrouw, getekend door **Renaud** voor wie hij later Melly Brown en het succesrijke Jessica Blandy zal creëren • De vele reeksen van Dufaux genereren zodanig veel succes dat uitgevers vragende partij zijn voor meer verhalen in een Dufaux-stijl. Minder grote verhaaltjesvertellers weten niet wat ze horen en hoe eraan te beginnen • Aan de Franse titel van Mister Black houdt Dufaux zijn bijnaam over: *Monsieur Noir* naar de duistere sfeer waarin hij zijn meeste scenario's dompelt • Griffo (= **Werner Goelen**) is geboren in W rijk, in de provincie Antwerpen, en heeft Italiaanse voorouders. Zelf is hij een behoorlijke polyglot: naast Nederlands en Frans spreekt hij meer dan een aardig woordje Spaans, Engels en Duits. Zijn eclectische achtergrond is allicht een reden voor zijn uitmuntend gevarieerde tekenstijlbibliotheek: karikaturaal, semi-realistisch, realistisch,... • Na woonplaatsen in België en Nederland werkt en woont Griffo heden samen met zijn vrouw en inkleurster **Anaïs** op de Canarische eilanden, op het eiland Tener fe • Anaïs is de vrouw die hem meeslepend naar verre landen als Brazilië, Haïti en het Midden-Oosten • Oorspronkelijk opteert Griffo voor het pseudoniem **Milio** naar de naam van zijn grootvader, maar tijdens een verblijf op Lanzarotte kiest hij zonder verwijl voor Griffo naar de wijnstreek "grifo" dat hij er leert kennen • Op vijftienjarige leeft jd wordt hij toegelaten op de **Academie van Schone Kunsten** in Antwerpen • In 1971 gaat Griffo underground en tekent voor het collectief **Ercola**, onder andere voor het strip dschrift Spruit. Tegelijk publiceert hij illustraties en karikaturen van rocksterren voor tijdschriften als M mo, Extra en Humo • Griffo's stripcarrière raakt gelanceerd bij **Lombard**. Door het vertrek van **Mittéi** adaar wordt hem de gagserie Ton en Taneke aangeboden die Mittéi al overnam van **Attanasio**. Niet meteen zijn stijl, maar hij accepteert • Na een reeks kortverhalen en min'verhalen trekt hij zich terug in de reclame, maar eind 1982 tekent hij Bob Wilson op scenario van **Danny De Laet**, verschenen bij **Les Éditions Deligne** (nooit vertaald) • De smaak opn euw te pakken, neemt hij een risico door na zeven jaar zijn job in de reclame op te geven en zijn diensten aan te bieden b j Robbedoes. **Philippe Vandooren**, de hoofdredacteur, stelt hem voor aan **Jean Van Hamme**. Hij mag het eens proberen met een kortverhaal dat eigen.ijk bestemd is voor de televisie. S.O.S. Geluk is geboren, één van de eerste Vrije Vlucht-albums • Munro op scenario van **Di Giorgio** voor **Dupuis** volgt, Dufaux schrijft voor Griffo vervolgens de reeksen Beatif ca Bijes, Samba Bigatti, Giacomo C. en Sade alvorens met deze Mister Black vriend en vijand te verrassen • In 1995 krijgt Griffo voor M ster Black de hoofdprijs van le **Chambre Belge des Experts en Bande Dessinée (CBEBD)**.

21 De avonturen van Suske en Wiske: De Schat van Beersel

Tekenaar:
Willy Vandersteen
Scenarist:
Willy Vandersteen
Uitgever:
Uitgeversmij N.V. Standaard-Boekhandel
Eerste druk: 1954
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Tijdens een toneelopvoering die Suske, Wiske en Lambik (als schermleraar) bijwonen, schrikt een actrice voor een reusachtige, vliegende, groene vleermuis. De gids van het kasteel van Beersel vertelt de eeuwenoude legende over de vleermuis waarna het trio nauw betrokken raakt met het mysterie. De ontmoeting met oude bekende Priem, de blinde hypnotiseur uit De Tartaarse Helm, doet hen uiteindelijk reizen in de tijd om in het verleden naar noodzakelijke antwoorden te zoeken.

Topwaardering:
Al een paar keer vermeld en 't zal niet de laatste keer zijn: de Vlaamse striplezer beschouwt de middeleeuwen als meest favoriete historische periode. We gaan het niet blijven bewijzen. De tijdreis onder hypnose en zonder Teletijdmachine is dus weer eens mooi meegenomen. De aannemelijk authentieke sfeer, het knap uitgewerkte klassieke thema van een verborgen schat en een gemaskerde snoodaard die tot het eind van het verhaal zijn identiteit verborgen houdt en simpelweg een boeiend scenario vol mysterie, tillen het niveau van dit album boven de andere Blauwe Reeks-albums uit. Belgischer kon bijkans niet met de naam van een Belgisch dorpje in de titel. De humor van vooral Lambik – toen nog een onvervalste held tussen zijn fratsen door – is na meer dan vijftig jaar misschien gedateerd (alhoewel), maar dat bedekken we liefdevol onder de met fluweel gevoerde mantel der nostalgie.

Aantal genomineerde albums van Vandersteen: 51

Weetjes:
De Schat van Beersel volgt op De Tartaarse Helm waarvoor **Vandersteen** op vraag van **Lombard**, de uitgever van het weekblad Kuifje, een reis mocht maken naar Venetië om er zich te documenteren. Voor De Schat van Beersel zoekt Vandersteen net dichter bij de deur. Sinds 1944 woont Vandersteen immers in het Brusselse en Beersel ligt op amper 13 km van de hoofdstad • Vandersteen gebruikt voor de start van dit o zo geroemde album een echt gebeurd cultureel evenement en een ongelukje dat er plaatsvindt. Verschillende openluchttoneelvoorstellingen in het kasteel van Beersel worden in de jaren vijftig georganiseerd door de Vlaamse schrijver **Jean Ray** (ware naam: **Jean Raymond de Kremer**) op wiens werk al strips zijn gebaseerd of die hij zelf heeft geschreven: Edmund Bell, Harry Dickson, Het Spookeiland, De Zwarte Veroveraar en zelfs een paar verhalen van Thomas Pips. Vandersteen heeft een paar van deze opvoeringen bijgewoond, hoogstwaarschijnlijk ook het stuk Yolande van Beersel waarin de acteur **André Gevrey** zijn collega **Yvan Dominique** *on stage* verwondt • Nog meer geschiedkundige waarheden: de dynastie van de **van Witthems** regeerde in de middeleeuwen écht over het kasteel van Beersel • Het wapenschild van **Hendrik III van Witthem** tekent Vandersteen trouw na van eeuwenoude gravures. Op de wondermooie aankondigingscover van het weekblad Kuifje komt het wapenschild dan zijn glorie voor. Sporadisch is het ook te zien in het album • Hoewel Vandersteen zich ter dege documenteert, besluit hij toch de 17de-eeuwse versie van het kasteel van Beersel te gebruiken voor Suske en Wiskes reis in de tijd naar de 15de eeuw. Het slot dateert van 1300 • De gids uit het verhaal heeft echt bestaan. **Isidoor Mahu** luidt zijn naam. In 1952 is hij dertig jaar, heel wat jonger dan de gids van Vandersteen. Bovendien heeft hij maar één broer (geen tweeling) in plaats van twee • Voor de herdruk met rode cover, nummer 111 in de reeks, worden negen platen uit het verhaal geflikkerd. Diverse scènes zijn ingekort of compleet weggelaten • De heks Alwina heeft een neusje weg van de toverkol uit De Tiftijf-Club dat op hetzelfde moment wordt voorgepubliceerd in de krant • De periode van voorpublicatie in Kuifje (23 juli 1952 tot 8 oktober 1953) valt in een ontzettend vruchtbare periode voor de creatieve geest van Vandersteen. Naast de Suske en Wiske-verhalen levert hij Til Uilenspiegel 2: Fort Oranje af, in Ons Volkske verschijnt voor 't eerst de bijbelstrip Judi en voor de Brusselse krant La Libre Belgique lanceert hij Bessy onder de titel Les Pionniers. De reeks Bessy zou het veertig jaar uitzingen en meer dan honderd miljoen albums verkopen in binnen- en buitenland, met Duitsland op kop. Twee maanden na het afsluiten van De Schat van Beersel ziet de gagstrip 't Prinske het evenslicht in het weekblad Kuifje • Het weekblad is *hot* in deze tijd. Ruim twee jaar na het einde van De Schat van Beersel worden het verhaal en een Kuifje-cover van Vandersteen hernomen in de Italiaanse versie van het weekblad. Het eerste nummer van Tintin Italia verschijnt op 31 september 1955 en haalt amper een 25-tal nummers • Niet alleen scoort dit Suske en Wiske-verhaal torenhoog in onze ***BelgenTop***, ook in andere toplijsten steekt het verhaal erbovenuit. In verschillende poplijsten die het weekblad Kuifje in 1952 en 1953 organiseert, gaat Vandersteen met nummer 1-posities lopen bij zowel Nederlandstalige als Franstalige lezers. Naar verluidt tot ergernis van **Hergé** die de populariteit van zijn Kuifje daardoor ziet zakken • Kwantiteit genereert procentueel gezien evenveel kwaliteit als het werk van veel andere auteurs in deze lijst. Willy Vandersteen zet maar liefst 51 verschillende albums uit verschillende reeksen achter zijn naam en is daarmee de meest genomineerde stripauteur qua hoeveelheid albums. Op punten wint **Jean Van Hamme** met ruime voorsprong (we spreken niet over een straatlengte, maar over een hele woonwijk) op al de rest • Slechts één album uit de Blauwe Reeks wordt geen enkele keer genoemd: De Gezanten van Mars.

20 XIII 3: Alle Tranen van de Hel

Tekenaar.
William Vance
(William Van Cutsem)
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Dargaud
Eerste druk: 1986
Oorspronkelijke titel:
XIII 3: Toutes les Larmes de l'Enfer
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Na zijn arrestatie voor moord in deel 2, Waar de Indiaan Gaat, wordt XIII veroordeeld tot levenslange opsluiting in de streng bewaakte inrichting Plain Rock. Daar verdrijft hij zijn tijd met mannen vlechten (cool, hoor!). XIII, veroordeeld als Steve Rowland, valt ten prooi aan de sadistische grilletjes van een megalomane en sadistische psychiater. Ontsnappen is de boodschap, en snel!
Topwaardering:
Een verhaal rond een ontsnapping uit een gevangenis kan je niet vernieuwend noemen, laat staan origineel. Maar het vergt talent om op slechts één enkele locatie van enig belang een retespannend verhaal te stueren. **Van Hamme** heeft al eens geoefend met zijn andere klassieker Avontuur Zonder Helden, dat in de nominatielijst op een 67ste plaats strandt, op gelijke voet met Voorbij de Steen 1.
Aantal genomineerde albums van Vance: 12
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Het eerste album verschijnt dan wel in 1984, toch blijft het eerst zes maanden liggen op de redactie van Kuifje, maar die wil het niet, onder andere omdat XIII geen typische stripheld is en in een slachtofferrol wordt gedrukt • **Vances** zorg voor detail trekt zich door tot het achternalaten van de uitrusting van een bus in Minnesota of het type van helm gebruikt bij de 82ste luchtlandingsdivisie van het Amerikaanse leger • In het vorige deel, Waar de Indiaan Gaat, worden generaal Carrington en luitenant Jones geïntroduceerd. Ze spelen uiteraard ook mee in deel 3 en verdere albums. Carrington heeft de gelaatstrekken van acteur **Lee Marvin** (The Dirty Dozen, Point Blank) terwijl Jones een zeer getrouwe weerspiegeling is van zangeres/actrice **Whitney Houston** zoals ze te zien was in de film The Bodyguard... Alleen, The Bodyguard komt uit na dit XIII-album en Vance durft daar luidop zijn vraagtekens bij te zetten. Het gaat voornamelijk over het weelderige zwarte kapsel • In 1986 is het nog de bedoeling om XIII te laten stoppen met het achtste deel: Dertien Contra Een • De inkleuring van XIII is het werk van **Petra**, sinds lang de echtgenote van Vance. Samen leven en werken ze in het Spaanse Santander sinds 1979 • In feite wordt de actiereeks gered door de Vlaamse interesse voor de reeks. In 1984 en 1985 verschijnen de eerste drie delen in voorpublicatie in het weekblad Robbedoes. De eerste albums lopen niet erg goed in Frankrijk en **Dargaud** wil de serie stopzetten na deel 3. Maar een hoge pief bij **Dupuis**, de uitgever van Robbedoes, zegt iets in de trant van: "Hey, wacht eens even. Het begint nu net goed te lopen in Vlaanderen. Ik zou nog even wachten met stopzetten". De rest is bestsellersgeschiedenis

19 MURENA Hoofdstuk 4: Voor Hen die Gaan Sterven...

Tekenaar:
Philippe Delaby
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Dargaud
Eerste druk: 2002
Oorspronkelijke titel:
Murena 4: Ceux Qui Vont Mourir...
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Rome in het jaar 58. **Agrippina**, de moeder van keizer **Nero** heeft Murena's moeder laten vermoorden. Murena heeft gezworen de daders te ontmaskeren. Agrippina begaat inmiddels de ene misdaad na de andere om haar machtspositie veilig te stellen. In een vlaag van (historische) waanzin besluit Nero om zijn moeder uit de weg te ruimen.

Topwaardering:
Het gewelddadige Rome, ontdaan van zijn laatste vleugje romantiek, combineert realistisch, genuanceerde verhaallijnen over keizer Nero met de broodnodige politieke en familiale intriges. **Dufaux** knoopt er met een stapel historisch bronnenmateriaal als basis een trits wreedheden, misdaden en uitingen van verraad en machtswellust aan toe. Het zijn de vrouwen die Nero tot waanzin leidden! Murena is allerminst een educatief lesje geschiedenis. Eigenlijk is dit de soap Dynasty ten tijde van de oude Rome nen en we kunnen er niet aan weerstaan. Niet in het minst door de voortreffelijk ondersteunende tekeningen van klassebak **Delaby** die met duidelijk veel goesting het oude Rome en zijn inwoners doet herrijzen.

Aantal genomineerde albums van Delaby: 5
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
Delaby's passie voor de strip start op zijn achtste als hij het Kuifje in Congo krijgt van zijn vader. Naast **Hergé**, zijn **Edgar P. Jacobs** en vooral **Jacques Martin** zijn belangrijkste voorbeelden. Invloed uit de schilderkunst haalt hij uit het werk van **Rubens**, **Vermeer** en **Ingres** • Voor Delaby's bloedmooie vrouwen laat hij zich graag beïnvloeden door verschillende tijdschriften, waaronder Playboy en Penthouse. Het tekenen en samenstellen van nogal gewaagde erotische portfolio's en artwork kan Delaby als geldig excuus gebruiken voor zijn passie voor naaktfotografie. Illustraties maken voor deze portfolio's vindt hij trouwens boeiender dan strips tekenen • Één van Delaby's erotische pin-ups siert de cover van het erotische stripmagazine Penthouse Comix (nummer 53, oktober/november 2003) • Voor Murena laat hij zich in met fotografie en films, met name films over de Romeinse oudheid: Spartacus, Ben Hur, Cleopatra, Caligula, Quo Vadis?, I, Claudius,... • Een eerste ontmoeting met grote voorbeeld Jacques Martin loopt op een grote ontgoocheling uit. Martin bekijkt enkele pagina's over de Romeinse oudheid die Delaby maakt tijdens zijn schoolstudie en behandelt Delaby meteen als een concurrent. Martin laat uitschijnen dat enkel hij het recht heeft om zulke historische verhalen te tekenen • In de op historische feiten gebaseerde reeks Murena komen bepaalde aspecten aan bod die tot dan toe in geen enkele oudheidstrip naar voren kwamen: de slechte buurten van Rome bijvoorbeeld • **Michael Green**, onderzoeker aan het **King's College** en adviseur voor **Ridley Scotts** film Gladiator (2000), schrijft het voorwoord van dit vierde deel. Daarin huldigt hij de historische waarheid die Murena en de heren Delaby en **Dufaux** etaleren • Dufaux weet waarover hij het heeft bij het construeren en verbeelden van zijn scenario's. Hij kan gebruik bogen op zijn studies filmwetenschappen en audiovisuele technieken • Delaby werkt ongeveer dertien uur per dag. Hij start omstreeks 13.00 uur en gaat door tot 2.00 uur 's nachts. Het plezierigst werkt hij op sfeervolle achtergrondmuziek, bijvoorbeeld van **Dead Can Dance**, new age en soundtracks van bijvoorbeeld Gladiator • Delaby houdt niet van blondines. Liever tekent hij bruin- en langharige, welgevormde types met stralende ogen. Een beetje zoals **Jennifer Lopez**, **Sophia Loren** of **Demi Moore**, somt hij zelf op. **Angelina Jolie** is voor hem een ultieme heldin, maar dan wel naturel en niet opgefokt als Lara Croft • Murena verschijnt naast Frankrijk, België, Nederland en Luxemburg ook in Duitsland, Polen, Canada, Zwitserland, Spanje en Italië • **Philippe** en **Jean**, twee voornamen die dubbel succesvol zijn: **Philippe Francq** en **Jean Van Hamme** doen het met Largo Winch, Philippe Delaby met Jean Dufaux • Alle delen van de reeks Murena zijn genomineerd in de totaallijst van de ***BelgenTop*** • De titels van de tweede cyclus, De Cyclus van de Echtgenote, luiden (onder voorbehoud!) De Zonnewijzer, De Zevende Abdij, De Geheime Kruistocht en Het Schrift van God • Uit de geschiedenisboeken kunnen we afleiden dat de volgende cyclus en hier past een SPOILER ALERT wellicht zal gaan over **Nero's** huwelijk met **Poppaea**, nadat hij zijn eerste vrouw **Octavia** laat vermoorden. Bovendien trouwt hij met een hermafrodiet jongetje dat hij behandelt als keizerin en wiens testikels hij laat verwijderen. Terwijl Nero het bestuur van het rijk overlaat aan zijn ondergeschikten, zwerft hij plunderend en verkrachtend door de stad • In 64 na Christus wordt Rome grotendeels verwoest door een grote brand waarvoor Nero hoogstwaarschijnlijk verantwoordelijk is. Hij schuift de schuld op de christenen en ontketent vele bloedige vervolgingen • Nero wordt 31 jaar en leeft van 31 tot 38 na Christus. Hij sterft door zelfmoord nadat grote delen van zijn rijk zich tegen hem keren en hij de steun van de Senaat verliest.

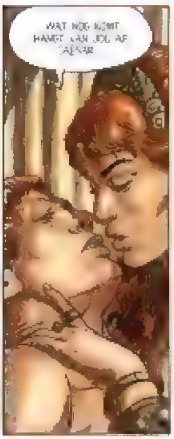

18 ZOO 1-2

Tekenaar:
Frank Pé
Scenarist:
Philippe Bonifay
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk:
1994 (deel 1) / 1999 (deel 2)
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Begin zoste eeuw arriveert de Siberische, aan haar neus vermaakte Anna met een groep zigeuners in Normandië. Ze ontmoet er de oude dokter Célestin die samen met zijn levenslustige peegdochter Manon en de beeldhouwer Buggy een dierentuin beheert. Anna wordt liefdevol opgenomen door de minigemeenschap. Langzaam brokkelt de muur van stilzwijgen af en leert ze genieten van de paradijselijke dierentuinomgeving en haar nieuwe leven. Maar op de achtergrond dreigt de Eerste Wereldoorlog.

Topwaardering:
De fabuleuze tekeningen, het doordachte kleurengebruik van afwisselend bruine tinten en een warm kleurenpalet (voornamelijk voor scènes waarin de natuur en de dieren aanwezig zijn), de pracht van dit alles en een liefdevol verhaal op de koop toe. Bijna kan je besluiten: wat heb je meer nodig? Maar in deze ***BelgenTop*** heb je inderdaad meer nodig om de eeuwigheid te halen. De dierentuin geldt als zinnenbeeld voor zowel een toevluchtsoord, een paradijs als een gevangenis. De spirituele ontwikkeling van Anna weekt oprechte ontroering los en wie vat nu in godsnaam niet voor de onbezonnen sensualiteit van Manon?

Aantal genomineerde albums van Frank: 4
Aantal genomineerde albums van Bonifay: 1

Weetjes:
Op de vensterbank van **Franks** atelier prijkt een foto van **André Franquin**, volgens Frank een echte kunstenaar • In 1996 en 1997 werkt Frank samen met de Franse **Claire Wendling** tien maanden lang voor het Amerikaanse **Warner Bros** aan de tekenfilm EXCALIBUR, THE MAGIC SWORD als *conceptual artist*. Dat betekent dat hij schetsen en voorstudies maakt van personages en decors. Het werk aan Zoo vindt Frank moeilijker. In die periode concurreren **Walt Disney**, Warner Bros en **DreamWorks** (met THE PRINCE OF EGYPT waar **Didier Conrad** aan werkt) elkaar op de tekenfilmmarkt. Aanvankelijk was het de bedoeling een tekenfilm te maken voor een volwassener publiek, met sombere, harde Keltische invloeden. Warner krijgt echter schrik en gooit het roer om. Het doelpubliek is nu vier- tot zesjarigen. Van het oorspronkelijke scenario met trollen en draken schiet niets over en alle delen waaraan Frank werkt, worden uit het project genaakt. Frank vindt de film barslecht • Hetzelfde jaar 1993 zet hij ook de reeks MARI op voor de Japanse uitgever **Kodansha** • De carrière van **Bonifay** start in het theater • Het personage Anna komt uit een animistische gemeenschap in Siberië. Zij geloven dat de ziel van ieder wezen huist in de neus • De reden voor de lange periode tussen twee Zoo-albums ligt aan Franks andere werkzaamheden: ex-libbrissen, affiches, portfolio's, posters, reizen, interviews, stripfestivals en RAGEBOL • Net zoals met **Bom** (= **Michel de Bom**) voor RAGEBOL en Bonifay voor Zoo werkt Frank nauw samen met de scenaristen die hun inbreng en hun ideeën mogen uitspreken op het gebied van bijvoorbeeld de paginaindeling. VINCENT MORRS: ACHTER TRALIES (1985 in de collectie DUPUIS' AVONTUREN) op scenario van **Terence** is een veel klassiekere samenwerking. Terence schrijft het scenario en Frank tekent de plaatjes. Op zo'n manier wil Frank nooit meer werken • Frank noemt zich in een vergelijking met ex-klasgenoot op **Sint-Lucas** Brussel, **Yslaire** (= **Bernard Hislaire**, zie SAMBER), eerder een Duits romanticus, gefascineerd door de natuur en het leven. Yslaire beschouwt hij als een Frans romanticus, gefascineerd door de liefde en de dood • Bonifays interesses liggen eigenlijk veeleer in de western, de sciencefiction en de Romeinse oudheid • Van begin tot eind speelt de invloed van de Russische cineast **Tarkovski** mee in de totstandkoming van Zoo. De keuze voor een Russin als één van de hoofdpersonages is bewust gekozen. Frank vindt dat Russen emotioneler zijn dan West Europeanen • De Eerste Were door og za. van groot belang zijn in deel 3 en zal een beproeving zijn voor alle hoofdpersonages. Maar anders dan een **Tardi** (lees zijn magistrale en zeer aangrijpende LOOPGRAVENOORLOG) zal het geen historische schets van de gruwelijkheden zijn • De dierentuin zoals Frank ze ontworpen heeft, kan niet bestaan in de periode waarin het verhaal afspeelt. Eigenlijk zouden alle dieren op soort geselecteerd bij elkaar in een kooitje achter dikke tralies moeten leven • Hoewel ze fis de kleur van het voedsel van de mereneters correct is, geeft Frank toe dat hij een fout maakte door een Zuid-Amerikaanse vogel buiten te laten vliegen. Het beest behoort in een verwarmde serre • Frank leert speciaal voor Zoo nieuwe inkleurtechnieken aan. Samen met de voorbereidingen, een vernieuwde tekenstijl, documentatie verzamelen en het ontwerpen van een dierentuin kost het de tekenaar een jaar voorbereidingswerk alvorens te kunnen tekenen • De Normandische dierentuin bevat elementen en invloeden van de Antwerpse zoo • In het begin van zijn carrière zijn Franquin, **Wasterlain** en **Dany** enkele van zijn voorbeelden. Later vind hij inspiratie in artiesten buiten de strip: de cineast Tarkovski, de schilder **Egon Schiele** en de Franse beeldhouwer **Auguste Rodin** • De beeldhouwwerken van het personage Buggy zijn als het ware getekende versies van Rodins beeldhouwstijl • Als grote dierenliefhebber kan Frank er prat op gaan dat hij tussen 1976 en 1980 meer dan vijftig reptielen ter wereld bracht waaronder zestien krokodillen.

17 GUUST FLATER R1: FLATERFESTIJN

Tekenaar:
André Franquin / Jidéhem (Jean De Mesmaeker)
Scenarist:
André Franquin
Uitgever:
Dupuis
Eerste druk:
1963 (Flaterfeest)
1964 (Flaters als Water)
1970 (R1)
Oorspronkelijke titel:
Gaston Lagaffe R1: Gala de Gaffes A Gogo
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Guust Flater, het manusje van alles en het kantoorhulpje van de Robbedoes-redactie beleeft zijn 'eerste' reeks gags op halve paginaformaat.

Topwaardering:
De reeks rond de latex Guust (vanaf gag 118) zijn steengoeie jokes die alvast Kwabbernoot de grootste ergernissen ontlokken en de grootste angsten doen wijken, maar ook op een sadistische manier Guust Flater aan het werk zetten. Vele lezers kunnen de grappen moeiteloos navertellen. Nog geen Flaterfoon of andere memorabele uitvindingen, maar de kiem is er al. Robbedoes-lezers van het eerste, tweede en misschien ook derde uur hebben ontegensprekelijk een voetje voor om de gagreeks naar waarde te schatten. Aan nieuwere lezers is het moeilijk uit te leggen wat het stripweekblad Robbedoes is, zij missen de achtergrond. Zij vragen zich misschien ook af hoe het komt dat Guust überhaupt werk heeft en ervoor betaald wordt.

Aantal genomineerde albums van Franquin: 20

Weetjes:
Aanvankelijk, in 1957, is er nooit sprake van dat Guust in stripgags zou optreden. De opzet is een figuur te maken die doeloos rondzwerft op de redactionele pagina's van Robbedoes en ze opvrolijkt met zijn gestuntel • Pas later verschijnen er gags, bescheiden op twee bandjes onderaan de pagina • Hoofdredacteur **Yvan Delporte** bepaalt het karakter van het personage en doopt hem Gaston naar een oude kennis die steeds flaters begaat • **Franquin** wil geenszins een nieuwe reeks opstarten. De bedoeling is dat **Jidéhem**, die toen al aan de reeks Robbedoes meewerkt, Guust Flater zou overnemen. In de eerste afleveringen tekent hij de decors en inkt de personages. Vandaar de strakkere lijnvoering. Franquin ziet in dat Jidéhem perfect de decors tekent, maar nooit het personage zal beheersen. Bovendien bedenkt hij nooit een gag. Hierdoor beslist Franquin om toch maar zelf door te gaan met Guust Flater. Jidéhem helpt wel mee aan Guust tot in 1968 • In het album R1 zijn de flaters opgenomen van de twee oblongalbums Flaterfeest (deel 2) en Flaters als Water (deel 3) • Guusts hoofd is gebaseerd op Snuffy Smith, een Amerikaanse gagstrip die Franquin leert kennen tijdens zijn verblijf in de VS met **Will, Jijé** en **Morris**. In een Mexicaanse krant merkt hij een stripje op over een figuurtje dat te lui is om te werken en steeds een sigaret in zijn mondhoek heeft bengelen. Franquin geeft toe dat Guust Flater een mengeling is van de twee • Guusts creatieve brein spruit voort uit de figuren Ton en Felix (uit Ton en Tineke) die in 1955 het levenslicht zien in Kuifje • Meneer De Mesmaeker, de man met de contracten, maakt zijn eerste opwachting in gag 109. **De Mesmaeker** is de familienaam van Jidéhem. Het in woede uitbarstende figuurtje was al getekend toen Jidéhem opmerkt dat hij lijkt op zijn vader • Reeksen gags worden gecreëerd rond Guusts kapsel, de rubberen stoel, een deur met ongelukkig besvestigde springveren, de latex Guust, een egel en een koe op de redactie • De koe op de redactie is echt gebeurd. Franquin zei tegen **Dupuis** dat hij van plan is een serie te maken rond een koe op kantoor nadat Guust het beest won op een tombola. Hij zou ervanaf geraken door ze als prijs uit te loven in een wedstrijd. Dupuis vindt het een prima idee en koopt een koe. Foto's dienen als documentatie, maar het komt niet direct tot een strip Franquin vergeet de zaak een beetje. Maar na een tijdje vraagt Dupuis hoe het met de koeienstrappen zit. Wanneer Franquin eindelijk begint aan de koeienreeks, heeft Dupuis de koe al verkocht. Dupuis zoekt vervolgens een nieuwe koe, met ongeveer dezelfde zwarte vlekken en koopt er nog één omdat de wedstrijd loopt in zowel België als Frankrijk. Door de koe wordt Guust Flater zogezegd ontslagen. Maar liefst zevenduizend lezers schrijven een brief en pleiten voor zijn terugkeer. De commentaren op meneer Dupuis zijn niet mals en van het grofste soort • In dit album vindt Guust een speelgoedraket uit, een bureaulkachel, de rubberen stoel, de machine om niet meer te horen-snurken, de valluikdeur met springveren, de kauwgust, • Door de Guust-strip verandert het karakter van Kwabbernoot zienderogen: hoe gekker Guust doet, hoe ernstiger Kwabbernoot wordt, ook in de Robbedoes-strips. Kwabbernoot is in de **Jijé**-versie, die het personage creëert, trouwens zelf de Guust Flater van de Robbedoes-redactie geweest • Deze editie wordt later opnieuw opgenomen in de huidige chronologische reeks • Op de Waalse omroep **RTBF** en de Franse zender **A2** loopt in 1989/1990 het strippprogramma Merci, Gaston dat zich afspeelt op de kantoren van Dupuis en nieuws verschaft over nieuwe strips bij de uitgeverij. Verschillende gags van Guust Flater, met Kwabbernoot en Robbedoes, worden door vermomde acteurs met gsm gant sche poppenhoofden nagespeeld, bijvoorbeeld gag 71 (de vlieg op de lamp) uit dit album • Ofschoon de gagreeks al jarenlang stilligt na het overlijden van André Franquin en de uitgave van de al enkatste restjes in album, benoudt uitgeverij Dupuis de reeks in de leverbare catalogus. In het Frans doen ze daar inventieve herdrukken bovenop waardoor het blijft verkopen. Meer dan dertig miljoen exemplaren, alleen al in het Frans, zijn sinds het ontstaan aan de man gebracht • Nog zes andere Guust Flater-albums raken in deze ***BelgenTop*** genomineerd. Geen enkel haalt helaas de top 50 • Net zoals **The Beatles/Rolling Stones**-voorkeur indertijd, bestond (en bestaat) er ook een uitgesproken voorkeur voor ofwel Franquin of **Hergé**. In deze ***BelgenTop*** zijn er 22 albums van Franquin genomineerd tegenover 19 van Hergé, maar de albums van Hergé worden gemiddeld hoger ingeschat. In de ***BelgenTop 50*** geeft dat bijvoorbeeld vijf albums van Hergé (die het met slechts één te noteren serie moet doen) tegenover vier albums van Franquin uit drie verschillende reeksen (Zwartkijken inclusief).

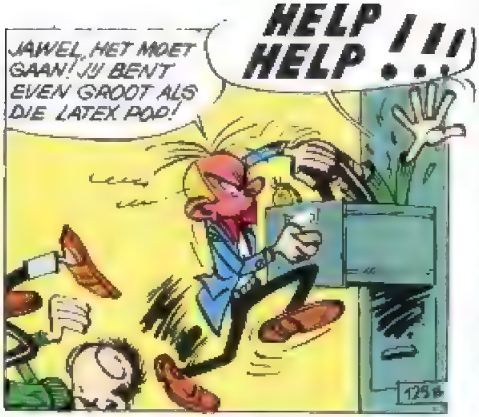

16 BRIEVEN UIT DE BAR (Integrale Uitgave)

Tekenaar:
Jean Philippe Stassen
Scenarist:
Denis Lapière
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk:
1992-1993 / 1999 (Integrale)
Oorspronkelijke titel:
Le Bar du Vieux Français
Uitvoering:
hc, kleur

Plot:
Célestin en Leila zijn twee rijpe kinderen. De eerste vlucht weg uit zijn geboortedorpje in het hartje van Afrika en wil naar het rijke westen, naar Europa. De Marrokaanse Leila trekt weg uit Frankrijk waar ze is geboren en wil naar Marroko, het land van haar grootouders. Hun turbulente pad kruist elkaar op een weinig denkbare plaats: een schamele bar van een oude Fransman, midden in de woestijn, maar ze kunnen niet samenblijven. De Fransman vertelt enkele van zijn bezoekers hun *love story* met hun brieven als bronnenmateriaal.. Om met elkaar te kunnen communiceren hebben Célestin en Leila namelijk afgesproken elkaar brieven te schrijven via de bar van de oude Fransman.

Topwaardering:
Als we Samber als een historische liefdesroman beschouwen, dan kunnen we het bezielde Brieven uit de Bar met ons volle verstand de hoogst genoteerde liefdesroman noemen. De omschrijving van een moderne Romeo en Julia-variant, maar dan zonder de families Montaigu en Capulet, vinden we nog te weinig welluidend om de aangrijpende liefdeshistorie weer te geven van twee mensen die net buiten hun maatschappij staan en elkaar (net niet) vinden. Elke lezer moet erkennen dat Brieven uit de Bar een grote en ontroerende indruk nalaat **Denis Lapière** maakt van vertelkunde een vertelkunst terwijl **Stassen** met zijn illustratieve tekenstijl refereert naar de Klare Lijn: helder en duidelijk van kleur, zoals veel Afrikaanse kunst, maar met dikkere zwarte lijnen. Bijna als glas-in-loodramen. Brieven uit de Bar is daarom meer dan zomaar een meesterwerk.
Aantal genomineerde albums van Stassen: 2
Aantal genomineerde albums van Lapière: 3

Weetjes:
Als vijftienjarige knaap raakt de jonge **Stassen** in de Waalse stad Luik in aanraking met de politie die hem op heterdaad betrapt. Om zijn boete te kunnen betalen kan hij via een Marrokaanse vriend een betaalde strip in opdracht maken over migratie, zijn eerste stripverhaal • Een jaar later verlaat hij Luik en reist kriskras door Europa. In Parijs gaat hij bijvoorbeeld naar de punkconcerten van **The Clash** waar hij gek op is. Hij trekt op met mensen van de punkband en mag er aan de slag als roadie • Tussen het touren in Frankrijk en onder andere Nederland door experimenteert hij met graffiti en illustraties voor een muziekblad van een vriendin • **Lapière** is de eigenaar van een boekenwinkel in Charleroi voordat hij zijn eerste stripscenario's schrijft voor jeugdvriend **Éric Maltaite**, de zoon van **Will** (i.e. **Willy Maltaite**, de tekenaar van Baard en Kale). Ze verschijnen in Robbedoes. Voor l'Echo des Savannes schrijft hij de strip Mono Jim dat alweer getekend wordt door Éric Maltaite. Kort daarop ontmoet hij de zeventienjarige voorgepubliceerd worden in l'Echo des Savannes. De zwarte humoristische bundel Bahamas (1988) en kort daarop Bulwhite (1989) over het McCarthyisme, de communistenjacht in Hollywood, verschijnen daarna als album bij **Albin Michel** en zijn niet vertaald. De tekenstijl twijfelt tussen **Hergé** en **Ted Benoit** • Na deze twee albums trekt Stassen opnieuw op reis en spendeert ruim twee jaar in landen buiten Europa: Senegal, Burkina Fasso, Mali, Algerije en Marroko. Hij komt er aan de kost in restaurants en bars. Vooral een lange reis in Marroko maakt hem verliefd op het land en het Afrikaanse continent • Liftend door de Sahara wordt Stassen eens afgezet langs een piste, midden in de woestijn. Een maand later neemt iemand de lifter mee • Opnieuw in België zet Stassen een expositie op met gouaches die hij in Noord-Afrika maakte. Lapière is aangenaam verrast en stelt een nieuwe samenwerking voor op basis van Stassens reisverhalen. Het tweeluik Brieven uit de Bar is geboren • Een jaar vóór de publicatie van deel 1, neemt Lapière de reeks Baard en Kale over van **Stephen Desberg**. Na één kortverhaal met Will tekent **Sikorski** daarna de reeks Baard en Kale dat volgt de detectivetoer opgaat • Als tekenaar bewondert Stassen Hergé en vooral **David B.** • De tekenstijl van Brieven uit de Bar wordt omschreven als een turboversie van de Klare Lijn • Bijna de helft van het tweede deel wordt gerealiseerd in Tanger • Brieven uit de Bar wint sinds zijn eerste verschijning verschillende internationale prijzen. In 2004 wordt het door het Franse **ACBD** (l'**Association des Critiques et des Journalistes BD**, een soort vereniging voor stripjournalisten) naar aanleiding van hun twintigjarig bestaan bekroond als beste album van de laatste twintig jaar

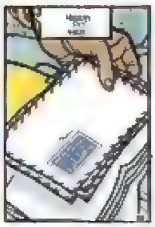

15 DE EEUWIGE OORLOG 1-2-3

Tekenaar:
Marvano (Mark van Oppen)
Scenarist:
Joe Haldeman
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Vrije Vlucht
Eerste druk: 1988-1989
Oorspronkelijke titel:
La Guerre Éternelle
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Hoewel niemand ooit een Tauraan zag, krijgt een legereenheid in 2010 een opleiding om ten oorlog te trekken tegen het buitenaardse volk. We volgen de carrière van Mandella als sodaat in het eerste deel, als luitenant in deel 2 en als majoor in het afsluitende deel 3. Met het tijdreizen als één van de mogelijkheden overspant deze carrière bijna twaalf eeuwen.

Topwaardering:
De Eeuwige Oorlog is een subjectieve trilogie waarin **Marvano**, geruggensteund door de oorspronkelijke sf-roman van **Joe Haldeman**, The Forever War, de waanzin van de oorlog aankaagt. Het juryrapport van de **Bronzen Adhemar Stichting** roemt Marvano in 2001 voor zijn internationale tekenstijl die, ondanks zijn afstandelijkheid, de lezer naar de keel grijpt. En verder dat Marvano één van de eerste Vlaamse stripteken aars is die de Amerikaanse comic-achtige sf dichter bij het publiek brengt. Waarvan akte.

Aantal genomineerde albums van Marvano: 2
Aantal genomineerde albums van Haldeman: 2

Weetjes:
Marvano start zijn carrière na de middelbare school als binnenhuisarchitect • Op zijn twintigste stuurt hij tekeningen naar **Berck** (= **Arthur Berckmans**) die hem prompt opbelt met de vraag of hij assistent wil worden. Marvano denkt er een week over na en weigert met de reden dat hij zijn eigen stijl wil ontwikkelen • Marvano bijkt een *Trekkie* te zijn, een min of meer fanatieke fan van de sciencefictiontelevisiereeks Star Trek • Marvano illustreert sf-boeken voor de uitgeverijen **Meulenhoff** (Nederland) en **Heyne** (Duitsland) en maakt omstreeks 1980 illustraties voor het Nederlandse sf-tijdschrift Orbit. Het mondt uit in het stripalbum De Vlucht van het Paard naar het boek van **Larry Niven**, The Flight of the Horse, tevens schrijver van Ringworld • In 1982 volgt hij **Marc Legendre** op als hoofdredacteur van de Nederlandstalige Kuifje, een functie die hij vier jaar zal uitoefenen. Op de redactie prutst hij wat aan De Eeuwige Oorlog: losse potloodkrabbels, een uitgewerkte dialoog,... • In 1986 staat Marvano op het punt de western Comanche over te nemen met de zegen van **Hermann**. Problemen bij **Lombard** (een nieuwe eigenaar) en de scenarist (**Greg** wil het scenario niet afwerken) en een nieuwe functie als uitgever bij **Den Gulden Engel** blazen alle bruggen op, hoewel er een ondertekend contract bestaat. **Rouge** neemt uiteindelijk Comanche over • Als uitgever voor Den Gulden Engel heeft hij de eerste Nederlandstalige albums uit van De Onnoembaren door **Yann** en **Conrad**, Rona door de Bretoen **Malo Louarn**, werk van **Wasterlain**, **Erika Raven** en anderen. Hij neemt er ontslag vooraleer de uitgeverij ermee stopt • Marvano en **Joe Haldeman** ontmoeten elkaar voor het eerst op een sciencefictionconventie in Gent • De Eeuwige Oorlog is een bewerking van The Forever War (1974), een roman van de Amerikaan Haldeman. Het boek put uit het Vietnamverleden van de schrijver • Haldeman raakt op 14 september 1968 zwaar gewond na een schermutseling dat een heus bloedbad wordt. Hij wordt met een helikopter afgevoerd en heeft meer dan tweehonderd wonden waarvan zowat twee dozijn ernstig. Vier mannen van zijn sectie sterven bij de slag. De volgende vijf maanden moet Haldeman opnieuw leren lopen • Marvano maakt eerst enkele proefplaten en presenteert ze op een sf-congres in het Britse Brighton waar Haldeman aanwezig is. Twee dagen later geven zijn literair agent en Haldeman hun officiële toelating om The Forever War te verstrippen • Het stripscenario is uitsluitend het werk van Marvano. Haldeman heeft daar niets mee te maken • Voor de ruimteschepen baseert Marvano zich op voorbeelden uit Star Wars en van **Chris Foss**, maar ook voorwerpen uit zijn buurt zoals een haardroger en een puntenslijper schenken inspiratie • De basis van de Tauranen in het eerste deel is gebaseerd op een stuk speelgoed van zijn driejarige dochtertje. Eenzelfde basis komt voor in een album van **Mœbius** • De haai in het tweede album haalt hij uit een boek van documentairemaker **Jacques Cousteau**. De haai is al eens identiek hetzelfde getekend (én gekleurd) in De Droom van de Haai door de Duitser **Matthias Schultheiss** • De Eeuwige Oorlog wordt ook voorgesteld aan **Lombard**, **Dargaud** en **Glénat**. Deze laatste vindt de ruimteschepen te gewoon en niet futuristisch genoeg • De Eeuwige Oorlog verschijnt ook in een Amerikaanse editie • Een eerdere samenwerking met een schrijver levert Solitaire op, geschreven door **Bob Van Laerhoven**, toevallig de vertaler van de roman The Forever War • Ook de reeks Rolrke is geënt op boeken van een schrijver, de Franse **Paul Sulitzer** • Met Haldeman werkt Marvano ook nog eens samen aan de opvolger Een Nieuw Begin (Dargaud) en Dallas Barr (Dupuis/Lombard) • In 2001 wint Marvano de **Bronzen Adhemar** • Haldeman is een fervente fan van het werk van de Amerikaanse schrijver **Ernest Hemingway** • De Eeuwige Oorlog deel 1 is het vierde album dat uitgegeven is in de collectie Vrije Vlucht • Van De Zeven Dwergen, dat andere album van Marvano in de collectie Vrije Vlucht, worden de onverkochte restanten vernietigd. Het is één van de redenen om te vertrekken bij Dupuis • De inkleuring van De Eeuwige Oorlog is het werk van **Bruno Marchand**, zijn debuut • Haldeman bestempelt De Eeuwige Oorlog als een anti-oorlogsroman maar absoluut geen anti-soldatenroman.

14 DE KLAAGZANG VAN DE VERLOREN GEWESTEN 1: SIOBAN

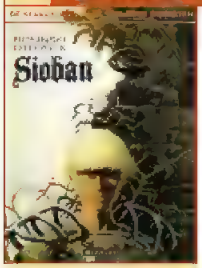

Tekenaar:
Grzegorz Rosinski
Scenarist:
Jean Dufaux
Uitgever:
Dargaud
Eerste druk: 1993
Oorspronkelijke titel:
Complainte des Landes Perdues 1: Sioban
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
De eeuwige strijd tussen goed en kwaad met aan de ene kant het jonge, vrijgevochten en vaderloze meisje Sioban en aan de andere kant Lord Blackmore aan wie Siobans moeder is toegewezen. Van een huwelijk walgt Sioban evenwel. Ondertussen is de Genadekrijger semus naar het kind Sioban op zoek.

Topwaardering:
Magie, middeleeuwse en Kelt'sche avonturene ementen, de zwart-wit strijd tussen goed en kwaad,... Mits goed gemixt kan de cocktail bijzonder goed smaken. En dat doet het met vol.e overtu'ging in dit middeleeuwse fantasyepos. **Jean Dufaux** schrijft ongetwi,feld op zijn best als hij een historisch ges'tueerde reeks mag schrijven, getuige de populariteit van zowel deze reeks als het Romeins-historische Murena. **Rosinski** steekt een tandje bij om zijn graf'sche ta.enten te botvieren op landschapen die in Ier.and en Schot.and gesitueerd lijken, statige en frivole personages en enthousiaste oorlogsscénes.

Aantal genomineerde albums van Rosinski: 22
Aantal genomineerde albums van Dufaux: 22

Weetjes:
Het verhaal van De Klaagzang van de Verloren Gewesten is oorspronkelijk bedoeld als een one-shot, verdeeld over twee albums • Tegenwoordig is **Rosinski** een waar idool voor de jonge tekenaars in zijn thuisland Polen en wordt hij er beschouwd als een pionier. Hij is de enige Pool die als stripauteur carrière heeft gemaakt. Elk van zijn albums is er vertaald • Tussen de 22 genomineerde albums van **Dufaux** zitten alle albums van De Klaagzang van de Verloren Gewesten en Murena • Achteraf bevat.t de tekenstijl van De Klaagzang Rosinski niet. Hij zou het liever radicaler van techniek, beeldregie en vertelritme zien verschil.en met Thorgal. Iets wat hij later wel doet voor het one-shot Western (2001) op scenario van die andere **Jean. Van Hamme** • Een bijnaam van Dufaux is *Monsieur Noir* (naar zijn tweeluik met **Griffo,** Mister Black) voor de duistere kant in zowat al zijn verhalen • In tegenste.ling tot andere scenaristen d e volgens de rege.tjes van het vak werken, weet Dufaux bij elk a.bum amper wat er in het volgende album staat te gebeuren. Zo blijft de tekenaar in het duister. Scenarist **Stephen Desberg** denkt daar het zijne van: "Hij neeft de leiding en a.leen hij bepaa.t wat er gebeurt in de serie. Dat een werkwijze a.s de zijne nogal eens botst met tekenaars als Griffo, Rosinski en **Marini** verwondert mij niet". Desberg benadrukt dat het kritiek is op zijn werkwijze en niet op de persoon Dufaux.

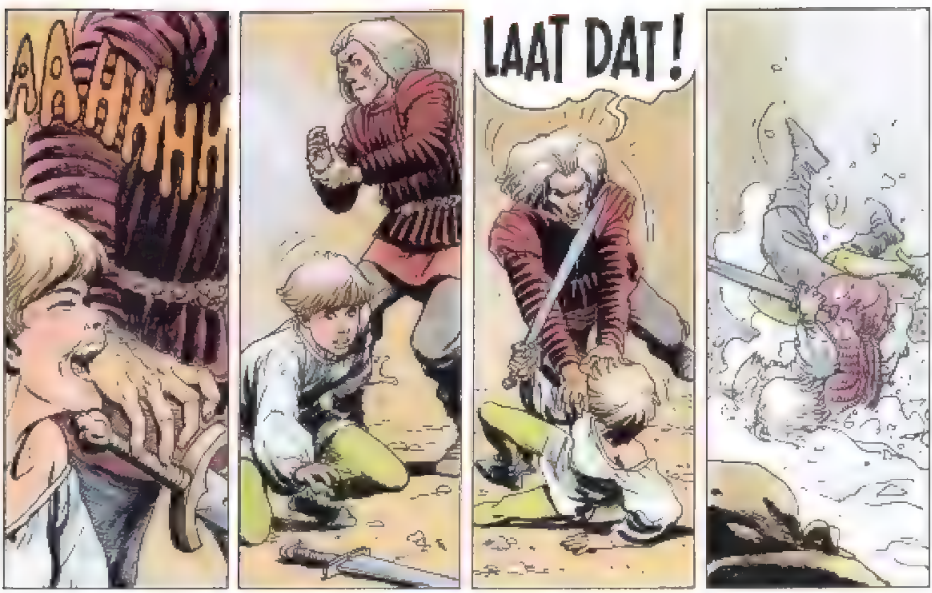

13 COMA 1: VINCENT

Tekenaar:
Steven Dupré
Scenarist:
Steven Dupré
Uitgever:
Glénat
Collectie:
Grafica
Eerste druk: 2002
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
De jongen Vincent komt terecht in een bos, samen met een groep andere kinderen. Hoe hij in het bos geraakt is weet hij niet, maar hij begrijpt snel wat het bos eigenlijk voorstelt. Maar dat is niet zijn enige zorg: de groep moet voortdurend op de hoede zijn voor de 'prikkers', monsters die personen doen verdwijnen. Bovendien blijkt de leider van de groep een etter te zijn die de mooie Dana wel ziet zitten.

Topwaardering:
In bepaalde middens is **Steven Dupré** een afgod die niets verkeerd kan doen. Nochtans is de eindscore een optelling van veel meer dan enkel topscores van deze *diehard*-fans. Het psychologische element in de uitmuntend realistische getekende Coma-reeks overstijgt de publiekfantasy van veel Franse importreeksen. Dat Dupré, net zoals al te veel Vlamingen, nog het meeste erkenning krijgt als hij eerst in het buitenland publiceert, mogen we wijten aan het belachelijk misplaatste *underdog*-gevoel van de doorsnee Vlaming. Wees nu eens trots op wat er al tijd was, zeg.

Aantal genomineerde albums van Dupré: 5

Weetjes:
Steven Dupré debuteert in 1986 met het kortverhaaltje Romeo's Kustperikelen in het Zee Zon Zand Strip-boek van **Standaard Uitgeverij**. Zijn pseudoniem luidt dan nog **Dust** • Een jaartje later, in 1987, verschijnt Wolf voor het eerst in de kranten Het Volk en Het Laatste Nieuws • Tussen het laatste album van Sarah & Robin en Coma liggen vier jaar waarin Dupré zich bezighoudt met animatie en proefprojecten met verschillende scenaristen zoals **Yann, Hulet, Marvano, Virginie Vanholme** (Doodsbang),... Ze draaien allemaal op een sisser uit, op hier en daar een kortverhaaltje na • Als **Tome & Janry** te kennen geven dat ze willen stoppen met Robbedoes, vraagt **Dupuis** aan onder andere Dupré om een paar proefplaten te tekenen. Uiteindelijk gaan de Span aard **Munuera** en de Fransman **Morvan** met de buit lopen • Ook voor De Pioniers van de Nieuwe Wereld door **Jean-François Charles** maakt Dupré proefplaten. Hier zal Vlaming **Ersel** de reeks overnemen • Steven bekent een groot bewonderaar te zijn van **Régis Loisel, Bernard Hislaire** (zie Samber hierna) en **Frank Pé** (zie Zoo op nummer 18) • Steven krijgt het idee voor Coma eind jaren tachtig wanneer een persoon veel te laat op een afspraak aankomt. Als Steven dan vraagt waarom hij te laat is, antwoordt deze: "Wel, in coma, hé". Stevens radertjes draaien in werking en hij proeft de internationale klank van het woord "coma". Volgens hem is er nooit eerder iemand geweest die een comateuze toestand als een locatie opvatte • In Stripschrift 211 uit 1986 publiceert het Nederlandse stripinfotijdschrift een reeks onvoltooide projecten van Vlaamse en Nederlandse auteurs. Coma Ni Padme Hum door **Bart van Erkel** en **Martin Lodewijk** is bedoeld als een album voor de Bulldog-reeks van **Paul Rijperman** (later Atomium-reeks genoemd na de overname van **Loempia**). De dertig afgewerkte pagina's van eind 1983, begin 1984 blijven stof vergaren bij gebrek aan de dialogen waarvoor Martin Lodewijk plots geen tijd/zin meer heeft. In het verhaal belandt een man in een ziekenhuis in coma. In het schemergebied tussen leven en dood beleeft hij een bizar avontuur waarin hij, het moet opnemen tegen zijn echtgenote, de dokter uit het ziekenhuis en een afzichtelijk monster dat de eerbaarheid van zijn verpleegster bedreigt • Standaard Uitgeverij vraagt Steven eens iets anders te maken dan Sarah & Robin. Maar het Coma-project beandt later in de spreekwoordelijke kluis van de uitgever. Daar blijft het enkele jaren liggen en komt er pas uit na het nodige juridische getouwtrek om de rechten terug te krijgen • Dupré helpt een handje aan Sam 6 (1995) en 7 (1996) van **Jan Bosschaert** en **Marc Legendre**. Hij verzorgt het inktwerk en het uitwerken van decors • Dupré is de hoogst genoteerde Vlaming die zijn carrière start in Vlaanderen en bovendien nog steeds woont in Vlaanderen • Zelf voelt hij zich geen Vlaamse tekenaar. Steven groeit op met de weekbladen Kuifje en Robbedoes en ziet zich daarom eerder in een Franstalige traditie staan. Johan en Pirrewiet sprak hem bijvoorbeeld meer aan dan Suske en Wiske of Jommeke • Een specialisatie van Dupré is het tekenen van bomen en bossen wat hem heel goed uitkomt voor het eerste tweeluik van Coma • Door zijn Frans klinkende familienaam, denken bepaalde recensenten in Frankrijk dat Coma 1 het debuut is van Steven Dupré • Op zelfstandige basis werkt Steven voor de Vlaamse animatiestudio's **Barking Bananas** en **DFJ (De Familie Jansen bvba)** waar hij onder andere figuurstudies en lay-outs maakt voor de Vlaams/Duitse tekenfilm Tijl Uilenspiegel en ander werk voor Duitse animatie-tv-reeksen • Het animatieavontuur is bijlange nog niet afgelopen want Steven heeft een project lopen rond de langspeelanimatiefilm Midgard naar een eigen scenario. Midgard combineert een historisch vernaal met sciencefiction • Coma 1 is de hoogst genoteerde 21ste-eeuwse strip in deze ***BelgenTop*** • Hoewel er een betrekkelijk Vlaams succes valt op te tekenen, beslist uitgever **Glénat** om na deel 3 en na een verbluffende cliffhanger — de reeks te stoppen. De reeks loopt voor geen meter in Frankrijk en het kostenplaatje voor een exclusief Nederlandstalige uitgave is niet rendabel voor de uitvoering in hardcoveredities. Ondertussen poogt Dupré de rechten op Coma terug te verderen van Glénat. Vreemd genoeg blijft de Franse editie wel genoteerd in het huidige, beschikbare catalogusaanbod.

12 SAMBER 1: MINDER IS MEER...

Tekenaar:
Yslaire (Bernard Hislaire)
Scenarist:
Balac (Yann = Yannick Lepennetier)
Uitgever:
Glénat
Collectie:
Prestige
Eerste druk: 1986
Oorspronkelijke titel:
SAMBRE 1: PLUS NE M'EST RIEN...
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
De onmogelijke liefde tussen Bernard Samber, zoon van een gegoede maar gestoorde familie, en Julie, een uitgestoten, zigeunerachtige stropersdochter met bloedrode ogen in het Frankrijk van de 19de eeuw.

Topwaardering:
Daar waar Hislaire in het weekblad Robbedoes nog de zwart-wit reacties "Ik hou er niet van" of "Ik vind dit enorm goed" oogsweekt bij de lezers met zijn romantische Frommeltje en Viola, slaat hij onder het pseudoniem Yslaire bij het verschijnen van het romantisch-dramatische Samber 1 een heipaal van jewelste in het striplandschap. Zijn tekenstijl schaaft hij voor dit hooggewaardeerde liefdesepos bij tot een meer realistische variant. De historische context en de karaktervolle typering van de personages zorgen voor een grote geloofwaardigheid... of tenminste voor een grote bereidheid tot geloofwaardigheid. Het doordachte kleurgebruik is dan nog niet het laatste compliment dat we bij dit album kunnen plaatsen.

Aantal genomineerde albums van Yslaire, Hislaire: 5
Aantal genomineerde albums van Yann: 2

Weetjes:
Aanvankelijk zetten **Yslaire** en **Balac** (= **Yann**) de serie SAMBER op als een project voor 120 pagina's. Bij de uitwerking van dit eerste deel merken ze dat de geplande start veel meer in beslag zal nemen. De auteurs opteren dan maar voor een vier- of vijfluik, maar dat zal anders evolueren • Zowel Yslaire (in 1975) als Yann (in 1974) debuteren in ROBBEDOES met een VRIJ VOLK, twee pagina's waarin debutanten min of meer carte blanche krijgen voor een eigen stripverhaal. Ook **Conrad**, **Frank** en bijvoorbeeld **Kamagurka** zien we op deze pagina's debuteren • Tussen FROMMELTJE EN VIOLA (waarvan het vierde verhaal nooit is voorgepubliceerd in ROBBEDOES en later EEN SCHANDEL ook nooit in een Nederlandstalig album, en SAMBER wegt de concordering van twee andere projecten, LULU CHINE is een triest, magisch-realistisch en zelfdestructief verhaal over een jonge vrouw die koste wat het kost naar China wil. (A SUIVRE), de Franse variant van WORDT VERVOLGD, aan wie LULU CHINE wordt aangeboden, weigert het verhaal. De 4,5 uitgewerkte pagina's dikken later op in de albumpublicatie LA BANDE A RENALD bij uitgeverij **Guy Delcourt**. Het andere project is de geweldadige en barokke ridderstrip TANNENBAUM dat bedoeld is voor het geplande stripblad L'AVENTURE. Aan het blad zouden ook Yann en Conrad, **Cossu**, **Berthet**, **André Geerts**, **Frédéric Jannin**, **Yves Schlirf** en **Alain De Kluyssche** deelnemen, het project raakt nooit van de grond • De zwart-rode kleurschakeringen staan respectievelijk voor de dood en de liefde. In de complexe herinnerdelirde en deels herkende versie in 2003 wordt het contrast nog sterker doorgetrokken • Het antropologische essay "De Oorlog der Ogen" van het personage Hugo Samber sluit nauw aan bij de werkelijke racistische theorieën uit de tijd • Yann is geen België en een vreemde eend in deze bijt. Hij is geboren in Marseille, maar woont al twee jaren in Brussel • De samenwerking tussen Yslaire en Yann duurt niet langer dan het eerste deel en de pagina's 1 tot 3 en 26 tot 46 van deel 2, dat Yann drie of vier keer heeft moeten herschrijven van Yslaire. De reden voor het stopzetten van hun gebundelde krachten is omdat ze anders tegen de serie aankijken. Yann ziet het eerder als een feuilleton en Yslaire als een roman • De 19de eeuw is volgens kunst- en andere cultureel verheven middens de Eeuw van de Romantiek • het personage Bernard heeft dezelfde voornaam als de tekenaar **Bernard Hislaire**, een deeltje van Yann • Samber is doordrongen van de sfeer van de Franse schrijver **Victor Hugo**, de auteur van onder andere LES MISÉRABLES en DE KLOKKENLUIDER VAN DE NOTRE DAME en een favoriet van Yslaire. Versch illende zinnen komen rechtstreeks uit de boeken van Hugo, maar ook uit romans van de Franse schrijvers **Lamartine** en **Nerval** • Het pseudoniem Balac koos Yann om in de eerste plaats geen verwarring te scheppen met zijn andere werk voor bijvoorbeeld DE ONMOEDBAREN, de homo-parodie BOB MARONE en ander humoristisch werk. Balac lijkt op **Balzac**, alweer een Franse schrijver, en is bovendien de familienaam langs moederskant • De naam van het geslacht Samber kwam er door de geplande titel: *Sang* (bloed), maar dat vonden de auteurs te expliciet. Yslaire laat zich meestal openen en nimmt er op los, eerst met behulp van het woordenboek, later door gedachtensprongetjes: *sang... sans... cendre... sombre... Sambre!* • Het huis van de Sambers is gebaseerd op het huis van Yslaires toenmalige vriendin in de versie van Yann of het huis van Yslaires kindertijd volgens hemzelf • In Yanns alternatieve versie van deel 4 zouden Bernard en Julie sterven op het kerkhof van Père Lachaise, gefusilleerd door revolutionairen van de Commune. Ze zouden gelukkig sterven omdat ze eindelijk samen zijn na een bijna hopeloze, dramatische zoektocht in deel 2 en 3 met de diverse Franse revolutiegolven op de achtergrond • Op aangeven van Yann kleurt Yslaire de ogen van Julie aanvankelijk groen. Maar dankzij het zwart, rood gekleurde album DE KAKKERLAKKENKLEUR van **Jacques Tardi** ontwikkelt Yslaire een fetisj voor de kleur rood • De titel MINDER IS MEER is een regel uit een gedicht van **Alfred de Musset** dat hij schrijft na zijn scheiding van **George Sand** • Je zou het niet durven vermoeden aan de originele schetsen of reproducties ervan ziet, maar Yslaire werkt voor zijn figuren nooit naar model, altijd alles uit het hoofd • In een speciale strip figurenreeks staat ook Julie in 1987 of 1988 te pronken in de Franse PLAYBOY. Bernard houdt op de achtergrond een oogje in het zeil • Is het je ooit opgevallen dat Samber en Julie's ogen en haarkleur elkaars negatief zijn? • Het SAMBER-epos zou volgens planning uit maximum twaalf delen bestaan (de vier verschenen delen van de eerste cyclus en acht delen van de huidige, tweede cyclus), met parallelle daaraan inschien een verhaal over de jeugd van Hugo Samber • In UN HAREM DE PAPIER uit 2004 bekent Yann het volgende: "In het midden van de eerste episode leed Hislaire lange tijd aan een depressie (...) Hij verdween twee weken lang zonder een teken van leven te geven, terwijl de voorpublicatie van SAMBER al liep in VECU. **Filippini** kwam steeds vaker langs in het atelier. Hij zocht nieuwe pagina's omdat de voorpublicatie al begonnen was. Van vier pagina's per maand moest hij overschakelen naar twee, vervolgens één... Woedend dreigde hij ermee het verhaal te onderbreken. Ik wist niet wat te antwoorden." **Christian Darasse**, die de decors tekende, was er ook een gelukkig had Bernard nogal wat potloodtekeningen en naïef geinkte prenten gemaakt. Darasse en ik hebben dan samen twee pagina's gemaakt naar zijn tekeningen. Het was een scène op een kerkhof en omdat Darasse er al decors voor had getekend, voelden het om deze te monteren, voorgaande prentjes te kopieren en te herschikken. Zelf heb ik de kezelstenen op de grond getekend om Darasse te helpen en verder heb ik de armen van uitgeknipten ze uit een grafkelder laten komen om de held te grijpen, enzovoort. We hebben de platen zo ingediend. Toen Bernard terugkeerde, ongelukkig, overtuigd van het onverminderlijke en de stopzetting van SAMBER, hebben we hem gezegd dat de serie werd voortgezet als of er niets gebeurd was. De bewuste pagina's staan nog steeds in het album..." Yslaire omschreef hij eerder in het boek als een fascinerende, genlale tekenaar die toen onder andere een jeans droeg in roze fluo. Yann beweert ook dat het zijn idee was om voor SAMBER de realistische toer op te gaan met een sober kleurenpalet, bleke aangezichten, rode kleurtoetsen.... Nietteminder, de pagina's met het knopen en plakwerk waarvan sprake zijn de platen 22 en 23.

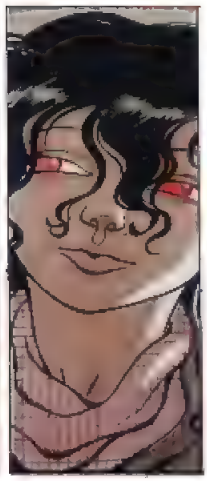

11 THORGAL 5: DE SCHADUWEN VOORBIJ

Tekenaar:
Grzegorz Rosinski
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Lombard/Albracht
Eerste druk: 1983
Oorspronkelijke titel:
THORGAL 5: AU-DELÀ DES OMBRES
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Thorgal ziet er als een schooier uit als hij het verhaal binnenstrompelt. In zijn spoor volgt de jonge en volverliefde Shan'ah, medeverantwoordelijk voor de verwoesting van hun beider geboortedorp (lees DE ZWARTE GALEI) en de vermeende dood van zijn vrouw Aaricia. In een doorzopen taveerne herkent een grijsaard Thorgal door de sleutel van de tweede wereld rond z'n nek, een geducht wapen zo blijkt. De gebroken man Thorgal wordt meegetroond naar een heiligdom. Thorgal moet doordringen tot achter de tweede wereld om zijn geliefde te redden.

Topwaardering:
Na zijn heldenavonturen in DE ZWARTE GALEI (nummer 60 in onze ***BelgenTop***) toont Thorgal zich aanvankelijk van zijn meest kwetsbare kant. Het verlies van Aaricia valt 'm zwaar. Een zielloos hoopje vlees en botten is wat van hem rest, in bescherming genomen door een jong meisje dat voor haar verliefdheid domme daden stelde. Sentiment en emotie, niet in het minst door de (on)bedoelde (zelf)opoffering op het eind, plaatsen definitief de rechtvaardige held Thorgal in de spotlichten als een broze mens met een zwakke plek: de liefde voor zijn vrouw. De mythische queeste die hij actief ondergaat weekt de antipode, zijn avontuurlijke aard, in hem los. Een fantastisch dubbele persoonlijkheid dat in latere albums wordt uitgediept.
Aantal genomineerde albums van Rosinski: 22
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Het doorsnijden van de levensdraad is geïnspireerd op de Griekse mythe ORPHEUS EN EURYDICE • De witte weg die Thorgal en Shan'ah onder geen enkele voorwaarde mogen verlaten, is dan weer een vondst die we allen herkennen uit THE WIZARD OF OZ • DE SCHADUWEN VOORBIJ wint 'n zijn verschijningsjaar 1983 de **Grote Prijs Saint-Michel**, ooit een belangrijk Belgisch stripfestival. Deel 2, HET EILAND VAN DE BEVROREN ZEEËN, leverde **Rosinski** in 1979 al de Grote Prijs Saint-Michel op voor het beste realistische tekenwerk • **Graza**, de inkleurster van THORGAL, is de echtgenote van tekenaar **Zbigniew Kasprzak** (noem 'm maar vlug **Kas**), Rosinski's aangenoot en latere tekenaar van de sciencefictionreeks HANS waarvan in 1983 het eerste album verschijnt op scenario van **André-Paul Duchâteau**... en uiteraard getekend door Rosinski • 60% van het THORGAL-lezerspubliek bestaat uit vrouwen • Verschillende van THORGAL's beproevingen zien we terug in het kortvernaalniemendalletje DE BARBAARSE MAAN van het duo Rosinski + **Van Hamme**. Het verscheen in SUPER KUIFJE 26 (1984) met als thema RIDDERS. De cover is trouwens ook van Rosinski. De ontmoeting met de prinses, gelegen in een bed boordevol kussens, heeft anders ook wel wat weg van de eerste kennismaking van Jon, de Chinkel, met Volga de zieneres... • De Parijse galeriehouder **Daniel Maghen** deed in 2005 zijn boekhouding eens open. Het klapstuk is de originele cover van THORGAL 5: DE SCHADUWEN VOORBIJ, uitgevoerd als een olieverfschilderij van 80 cm breed x 120 cm hoog, dat van eigenaar wisselde voor zestigduizend euro. Vier andere THORGAL-covers van minder mythische albums zijn in de galerie trouwens al voor twintigduizend euro per stuk van de hand gegaan.

10 LARGO WINCH 1: DE ERFGENAAM

Tekenaar:
Philippe Francq
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Dupuis
Collectie:
Spotlight
Eerste druk: 1990
Oorspronkelijke titel:
LARGO WINCH 1: L'HERITIER
Uitvoering:
SC en HC, kleur

Plot:
Nerio Winch, de schatrijke Amerikaanse zakenman met Joegoslavische roots en eigenaar van Groep W, de grootste groep multinationals ooit door één man bestuurd, wordt brutaal vermoord door een corrupte directeur van één van zijn bedrijven. Maar Nerio heeft een erfgenaam, een geadopteerde zoon: de 26-jarige Joegoslaaf Largo Winczav, een wees. Van de ene dag op de andere erft hij een imperium van 562 bedrijven met filialen die actief zijn in 57 landen en werk verschaffen aan 400.000 medewerkers. Alle bedrijven zijn onderverdeeld in elf groepen die een gezamenlijke omzet halen van 44 miljard dollar, een abstract bedrag. Niemand aan de top wist dat Nerio een erfgenaam had. Largo is hun nieuwe baas. Maar op dat moment zit Largo in een gevangenis in Istanboel op beschuldiging van een moord die hij niet heeft gepleegd.

Topwaardering:
Seks, geld, actie,... Tja, een combinatie dat er niet om liegt als je de resultaten van verkoop en waardering bij elkaar optelt.

Aantal genomineerde albums van Francq: 5
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Van Hamme werkt elf jaar lang voor de grote multinational onals: eerst bij **US Steel** en daarna bij **Philips**. Hij zou al vroeg kunnen gaan rentenieren met het beheren van zijn aandelenportefeuille, maar vertelt liever verhalen • In 1966 ontmoet Van Hamme dankzij zijn verloofde één van de grote tekenaars van het weekblad Kuifje van de eerste generatie, **Paul Cuvelier** waarvoor hij Epoxy en de twee laatste verhalen van Corentin zou schrijven. Zijn verloofde is een mode van de schilder/tekenaar Cuvelier • De naam van het vrouwelijke personage Epoxy verwijst naar een baanbrekend polymeer van US Steel • In 1975 is hij verantwoordelijk van **Philips België**. Mexico is de volgende halte, maar da's ver verwijderd van de Franstalige uitgevers • Op 1 april 1976 neemt Van Hamme ontslag en wil voltijds scenarist/schrijver worden. Het eerste jaar verdient hij 3.700 euro aan auteursrechten. Van mei tot september 1976 schrijft hij zijn eerste roman — en nu zijn we er: Largo Winch en de Groep W. Hij stuurt het vervaal naar tien uitgevers en blijft hen bestoken met brieven. Ze antwoorden allemaal. Zes uitgevers reageren positief. Er verschijnen drie Largo Winch-romans die een verkochte oplage bereiken van zevenduizend tot elfduizend exemplaren, niet slecht maar onvoldoende om van te leven • Zes jaar na het eerste deel van XIII bewerkt Van Hamme zijn oude romans voor tekenaar **Philippe Francq** die hem om een scenario vraagt • Francq heeft op dat moment namelijk problemen met zijn scenarist **Delvaux** met wie hij twee albums van Léo Tomasini maakt voor **Dargaud** in 1988 en 1989 • Uitgeverij **Dupuis** neemt een risico door de oplage van het eerste deel van Largo Winch vast te leggen op 52.000 Franstalige exemplaren en 16.700 Nederlandstalige exemplaren. Dankzij de nodige promotie en het creëren van een hype (bedankt, promotieafdeling van Dupuis!) profiteert het eerste deel van het succes van XIII. De naam Van Hamme op de cover doet de rest • Het commerciële succes van Winch stijgt ziendelogen. De oplage van Van Hammes gouden drievuldigheid, waarvan in 2004 elk een nieuw deel verschijnt, bedraagt 450.000 exemplaren (XII deel 16) en 280.000 (Thorgal 28). Largo Winch 13 doet beter met 530.000 exemplaren • Naast Léo Tomasini is Francq de tekenaar van Vrolwen en Steden waarvan twee albums verschijnen op scenario van **Bob de Groot** in 1987 en 1988 bij uitgeverij Dargaud • De covers van een herdruk van de drie Winch-romans zijn getekend door **Dany** voor wie Van Hamme Avontuur Zonder Helden (nummer 67 in de ***BelgenTop***) en 20 Jaar Later schrijft • Uit de reeks Largo Winch wordt een tv-serie gepuurd. Speciaal voor de tv-reeks krijgt Winch de vrouwelijke lijfwacht Joy. Van Hamme is er zo enthousiast over dat hij haar graag in de stripserie wil schrijven, maar dat plan laat hij snel achterwege. De tv-reeks is echter geen succes en wordt gestaakt na twee seizoenen • Francq start zijn carrière bij de **Studio's Hergé** waar hij **Bob De Moor** grote diensten bewijst voor het uitwerken van de decors van de eerste tien pagina's van een album van Corl de Scheepsjongen en het inkten van het volledige album • De auteursrechten van Largo Winch maken het voor Francq mogelijk om een villa te kopen in de Provence. Zijn arm breekt hij tijdens het opknappen van de villa. Het ongelukje maakt hem maandenlang werkonbekwaam en stelt de release van een jaarlijkse nieuwe Winch voor een jaar uit • Ook Van Hamme plukt de vruchten van zijn auteursrechten. Het Franse economische magazine Challenges berekent in het novembernummer van 2005 het volgende: al zeker 25 miljoen exemplaren van zijn gezamenlijke reeksen vlogen over de toonbank, goed voor zo'n één miljoen euro inkomsten... per jaar! Maar zoals je al wist, schroeft Van Hamme zijn stripproductie terug. Zijn inkomsten zijn reeds verlaagd naar 800.000 euro per jaar. 't Is nog genoeg om de boodschappen en *den elektriek* te kunnen betalen. Het zal hem worst wezen want wat hij ervoor in de plaats wint, zo zegt hij, is een kostbaar goed: tijd! • Net zoals **Jean Dufaux** heeft Jean Van Hamme een buitenverblijf aan de kust. Ze hebben elk een appartement in Knokke • Francq houdt duidelijk van flitsende actie en snelle voertuigen. Zelf heeft hij een diploma van helikopterpiloot, een hobby van hem.

9 DE AVONTUREN VAN KUIFJE: DE BLAUWE LOTUS

Tekenaar:
Hergé (Georges Remi)
Scenarist:
Hergé (Georges Remi)
Uitgever:
Casterman
Eerste druk: 1947
Oorspronkelijke titel:
Les Aventures de Tintin: Le Lotus Bleu
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Reporter-avonturier Kuifje zet zijn reis na De Sigaren van de Farao verder en belandt in Shanghai waar hij wordt verwacht. Al bij zijn aankomst hebben snoodaards hem in het oog. Op audiëntie bij Japanner Mitsuhirato raadt deze hem aan terug naar Indië te trekken om de maharadjah bij te staan. Hoe dan ook is het leven van Kuifje op Chinese bodem niet meer veilig. Dat ontdekt hij na onder andere twee beschietingen.

Topwaardering:
Hergés eerste politiek geëngageerde album waarin hij duidelijke standpunten inneemt, is een fascinerend resultaat van de innige vriendschap die hij met de Chinese student Tchang opbouwt. Met de dood constant op de loer (het toppunt zijn de "Gezocht" affiches) moet gezegd dat Kuifje nogal lichtzinnig op de boven hem ontwikkelende situaties reageert. Pas laat in het verhaal redt hij Tchang van de verdrinkingsdood. Het rondje opsommingen van clichés over westerlingen en Chinezen is ook nu nog een oogopener: dit gaat over vooroordelen. De bijna broederlijke band tussen Tchang en Kuifje blaast al die domme vooroordelen weg. Voor de komische noot zorgen de Jansens (géén tweelingen) die in al hun ijver om zich te vermommen de halve plaatselijke bevolking in hun zog meeslepen. En net zij krijgen de opdracht Kuifje te arresteren.

Aantal genomineerde albums van Hergé: 19

Weetjes:
Aan het eind van De Sigaren van de Farao kondigt **Hergé** in Le Petit Vingtième (de jeugdbijlage van de Waalse krant Le XXe Siècle) aan dat Kuifje weldra zijn reis zal voortzetten in het verre oosten. Pater **Gosset**, aalmoezenier van de Chinese studenten aan de universiteit van Leuven vraagt hem enkele weken later in een brief om zich toch vooral goed over China te documenteren. Gosset stelt Hergé in 1934 voor aan de jonge Chinese student **Tchang Tchong-Jen**, die aan de Brusselse kunstacademie studeert. Tchang wordt een vriend voor het leven • Hergé kan dankzij Tchangs inbreng alle heersende clichés over China ontkrachten. In ruil beoont Hergé zijn nieuwe vriend met een belangrijke hoofdrol. • Ten tijde van de creatie van het verhaal woedt de Chinees-Japanse oorlog in alle hevigheid. Authentieke feitelijke elementen en gebeurtenissen vinden hun weg in De Blauwe Lotus, een politiek geëngageerd meesterwerk. De westerse pers staat aan de kant van Japan, maar door gesprekken met Tchang en duidelijke inzichten in de Chinese situatie is Hergé een andere mening toegedaan. Het resulteert in een negatieve voorstelling van de Japanse bezetter • In het album komen Chinese slogans voor, gekalligrafeerd door Tchang. De boodschappen roepen in de Chinese taal op tot een boycot van Japanse producten, ze vallen het imperialisme aan of wijzen op de grondbeginselen van de regering van **Soen Yat-sen** • De Japanse ambassade in Brussel leest het verhaal in voorpublicatie en tekent protest aan • Een Belgische generaal, die de Belgisch-Chinese verstandhouding nochtans toegenegen is, verzoekt de directeur van Le XXe Siècle de publicatie van het verhaal stop te zetten • De Chinese leiders zijn dan weer vol lof en nodigen Hergé in 1939 officieel uit in hun land. 35 jaar later bezoekt hij effectief het dan communistische land • De Nederlandstalige eerste druk betreft een hertekende versie van de oorspronkelijke editie uit 1936. Deze oorspronkelijke Franse editie is inmiddels verkrijgbaar in vele facsimile-versies • **Edgar-Pierre Jacobs** getuigt dat Hergé voor het inkleuren van enkele gelakte zullen in de strip een heel klein beetje vermiljoen met een druppeltje oker mengde om het volmaakte lakrood te krijgen. Jacobs zag hem op zijn penseel zuigen en zei dat niemand dat toch zou merken. "Maar hij moest en zou dat lakrood hebben. Bij het drukken is het natuurlijk een heel ander rood geworden" • Hoewel Kuifje een reporter is, hebben we hem nooit een artikel zien schrijven • Tranen van verdriet vallen Kuifje te beurt bij het afscheid van zijn vriend, broer Tchang.

8 DE DORPSGEK VAN SCHOONVERGETEN

Tekenaar:
Did er Comès
Scenarist:
Did er Comès
Uitgever:
Casterman
Collectie:
Wordt Vervolgd Romans
Eerste druk: 1983
Oorspronkelijke titel:
S.ence
Uitvoering:
SC, zwart-wit

Plot:
De boerenknecht Stilte, die stom is, leeft in het rustige, Ardeense dorpje Schoonvergeten. Hij is een bijna kinderlijke, naïeve ziel. Z'n wrede baas Abel Mauvy noemt 'm de koning van de idioten, alleen weet hij niet "watun id'oot is". Abel vertrouwt 'm niet echt en vermoedt in hem het boze oog. Wanneer Stilte op een dag een verlaten schuur betreedt, kweekt hij een fascinatie dat Abel, diens vriend De Vlieg (de officiële tovenaar van Schoonvergeten) en de dorpelingen angst inboezemt of wraakgevoelens doet losweken. Stilte ontmoet een heks die hem zal helpen, maar de beverd blijkt slechts een instrument voor naar bloedwraak.

Topwaardering:
Een wondermooi, ontroerend verhaal waarin toverij en bovennatuurlijke gebeurtenissen het lot van Stilte bepalen. Een realistische meerwaarde haalt **Comès** uit het geloofwaardig neerzetten van een Ardeens (sneeuw)landschap. Zijn contrastrijke zwart-wit tekeningen bepalen, net zoals in zijn ander werk, een grimmige sfeer. Nochtans zorgt de aandoenlijke humor van de onwetende Stilte hier en daar voor een onverwachte glimlach.

Aantal genomineerde albums van Comès: 3

Weetjes:
Comès ziet het levenslicht in het Duitse gedeelte van België. Z'n moeder spreekt Frans, zijn vader Duits • Op school leren de broeders hem zijn 'handicap' af, Comès is namelijk linkshandig en toen werd dat op school nog verplicht afgeleerd. Nog steeds schrijft Comès met zijn rechterhand, maar tekenen doet hij met de linkerhand, "de kant van het intuïtieve en persoonlijke" • Hij heeft een fascinatie voor het fantastische en hekserij, elementen die ook in dit album voorkomen • Muziek is zijn toevlucht voor zijn vervelende job als technisch tekenaar bij een textielbedrijf dat hij vanaf zijn zestiende uitoefende. Hij maakt naam als drummer en speelt in verschillende Belgische en Amerikaanse jazzgroepen • Het album is in de grootste Vlaamse stripspeciaalzaken het vierde best verkochte album van 1983, na Gijs: Flater 14: De Flater-Saga, Yoko Tsuno 13: De Aartsengelen van Vinea en Alex 17: De Keizer van China • In 2001 herdrukt Casterman De Dorpsgek van Schoonvergeten in twee delen in kleur. Blasfemie! Nochtans zijn de overwegend roze tinten de keuze van Comès • De internationaal verkochte oplage bedraagt in 2005 ongeveer 230.000 exemplaren.

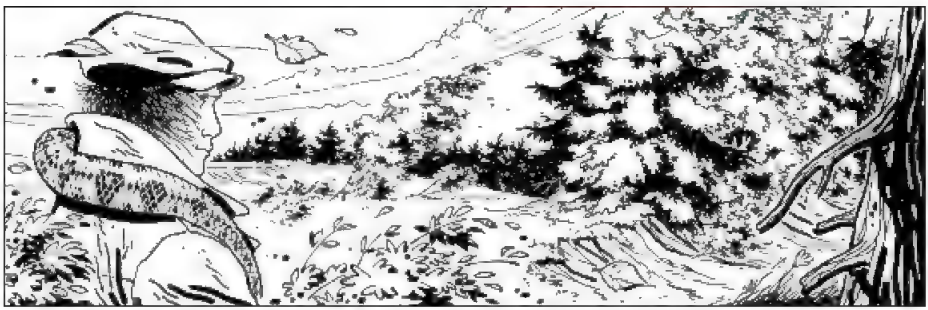

7 THORGAL 9: De Boogschutters

Tekenaar:
Grzegorz Rosinski
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Lombard
Eerste druk: 1985
Oorspronkelijke titel:
Thorgal 9: Les Archers
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Tijdens een storm op zee vergaat Thorgals boot. Tjall de Vurige redt Thorgal van een gewisse dood. Zijn oom Arghun, "Boomvoet" (omdat hij een houten been heeft), kan hem aan wapens helpen. Arghun is een gerenommeerde wapensmid. Gewapend met een boog en in het gezelschap van de wispelturige schone Kriss van Valnor, een klant van Arghun, schrijven ze zich in voor een boogschutterstoernooi. Thorgal hoopt zo geld te winnen om een nieuwe boot te kunnen betalen. Maar Kriss wil meer.

Topwaardering:
Robin Hood, Ivanhoe, Wilhelm Tell, Ben Hur, Gladiator,... Met een historische, in dit geval vroegmiddeleeuwse, arena en een belangrijk of allesbepalend toernooi zit je als scenarist safe voor het brengen van competitieve spanning. Het eerste optreden van vriend/vijand Kriss van Valnor doet meteen smaken naar meer. Zij wordt dan ook één van de belangrijkste bijfiguren uit de reeks. Jammer, maar **Van Hamme** heeft nadien nooit meer het verhalende succes van De Boogschutters kunnen herhalen in de Thorgal-saga, laat staan evenaren. Ook al probeert hij het zeventien jaar later met het doorslagje De Barbaar (deel 28 uit 2002). **Rosinski** is een meester op het gebied van het realistische tekenwerk, niet in het minst in zwart-wit want een originele Thorgal-pagina oogt net zo sterk als een ingekleurde. Nochtans hanteert hij voor Thorgal een weloverwogen kleurenpalet.
Aantal genomineerde albums van Rosinski: 22
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
In september 1976 ontmoet **Rosinski** de scenaristen **Van Hamme** en **André-Paul Duchâteau**, die voor de tekenaar de sf reeks Hans zal schrijven. Rosinski spreekt geen woord Frans en leert de taal uit de scenario's die hij toegestuurd krijgt • Op dat moment staat Van Hamme op het punt zijn baan als manager in het bedrijfswezen op te geven om zijn schrijfcarrière te ontwikkelen • Rosinski geeft te kennen dat hij geen modern verhaal wil tekenen omdat hij er geen documentatie over heeft en net hem niet interesseert. Van Hamme stelt hem een vikingavontuur voor vanuit een mythisch perspectief. Thorgal is dus geboren • Pas in 1982 verhuist Rosinski van Warschau naar Brussel omdat de orde en het gezag in Polen het zelfs onmogelijk maken zijn platen op te sturen. Het zou hem nog veel moeite kosten om zijn gezin over te brengen • De Boogschutters is een klassiek avonturenverhaal dat net zo goed echt had kunnen gebeuren. Het is Van Hammes compenserende antwoord op de angstaanjagende psychologische thriller Aïnoë, het vorige deel in de reeks. In Aïnoë komt Thorgal nauwelijks voor en dragen zoon Jolan en vrouwlief Aaricia de hoofdrol • Rosinski noemt De Boogschutters een middeleeuwse western • Na een langzame start is Thorgal in deze periode inmiddels een gevestigde waarde in heel Europa, van Frankrijk tot diep in Scandinavië • Dit album kon veel hoger eindigen als het geen ongelukkige concurrentie werd aangedaan door dat andere bijzondere album uit dezelfde reeks, deel 5: De Schaduwen Voorbij, dat op nummer 11 strandt.

6 DE AVONTUREN VAN KUIFJE: KUIFJE IN TIBET

Tekenaar:
Hergé (Georges Remi)
Scenarist:
Hergé (Georges Remi)
Uitgever:
Casterman
Eerste druk: 1960
Oorspronkelijke titel:
LES AVENTURES DE TINTIN: TINTIN AU TIBET
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Op vakantie in de bergen valt Kuifje in slaap tijdens een partijtje schaak met Kapitein Haddock. Hij krijgt een nachtmerrie over zijn oude Chinese vriend Tchang (DE BLAUWE LOTUS). De volgende morgen krijgt hij een brief van Tchang waarin hij zijn komst naar Europa aankondigt. Maar een bericht in de krant meldt de dood van Tchang na een vliegtuigramp boven het Himalayagebergte. Kuifje kan het niet geloven en wil erheen. Het wordt een zoektocht vol avonturen en vreemde ontmoetingen met onder andere de yeti en leviterende monniken in een Tibetaans klooster.

Topwaardering:
KUIFJE IN TIBET wordt omschreven als een bijzonder album binnen de reeks KUIFJE. Het is een persoonlijke afrekening met een reeks dromen waarin veel w't voorkomt. Hergé droomt deze ten gevolge van een crisis: hij is getrouwd met **Germaine Kieckens** maar verliefd op een ander (**Fanny Vlamynck**, de latere mevrouw **Nick Rodwell**). In zekere zin fungeert het album als een duivelsuitdrijving en zet daardoor een veel ernstiger toon neer dan in andere avonturen van KUIFJE. De diepe vriendschap die Kuifje voor Tchang koestert maakt 'm vooral menselijker dan in veel andere KUIFJE-albums. In KUIFJE IN TIBET keert de grondlegger van de Klare Lijn terug naar de eenvoud. Het voorgaande album, COKES IN VOORRAAD, is gekenmerkt door een overvoed aan details.

Aantal genomineerde albums van Hergé: 19

Weetjes:
Ten prooi gevallen aan een verscheurende keuze tussen zijn padvinderszieltje en de liefde voor een vrouw wil **Hergé** een verklaring voor zijn witte dromen. Hij gaat te rade bij professor en psychoanalyticus **Ricklin** in Zürich, een leerling van **Jung** • Ricklin raadt Hergé aan te stoppen met werken omdat hij niet kan werken én zijn evenwicht hervinden. Toch zet Hergé door • Hergés documentatiedrang manifesteert zich ook in het naplaizen van getuigenissen van personen die de yeti, de "verschrikkelijke sneeuwman" zouden hebben gezien. Hij eindigt met een lijst betrouwbare personen met een zeer gedetailleerde beschrijving van zijn leefwijze, foto's van zijn sporen en andere bewijzen • De Nederlandse Tibetoloog **R.H. Poelmeijer** ontdekt dat alle plaatselijke talen in het album aanwezig zijn: het Chinees, het Hindi, het Sanskriet, maar het Tibetaans schrift schittert door afwezigheid. Voorts zet hij vraagtekens bij enkele Tibetaanse plaatsnamen. Hergé antwoordt hem in een brief dat het verbasterde Belgische dorpsnamen zijn • De terugkeer van **Tchang Tchong-Jen** in de reeks zal pas in 1981 bewaarheid worden in 't echt, een halve eeuw later dan hun eerste ontmoeting. De pers is massaal aanwezig op de hereniging van de twee jeugdvrienden. Hergé had toen al het bekommernde statuut van een superster, maar lijdt aan zijn ziekte dat 'm twee jaar later fataal wordt. Wat volgt op de hereniging is een triomfantelijke tournee van Tchang door Frankrijk en België • In 1981 klaagt redacteur **Har Brok** in STRIPSCHRIFT het onbenullige pagiaat aan van **Studio Vandersteen**. In JEROM 89: DE VRESELIJKE BERGREUS zijn zodanig veel prentjes en lichaamshoudingen uit KUIFJE IN TIBET klakkeloos nagetekend — met duidelijk minder talent — dat het letterlijk en figuurlijk niet schoon meer is • In 2001 wordt de hele reeks KUIFJE (op KUIFJE IN HET LAND VAN DE SOVJETS na) in het Chinees vertaald. Er ontstaat een rel(etje) over de Chinese omdoping van KUIFJE IN TIBET naar KUIFJE IN CHINEES TIBET. China beschouwt Tibet immers als een afvallige provincie. **Fanny Rodwell**, de weduwe van Hergé en een persoonlijke vriendin van de **Dalaï Lama**, eist dat de tweede oplage (de eerste druk van tienduizend exemplaren was al uitverkocht) opnieuw de oorspronkelijke titel draagt. Maar dat was dan weer niet naar de zin van China. Er verschijnt geen tweede druk • Het Zuid-Londense theatergezelschap **Young Vic** voert in december 2005 KUIFJE IN TIBET op als een gesnaagde theaterproductie in de **Barbican**. Hoewel het een vrije adaptatie betreft (Bobbie — Snowy in het Engels — luistert enkel naar de naam **Chester**), heeft het gezelschap de zegen van de erven Hergé • Op DE KRAB MET DE GULDEN SCHAREN, DE GEHEIMZINNIGE STER, DE ZAAK ZONNEBLOEM, VLUCHT 714 en KUIFJE EN DE ALFA-KUNST na is de hele serie van KUIFJE genomineerd, vijf ervan (da's dus 10%) halen de ***BelgenTop 50*** • Tranen van vreugde vallen Kuifje te beurt bij het weerzien van zijn vriend, broer Tchang.

5 ZWARTKIJKEN (KOMPLEET)

Tekenaar:
André Franquin

Scenarist:
André Franquin / Jean Roba / Yvan Delporte / Luce

Uitgever:
Yendor (deel 1 en 2)
Arboris (KOMPLEET)

Eerste druk:
1981 (deel 1) / 1984 (dee. 2)
1988 (KOMPLEET)

Oorspronkelijke titel:
IDÉES NOIRES

Uitvoering:
SC, zwart-wit (deel 1 en 2)
SC en HC, zwart-wit (KOMPLEET)

Plot:
Een album vol zwartgallige, cynische, sombere, bijtende, spottende, antimilitaristische, schertsende, sadistische, maatschappijkritische, zenuwachtige, schokkende gags.

Topwaardering:
Opnieuw een vaste waarde in allerhande *Best Of*-lijstjes, deze ZWARTKIJKEN. Zwarte humor ten top dat nochtans niet mikt op een schaterlach. Neen, dan liever een glimlach met een wrange nasmaak. De waanzinnige arceringsdrift van **Franquin** schept diepte in de schijnbaar zwarte vlakken. Bijna lijkt het alsof piepkleine uitgespaarde witte puntjes en streepjes toch nog ergens voor licht en hoop zorgen. Fout gedacht.

Aantal genomineerde albums van Franquin: 20

Weetjes:
Franquins IDÉES NOIRES gaan van start in de 'clandenstiene' bijlage LE TROMBONE ILLUSTRÉ bij SPIROU, de Franstalige editie van ROBBEDOES. De bijlage duurt niet langer dan dertig nummers. Onder meer de tegenkanting van conservatieve abonnees, een waakzame SPIROU-redactie en jaloerse tekenaars – die niet mochten meedoen – deden het blad de das om. Maar 't was voldoende om op een ander niveau artistiek uit de hoek te komen • Franquin verzorgt niet alleen een wekelijkse titeltekening, ook een bijna wekelijkse IDÉES NOIRES verschijnt van zijn hand... • ... Of toch niet helemaal, want ook **Dany**, **Hausman** en **Didgé** dopen hun tekenpen in gitzwarte inkt, aangelengd met vitriool, al beperkt hun bijdrage zich tot weggeteld tekens één gag • Het Franse blad FLUIDE GLACIAL onder het hoofdredacteurschap van **Gotlib** en het Nederlandse stripmaandblad RHAA LOVELY (gestopt na achttien nummers) en DE VRIJE BALLOEN genieten de eer een verderzetting van ZWARTKIJKEN te publiceren • Franquin kleurt geenszins de zwarte vlakken op met een paar penseelstreken: elk vlak is compleet volgetekend met een simpel **Rotring**-pennetje • Inspiratie vindt hij in het illustratiewerk van **Gustave Doré**, meerbepaald voor een versie van KLEIN DUIMPJE, ook nog in een silhouettenstrip die hij kende uit de SATURDAY EVENING POST • Aan **Jo-El Azara** (ex-**Studio Hergé**-medewerker en tekenaar van TAKA TAKATA), die toen net problemen had met zijn uitgever, stelt hij voor een silhouettenstrip te maken: een historische strip met musketiers en koetsen of een western met postkoetsen. Azara knikt hevig ja, maar doet er uiteindelijk niets mee. Pas later, bij het zoeken naar ideeën voor LE TROMBONE ILLUSTRÉ, recycleert Franquin zijn oude voorstel • Franquin lijdt in die periode aan steeds heviger wordende depressiebuien. Volgens dokters is het aangeboren. Naarmate Franquins crisis meer de kop opsteekt, wordt de toevoer van nieuwe grappen steeds schaarser of houdt hij het op een halve pagina • Een half albumpje volgt het eerste album op, in de eerste plaats om toenemende piraatuitgaven de kop in te drukken • De eerste druk van ZWARTKIJKEN KOMPLEET door **Arboris** raakt in amper drie maanden compleet uitverkocht. Van de Franse eerste druk vliegen veertigduizend exemplaren de deur uit in slechts één maand • Voor elke vertaling tekent Franquin een nieuwe titeltekening. Verzamelaars dienen dus de Franse, Duitse en anderstalige uitgaven eveneens aan te schaffen • Over smaak, kleur en gevoel voor humor kan je tot in de eeuwigheid blijven twisten. Eén ding is zeker: ZWARTKIJKEN is steevast de hoogst genoteerde humoristische strip in gelijksoortige toplijstjes, zo ook deze • En ja, de duistere figuur op de cover is Franquin *himself*.

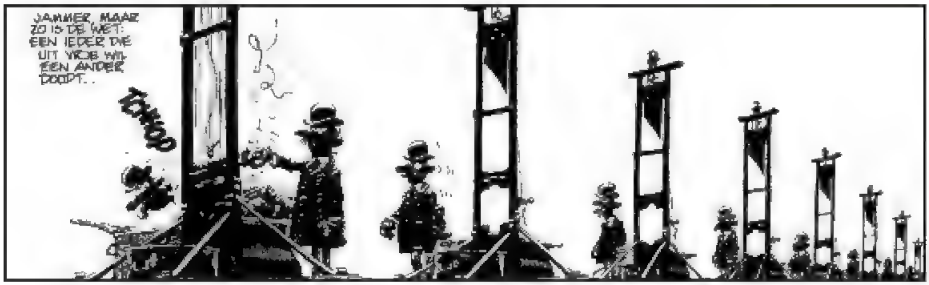

4 DE DUISTERE STEDEN: DE TOREN

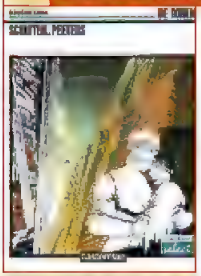

Tekenaar:
François Schuiten
Scenarist:
Benoît Peeters
Uitgever:
Casterman
Collectie:
Wordt Vervolgd Select
Eerste druk: 1987
Oorspronkelijke titel:
Les Cités Obscures: La Tour
Uitvoering:
SC, zwart-wit + kleur

Plot:
Giovanni Battista is onderhoudswerker in de Toren. Zijn sector is danig in verval geraakt en hij heeft de Inspecteur al ettelijke keren geschreven, maar deze is nog steeds niet langsgeweest. Op de koop toe raakt zijn materiaal uitgeput. Op een dag krijgt hij er genoeg van. Hij gaat naar beneden, naar de Basis, om zijn bekazag te doen. Het verlaten van zijn post doet hem belanden in een voor hem onbekende wereld. Zijn tocht wordt een avontuur vol onverwachte wendingen.

Topwaardering:
In tegenstelling tot eerdere albums in De Duistere Steden-reeks, speelt in De Toren niet de architectuur de hoofdrol, maar wel een personage. Het beste bewijs dat **Peeters** ook over mensen kan schrijven. Hij construeert een nieuwsgierigheid opwekkend scenario waarbij de lezer evenveel weet (en niet weet) als Giovanni. Een waar ontdekkingsverhaal. **Schuitens** manieristische lijntestechniek blijft een lust voor het oog en geeft een extra dimensie aan de imaginaire verbeelding van Peeters.

Aantal genomineerde albums van Schuiten: 6
Aantal genomineerde albums van Peeters: 6

Weetjes:
De Toren staat voor de mythische Toren van Babel. In het bijzonder het schilderij van **Breugel** schept het kader voor het verhaal • Naast een **Grote Prijs van Angoulême** voor De Koorts van Urbicande wint **Schuiten** in 2002 de **Grote Prijs van de stad Angoulême** waardoor hij het jaar erop de president wordt van het festival. Slechts twee Belgen (**Franquin** in 1974, **Jijé** in 1977) deden 'm dat voor • **Peeters** schrijft niet alleen stripscenario's. Als manakale Kuifje-verzamelaar bulgt hij zich in meerdere standaardwerken over Kuifje en diens schepper **Hergé** • De Toren krijgt in 1987 de **Grote Prijs** van het stripfestival van **Sierre**, een gerenommeerd stripfestival in Zwitserland • Schuiten studeert aan **Sint-Lucas** in Brussel in dezelfde klas als **Sokal** en **Goffin**. In het jaar voor hem studeren **Cossu**, **Berthet**, **Andreas** en **Swolfs**, die in dezelfde groep zitten • Schuiten is een veel gevraagd architect en een bewonderaar van **Victor Horta** (één van de grondleggers van de art nouveau), dat meermaals tot uiting komt in De Duistere Steden. Zijn medewerking wordt onder andere gevraagd voor het opzetten van het Luxemburgse paviljoen voor de Wereldexpo in Sevilla (1992) en het Belgische paviljoen in Hannover (2000) dat vijf miljoen bezoekers lokt • Op 24 juni 2004 stelt België zijn paviljoen voor de wereldexpo in de Japanse havenstad Aïchi voor. De expo 2005 moet de Belgische kunst (en de Belgische schilderkunst in het bijzonder) in het verre oosten meer naambekendheid geven. Schuiten is opnieuw de ontwerper. Het thema van de wereldexpo luidt "de wijsheid van de natuur".

3 XIII 1: Zwarte Vrijdag

Tekenaar:
William Vance
(William Van Cutsem)
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Dargaud
Eerste druk: 1984
Oorspronkelijke titel:
XIII 1: Le jour du Soleil noir
Uitvoering:
SC, kleur

Plot:
Een zwaargewonde man spoelt aan op de Amerikaanse kust en wordt verzorgd door dokter Martha. Op zijn schouderblad ontdekt ze een tattoeage dat het Romeinse cijfer XIII voorstelt. Verder blijkt hij zijn geheugen kwijt te zijn en herinnert zich niets meer van zijn identiteit, laat staan hoe hij aan zijn verwonding kwam. Huurmoordenaars zitten XIII op de hielen — die zijn hem niet vergeten — want XIII is de spil figuur in een samenzwering: De Moord op de Amerikaanse president.

Topwaardering:
Het verhaal, hé. Dit eerste deel van XIII's aanslepende zoektocht naar zijn geheugen is een spannende thriller van formaat. **Vance** moet evenwel niet voor **Van Hamme** onderdoen. Met overdonderende zin voor realistisch detail compleet hij zich onder in de story waarvan hij zelf niet weet hoe de vork nu eigenlijk precies in de steel zit.

Aantal genomineerde albums van Vance: 12

Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Vance kan als geen ander stormen en regenbuien tekenen, die dus ook in dit album neerdretsen • Het begin van het verhaal pikt **Van Hamme** uit **Robert Ludlums** The Bourne Identity (inmiddels verfilmd). Eigenlijk is het hele opzet voor de succesvolle thriller meer dan zomaar 'gebaseerd' op het boek • Het verlezen van het geheugen als gevolg van een schotwond aan het hoofd. Waar hebben we dat ook nog gelezen? Ha, in het verhaal Een Meeuw op het Strand, het laatste avontuur in de bundel In het Teken van de Steenbok van **Hugo Pratt's** Corto Maltese, in 1982 verschenen in de collectie Wordt Vervolgd Romans • **Vance** is een Vlaamse Brusselaar (geboren in Anderlecht) en leest zijn eerste strip in Het Laatste Nieuws: Kuifje in Congo. Ook de striptdschriften Bravo!, Robbedoes en de Kleine Zondagsvriend vinden gretig aftrek. Maar de aanzet voor het blijven lezen en tekenen van strips vindt hij in het werk van Nederlander **Hans G. Kresse** dat hij leert kennen door Eric de Noorman in Het Laatste Nieuws • Hoewel de oplage per nieuw album het half miljoen exemplaren benadert, promoot **Dargaud** XIII als een cultreeks • Soda 10. God mag het Weten is één grote knipoog naar de reeks XIII en Van Hamme. Het album van **Bruno Gazzotti** en **Tome** uit 1999 zit stampensvol expliciete maar ook subtiele, goed verborgen verwijzingen • Volgens Vance is het succes pas begonnen bij deel 2. Op aanraden van Vance laat Van Hamme het idee los om het verhaal te laten afspelen in een fictieve Verenigde Staten en in een staat die op Chicago lijkt. De reeks wint door Vances toedoen aan realiteit en authenticiteit • Vooral jonge scholieren slagen er maar niet in om Romeinse tekens te ontcijferen. Zo gebeurt het al eens dat men aan de kassa van een stripspeciaalzaak vraagt of "er al een nieuwe ksiii uit is" • Een eerste samenwerking tussen Vance en Van Hamme had al kunnen gebeuren bij Bruno Brazil. In 1977 zou hij, **Greg** als scenarist opvolgen en schrijft zelfs het complete verhaal De Rode Ketting, maar uiteindelijk bedankt hij voor de eer en komt in 1984 op de proppen met XIII • Het aangekondigde einde van de reeks lijkt nu toch definitief in zicht: Van Hamme stopt met deel 18. Vance wil ermee doorgaan tot hij erbij neervalt.

2 HET GELE TEKEN

Tekenaar:
Edgar-Pierre Jacobs
Scenarist:
Edgar-Pierre Jacobs
Uitgever:
Lombard
Collectie:
Lombard Collectie
Eerste druk: 1956
Oorspronkelijke titel:
La Marque Jaune
Uitvoering:
HC, kleur

Plot:
Heel Londen is in de ban van Het Gele Teken, een personage dat via de media criminele daden aankondigt, ze nog uitvoert ook en duidelijk zichtbaar zijn merkteken (een gele "M" in krijt) achter laat. Na een diefstal van de kroonjuwelen uit de Wakefield Tower worden professor Mortimer en kapitein Blake met de zaak belast. Maar Het Gele Teken heeft nen in het oog en speelt een spelletje met hun Britse voeten.

Topwaardering:
Na het min of meer postapocalyptische Het Geheim van de Zwaardvis en de geschiedkundige, Egyptische archeologiedroom Het Mysterie van de Grote Piramide, gaat **Jacobs** volledig voor een realistische weergave van weleer, het mistige Londen van de jaren vijftig. Het brave vakmanschap ver overstijgend zet hij een overwegend donkere sfeer neer dat na vijftig jaar nog steeds niet aan charme inboet. Blake en Mortmers nemesis, Olrik (gemodelleerd naar Jacobs), verliest er zijn verstand bij. Jacobs' tekenstijl en geroemde kleurgebruik vallen in dit album in zijn definitieve plooi. De eellange dialogen in tekstballonnen en beschrijvende tekstkaders horen al net zo bij een Blake en Mortmer als Het Gele Teken in de allerhoogste regionen van Top Zoveel-lijstjes. Het hecht doortimmerde detectiveverhaal nodigt dan weer uit tot actief meespeuren.

Aantal genomineerde albums van Jacobs: 9

Weetjes:
Al bij het verschijnen in augustus 1953 in het weekblad Kuifje weet **Jacobs** de lezers te begeesteren. Overal in Brussel verschijnt het beroemde gele M-teken op schoolbanken en op stadsmuren. Volgens **Johan De Moor** (zoon van **Bob De Moor** die op zijn beurt De Drie Formules van Professor Sato deel 2 afwerkt na de dood van Jacobs) is het de allereerste graffiti in de hoofdstad • Het Gele Teken verschijnt zonder reekstitel voor het eerst in de tussentijds antiquarische en legendarische Lombard-Collectie waarin acht Blake en Mortimer-albums verschijnen • Jacobs haalt zijn inspiratie uit de film Mad Love uit 1935, op zijn beurt gebaseerd op de roman Les Mains d'Orlac van **Maurice Renard**. Verschillende stripscènes komen naadloos overeen met scènes uit de film: het treinongeluk, Septimus' hypnotische krachten, momenten van waanzin,... M, een film uit 1931 van de Duitse expressionistische regisseur **Fritz Lang** ligt ook aan de basis van Het Gele Teken, bijvoorbeeld de scène waarin hoofdrolspeler **Peter Lorre** een "M" van "Moordenaar" op zijn jas krijgt gekalkt • In 1978 roemen de artsen **Michel Bataille** en **Anne Leunen** in een wetenschappelijk-psychologische studie de sequentiële stadia van waanzin zoals die bekend wordt door psychiater Septimus • Op de oorspronkelijke cover heeft Mortimer een revolver in de hand. Dit leidt tot onverwachte problemen met de censuur. Het zou een allusie zijn op gewelddadig optreden in een realistisch verhaal voor de jeugd • De muur met rode bakstenen, het regenachtige straatje Limehouse Dock, het gele teken op de muur en de houding van Blake en Mortimer vormen samen één van de meest herkenbare stripcovers, vele malen gerecycleerd in knipooges van andere auteurs • Populariteit kan je afmeten aan de mate waarin je geïmiteerd of geparodieerd wordt: **Yann** en **Conrad** deden het ook een halve pagina lang (Talk en Baltimoren in De Sigaretten van de Farao) in Robbedoes, maar **Veys** en **Barral** doen het minstens één album lang in De Avonturen van Philip en Francis dat in 2005 verschijnt bij **Dargaud**. Vele scènes uit Het Gele Teken zijn letterlijk overgenomen. Ook de kleurschakeringen zijn treffend nagebootst • Flimp annen voor het album dateren al sinds 1985. Filmliefhebber Jacobs was toen nog betrokken bij het project. Het is expliciet zijn verzoek om er een Euraziatische of Aziatische vrouwelijke toets in te brengen. Onder de titel Mijkt een verfilming er eindelijk aan te komen • De critic' hebben er geen oren naar, maar de overname van de reeks Blake en Mortimer door verschillende teams (**Ted Benoit** + **Jean Van Hamme, André Juillard** + **Yves Sente** en momenteel ook **René Sterne** + Jean Van Hamme), hern euwt de belangstelling voor de klassieke avonturenreeks. Jongere en nieuwe generaties lezers ontdekken wel degelijk de kwaliteiten van de reeks. De opiages schieten de lucht in. De internationale media ('t is te zeggen: de ons omringende landen) wijden beschouwende artikels aan het duo en hun schepper.

1 DE CHNINKEL

DATASHEET

Tekenaar:
Grzegorz Rosinski
Scenarist:
Jean Van Hamme
Uitgever:
Casterman
Collectie:
Wordt Vervolgd Romans
Eerste druk: 1988
Oorspronkelijke titel:
Le Grand Pouvoir du Chninkel
Uitvoering:
SC, zwart-wit

Plot:
De troosteloze wereld van Daar is er een vol oorlog. Drie Onsterfelijken bekampen elkaar met hun legers in een eindeloos lijkend gevecht waarin het devies één tegen één, allen tegen allen de toon voert. Maar er gloort een sprankeltje hoop! En wel in de persoon van het nietigste, meest weerloze schepseltje dat Daar heeft voortgebracht: J'on de Chninkel.

Topwaardering:
Door middel van sommige lijnen zwaarder aan te zetten en te werken met rasters en vetkrijt om bepaalde materiaaleffecten te creëren, dwingt Rosinski zichzelf een illusie van 'kleur' te scheppen zonder kleuren te gebruiken. Zwart-wit komt meer artistiek over en spreekt daarom een kleiner publiek aan. Niettemin handhaaft De Chninkel al sinds zijn ontstaan in 1988 belangrijke podiumplaatsen in allerhande 'eeuwige' en 'tijdloze' toplijstjes 'aller tijden'. Na de successen van Thorgal en de toen nog jonge reeks XIII verbluft **Van Hamme** ook de meerwaardelezer. De Chninkel wordt immers voorgepubliceerd in het ter ziele gegane auteursmaandblad Wordt Vervolgd. Net zoals de andere ***BelgenTop 50***-albums De Dorpsgek van Schoonvergeten en De Toren.

Aantal genomineerde albums van Rosinski: 22
Aantal genomineerde albums van Van Hamme: 40

Weetjes:
Rosinski ziet dankzij De Chninkel een oude droom in vervulling gaan: een fantasystrip in zwart-wit • Eerder al steeg de ster van Rosinski en **Van Hamme** zienderogen met elk nieuw deel van Thorgal • Van Hamme debuteert in 1967 in de stripwereld met Epoxy, een licht erotisch verhaal voor toptekenaar **Paul Cuvelier** dat deze laatste het statuut bezorgt van één van de stamvaders van de erotische kwaliteitsstrips. In 1972 reist de Pool Rosinski voor het eerst naar het westen en stapt een boekenwinkel binnen. Hij koopt er Epoxy dat hij al kent uit een westers tijdschrift dat hij in Warschau op de kop tikte • Onder het pseudoniem **Rosek** debuteert hij op de Belgische stripmarkt in de stripbijlage Le Trombone Illustré (zie Zwartkijken, nummer 5 in deze lijst) • Voor De Chninkel baseert Van Hamme zijn epos losjes op de film 2001, A Space Odyssey (de zwarte monoliet), het Nieuwe Testament (het messiasverhaal) en **Tolkien**s The Lord of the Rings • Hij schrijft zijn scenario net vóór zijn benoeming bij **Dupuis** alwaar hij het uitgavebeleid mag bepalen. Onder zijn toezicht en initiatief neemt de auteurscollectie Vrije Vlucht een, euh, vlucht • De letter volgend van een oude Franse wet uit 1948 stelt een Franse ambtenaar in het jaar 2000 een lijstje op met vijf strips die, aldus volgens deze wet, niet door de beugel kunnen. Schoolbibliotheken krijgen een brief met de vraag deze uit hun aanbod te verwijderen. De albums worden een pornografisch en/of racistisch karakter verweten. De Chninkel en De Dorpsgek van Schoonvergeten (onze nummer 8) staan op deze alweer achterhaalde lijst • In 1989 voert De Chninkel de lijst aan van de best verkochte albums in de hogere prijscategorie en bij stripspeciaalzaken en boekhandels • Aanvankelijk wil Van Hamme zijn verhaal in een Tolkien-achtige atmosfeer laten afspelen, tot **Casterman** de onverwachte vraag stelt welke maatschappelijke betekenis De Chninkel heeft. Na nog eens een paar maanden had Van Hamme het idee te putten uit het Nieuwe Testament • In 2001 en 2002 geeft Casterman De Chninkel uit in drie ingekleurde HC's, aangevuld met schetsen en voorstudies. Voortaan is de meesterlijke one-shot De Chninkel een trilogie • Rosinski is een uitgeweken Pool en resideert vandaag in Zwitserland. Weinigen weten dat hij al een tijdje een genaturaliseerde Belg is. Het maakt deze toppositie extra rechtvaardig • Voortbordurend op het Nieuwe Testament-thema knipoogt Rosinski in de scène op het strand met de avondmaaltijd naar de muurschilderij Het laatste Avondmaal van **Leonardo da Vinci** (circa 1495-1498, S. Maria delle Grazie, Milaan) • Ondanks het feit dat De Chninkel echt wel een mooi afgesloten striproman vormt, vragen uitgevers, journalisten en lezers regelmatig wanneer het vervolg op het album verschijnt • Tien procent van alle genomineerde albums zijn geschreven door Van Hamme. Negen albums staan in deze ***BelgenTop 50***.

IK MOET ONGEMERKT EEN KLAP OP MIJN HERSENS HEBBEN GEHAD. ALS JE LICHT-GEVENDE BLOKKEN IN DE LUCHT ZIET ZWEVEN, HEB JE EEN KLAP OP JE HERSENS GEHAD...
EN ALS ZO'N BLOK JE DAN OOK NOG VERTELT DAT HIJ DE SCHEPPER DER WERELDEN IS, HEB JE EEN SCHEUR IN JE HERSENS... ARME IK...
HEE... WAT GEBEURT DAAR NU WEER ?

GERAADPLEEGDE NASLAGWERKEN / PUBLICATIES / PERSONEN

- 50 Jaar Nero, Kroniek van een Dagbladverschijnsel (Yves Kerremans en Pascal Lefèvre — Standaard Uitgeverij, 1997)
- Aire Libre — Une Exposition Imaginaire (Dupuis, juni 2000)
- BoDoï 89 (Jean-Pierre Fuéri, Frédéric Vidal —oktober 2005)
- Brabant Strip magazine 93 (Patrick Vranken, Thierry de Block en Martin Floré — 31 december 2001)
- De Clubkrant 5 (eigen berichtgeving, juli/augustus 1990)
- De Kerels van Vlaanderen (Kris De Saeger — De Post/BCB, 2002)
- De Kiekeboecollectie 6 (Ronald Grossey — Standaard Uitgeverij, 2002)
- De Klassieke Avonturen van Nero: De Hoed van Geeraard de Duivel (Yves Kerremans en Pascal Lefèvre — Standaard Uitgeverij, 1999)
- De Leeuw van Vlaanderen (Kris De Saeger — De Post/BCB, 2002)
- De Politieke Memoires van Nero (Lieven Demedts — Standaard Uitgeverij, 1997)
- De Striepclub 7 (eigen berichtgeving — november 1999)
- De Stripspeciaal-Zaak 2 (eigen berichtgeving — oktober 2000)
- De Stripspeciaal-Zaak 10 (eigen berichtgeving — juni 2001)
- De Stripspeciaal-Zaak 11 (eigen berichtgeving — juli 2001)
- De Stripspeciaal-Zaak 20 (eigen berichtgeving — januari/februari 2002)
- De Stripspeciaal-Zaak 22 — extra luik Murena (Dargaud, mei/juni 2003)
- De Stripspeciaal-Zaak 24 — extra luik Legende (Talent — september/oktober 2003)
- De Stripspeciaal-Zaak 28 (eigen berichtgeving — mei/juni 2004)
- Dossier Franquin (Kris de Saeger — Arboris, 1988)
- E.P. Jacobs — Het Teken van de Eeuw (Jean Auquier, Charles Dierick — BCB/De Post, 2004)
- Entretiens avec Hergé (Numa Sadoul — Casterman)
- Geert De Weyer
- Het Raadsel van Atlantis — albumuitgave Gazet van Antwerpen deel 50 (Jan Bex — Gazet van Antwerpen, 2 maart 2005)
- Kuifje — Droom en Werkelijkheid (Michael Farr — Éditions Moulinsart, 2002)
- Kuifje Collectie (Lekturama)
- La Légende des Sambre (Jean-Luc Cambier en Eric Verhoest — Glénat, 2003)
- Lambiek Comiclopedia (www.lambiek.net)
- Le Monde de Franquin (Jean-Luc Cambier en Eric Verhoest — Marsu-Productions, oktober 2004)
- Marc Sleen (Bronzen Adhemar Stichting vzw, 1993)
- Met Rosinski op Post (Jean Auquier — BCB/De Post, oktober 2004)
- Stripgids 19: De Avonturen van Marc Sleen (Jan Smet — Brabantia Nostra, december 1978)
- Stripgids 21: De Verdere Avonturen van Marc Sleen (Jan Smet — Brabantia Nostra, juli 1979)
- Stripgids 22: Nero (Jan Smet — Brabantia Nostra, november 1979)
- Stripgids 24: Marc Sleen (Jan Smet — Brabantia Nostra, 1980)
- Stripgids 37: Marvano (Toon Horsten en Patrick Van Gompel — Bronzen Adhemar 2001)
- Stripjaarboek '83-'84 (Hans van den Boom, Peter de Raaf en medewerkers — Arboris, 1983)
- Stripjaarboek '84-'85 (Hans van den Boom, Peter de Raaf en medewerkers — Arboris, 1984)
- Stripjaarboek '85-'86 (Hans van den Boom, Peter de Raaf en medewerkers — Arboris, 1985)
- Stripjaarboek '85-'86 (Hans van den Boom, Peter de Raaf en medewerkers — Arboris, 1986)
- Stripjaarboek '86-'87 (Hans van den Boom, Peter de Raaf en medewerkers — Arboris, 1987)
- Stripjaarboek '87-'88 (Hans van den Boom, Peter de Raaf en medewerkers — Arboris, 1988)
- Stripjaarboek '89 (Hans van den Boom en medewerkers — Arboris, 1989)
- Stripschriftspecial 5: De F van Flater (Kees de Bree, Jac Drewes, Rob van Eijck — Vonk Uitgevers)
- Suske en Wiske: De Schat van Beersel — Strip Klassiek Blauwe Reeks 4 (Standaard Uitgeverij, oktober 1995)
- Thorgal 9: De Boogschutters — albumuitgave Gazet van Antwerpen deel 14 (Jan Bex — Gazet van Antwerpen, 2004)
- Trésors de la Bande Dessinée 1993-1994 (Michel Béra, Michel Denni en Philippe Mellot — Les Éditions de l'Amateur, 1992)
- Valstrikken en Liefdesbeetjes (Jean Auquier — BCB/De Post, 2004)
- Wereldgeschiedenis van de Kunst (H. W. Janson — De Haan, 1994)
- Wordt vervolgd — Stripleksikon der Lage Landen (Evelien en Kees Kousemaker, Rob Richard, Jan Smet en Albert Tol — Uitgeverij Het Spectrum, 1979)
- XIII 1: Zwarte Vrijdag — albumuitgave Gazet van Antwerpen deel 13 (Jan Bex — Gazet van Antwerpen, 2004)
- Zozolala 39 (René Smulders, Mat Schifferstein, Pascal Lefèvre — juni/juli 1988)

GERAADPLEEGDE ARTIKELS / INTERVIEWS

- "Ahoi, William Vance" (Rik Sanders, Stripschrift 351, juli 2003)
- "Bloeddorst" (Gert Jan Pos — Myx 1, tweede jaargang, januari 2004)
- "Blueberry, een Pietje Bell in het Wilde Westen"
  (Hans van Soest — Zozolala 108, oktober/november 1999)
- "Corto's reizen" (Ton van 't Hof — Stripschrift 196/197, februari 1985)
- "De Intimi van Kuifje: Tchang: Bittere en zoete tranen"
  (Marcel Wilmet — DM Magazine, 22 november 2004)
- "De parodieën en pesterijen van Yann & Conrad"
  (Rogier van Winden, Stripschrift 196/197, februari 1985)
- "De poëzie van het vertellen — Frank over de wording van Zoo
  (Toon Dohmen en Hans van Soest — Zozolala 79, februari/maart 1995)
- "De terugkeer van Steven Dupré"
  (Stefan Gijsen en Marc Kerkhofs — Brabant Strip magazine 106, maart 2003)
- "De Torens van Schemerwoude: Een symbolische titel?" (Eric de Bruyn — Zozolala 62, april/mei 1992)
- "De Vampier als Psycholoog"
  (Pieter van Oudheusden en Karin van Wylick — Zozolala 98, april/mei 1998)
- "De woede van Hermann — Ik houd niet van happy ends
  (Paul van Gremberghen en Hans van Soest — Zozolala 81, juni/juli 1995)
- "De wrede wereld van Jeremiah (Gert Jan Pos — Myx 5, tweede jaargang, mei 2004)
- "Deogratias, dé strip van het moment" (Geert De Weyer — Teek! 3, februari 2001)
- "Dieter Hermann Comès" (Didier Platteau, Wordt Vervolgd 5 — Casterman, februari 1981)
- "Dossier Yann" (Les Cahiers de la BD 83 — Glénat, december 1988)
- "Een modelliefde: Van Hamme & Rosinski: een dubbelportret"
  (Mat Schifferstein, Wordt Vervolgd 69 — Casterman, december 1986)
- "Frank op zoek naar de poëzie achter het alledaagse"
  (Kurt Boonen, Philippe Mouvet en Joppe Broeckhoven — Brabant Strip magazine 85, 28 januari 2001)
- "Grzegorz Rosinski: pionier in sepia"
  (Pieter van oudheusden — Zozolala 121, december 2001/januari 2002)
- "Het inwijdingsverhaal van Giovanni Battista"
  (Mat Schifferstein, Wordt Vervolgd 60 — Casterman, maart 1986)
- "Het mystieke tekentalent van Philippe Delaby"
  (Michel van Merriënboer — Stripschrift 345, augustus 2002)
- "Het onvoltooide" (Pieter van Oudheusden — Stripschrift 211, 1986)
- "Het sprekende testament" (Marc Reynebeau — Knack 21 van 25-31 mei 1994)
- "Hislaire bestempelt zichzelf als een eeuwige zoeker"
  (Peter Vansteenbrugge en Geert van Gheluwe — StripNieuws 1, jaargang 3, februari 2005)
- "In de voetsporen der voorvaderen — Hermanns liefde voor de middeleeuwen
  (Ricardo Alvarez en Paul van Gremberghen — Zozolala 102, november/december 1998)
- "In gesprek met Philippe Delaby + De vrouwen van de keizer — Verleiding; verraad en moord
  (Marcel de Waard — Penthouse Comix 53, oktober/november 2003)
- "Jan Bosschaert en Marc Legendre: De garage is de wereld"
  (Pieter van Oudheusden — De Toestand 5, juli/augustus 1990)
- "Jan Bosschaert: Het kan toch niet altijd vernieuwend zijn?"
  (Pieter van Oudheusden — Zozolala 122, februari/maart 2002)
- "Jean Giraud: De moeilijke kunst van het verrassen" (Erik Svane — Stripschrift 319, augustus 2000)
- "Jerom in Tibet of wie met Vandersteen omgaat wordt ermee besmet"
  (Har Brok — Stripschrift 153, november 1981)
- "Kwaliteit zonder originaliteit, Yves Swolfs en de conventies van het genre
  (Martijn Daalder — Stripschrift 188, oktober 1984)
- "Mad Love, een voorloper van Het Gele Teken"
  (Mat Schifferstein, Zozolala 75 — Stichting Zet.El, juni/juli 1994)
- "Marvano: Fascinatie voor het fantastische"
  (Sigge Stegeman — Zozolala 60, december 1991/januari1992)
- "Ook de daden hebben Nachtmerries — Jean-Philippe Stassen over Rwanda"
  (Tim Vanderweyen en Toon Dohmen — Zozolala 115, december 2000/januari 2001)
- "Plaatjes van het dak van de Wereld" (Sjoerd de Vries — Stripschrift 196/197, februari 1985)
- "Steven Dupré en de kracht van de kinderlijke verbeelding"
  (Pieter van Oudheusden — Zozolala 115, december 2000/januari 2001)
- "Steven Dupré" (Harry Wibier — Stripschrift 296, januari 1997)
- "Suske en Wiske, al 60 jaar, maar nog altijd springlevend
  (Stephane van Osselt, Joël Philippo en Geert van Gheluwe — StripNieuws 1 jaargang 3, februari 2005)
- "Vijftig jaar De Schat van Beersel" (Pierre Borms — Brabant Strip magazine 117, april 2004)
- "Willy Vandersteen verlaat Plezant Circus (Ludo Permentier — Het Nieuwsblad 29 augustus 1990)
- "Willy Vandersteen, dessinateur" (Patrick Vranken — Brabant Strip magazine 79, 30 juni 2000)

Een onlinepublicatie van

DE STRIPSPECIAAL ZAAK

V.U.: David Steenhuyse, Teigemeten 39, 8730 Beernem